

Par Centrālās vēlēšanu komisijas 2021. gada pārskatu

Rīga 2022

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Revīzijas ziņojums

Datums skatāms dokumenta paraksta laika zīmogā un dokumenta numurs teksta failā.

“Par Centrālās vēlēšanu komisijas 2021. gada pārskatu”

Finanšu revīzija “Par Centrālās vēlēšanu komisijas 2021. gada pārskata sagatavošanas pareizību”

Revīziju veica valsts revidente, revīzijas grupas vadītāja Inga Žarikova, valsts revidente Žanete Glaudiņa, sektora vadītāja Ingrīda Kalniņa-Junga un informācijas sistēmu auditors Mārtiņš Vilmanis, atbildīgā sektora vadītāja p.i., vecākā valsts revidente Dzintra Tripane un departamenta direktore Ilze Bādere, pamatojoties uz Valsts kontroles Revīzijas un metodoloģijas departamenta 01.12.2021. revīzijas grafiku Nr. 2.4.1-36/2021.

Revīzijas ziņojums stājas spēkā Valsts kontroles Revīzijas un metodoloģijas departamenta lēmuma par revīzijas ziņojuma apstiprināšanu spēkā stāšanās brīdī.

Revīzijas ziņojumā ir iekļauti ar Valsts kontroles padomes lēmumu veiktie precizējumi (02.06.2022. protokols Nr.33, 1.§).

Vāka noformējumā izmantots attēls no tīmekļvietnes <http://depositphotos.com>, *Tree growing from coins*, autors *aeaydenphumi*, ID 50689663.

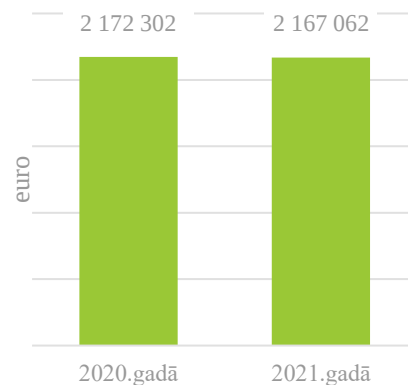
Kopsavilkums	4
Gada pārskata sagatavošana	7
1. Pārskata daļa – izdevumi	7
1.1. Izdevumi VVS pašvaldību vēlēšanu moduļa iegādei un izdevumi ārpakalpojumu tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta nodrošināšanai vēlēšanu norises laikā.....	7
Vēlēšanu vadības sistēma	10
Finansējuma plānošana.....	13
Iepirkumu organizēšana un līgumu slēgšana	15
Līgumu plānošanas un izpildes nepilnības	17
Sistēmas izstrādes darbu plānošana, piegāde un akcepttestēšana.....	20
Specifisku vēlēšanu pavadīšanas darbu plānošana un saskaņošana	22
Ieteikumi	26
1.2. Izdevumi un atbalsts Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanai	26
2. Galvenais revīzijas jautājums – CVK budžeta izpildes analīze	28
CVK budžeta vadība.....	30
CVK budžeta izpildes analīze 2021. gadā	33
Institūciju pienākums definēt mērķus, darbības rezultātus un rezultatīvos rādītājus	34
Institūciju pienākums sniegt informāciju par pārskata gadā paveikto un darbības rezultātiem	36
CVK darbības rezultātu analīze	37
Ieteikumi	40
Revīzijas raksturojums	41
Revīzijas mērķis	41
Revidējamās vienības un revidentu atbildība	41
Revīzijas pamatojums, apjoms un kritēriji	42
Pielikums. Revīzijā izlases veidā pārbaudītās CVK pārskata daļas.....	43
Atsauces.....	44

Kopsavilkums

Šis revīzijas ziņojums ir sagatavots par Centrālās vēlēšanu komisijas (turpmāk – CVK) 2021. gada pārskatu, kas pieejams Valsts kases tīmekļvietnē – www.kase.gov.lv, sadaļā “Pārskati un tāmes”, “Ministriju un centrālo valsts iestāžu pārskati”. CVK gada pārskata dokumentiem Valsts kases tīmekļvietnē ir pievienots arī Valsts kontroles atzinums.

CVK izdevumu apmērs 2021. gadā ir 2 167 062 *euro* (1.attēls), salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu tie ir par 0,2% mazāki.

CVK bilances kopsumma pārskata gadā ir palielinājusies par 48 % un pārskata gada beigās ir 886 187 *euro* (2.attēls).

1.attēls. CVK izdevumu apmērs 2020. un 2021. gadā, *euro*

2.attēls. CVK bilances kopsumma pārskata perioda sākumā un beigās, *euro*

Gada pārskata sagatavošana

CVK 2021. gada pārskats visos būtiskajos aspektos sniedz skaidru un patiesu priekšstatu par CVK finansiālo stāvokli, tā izmaiņām un CVK darbības rezultātiem gadā, kas noslēdzās 2021. gada 31. decembrī, un tas ir sagatavots atbilstoši Latvijas Republikā spēkā esošo normatīvo aktu prasībām.

Citi būtiski jautājumi atbilstoši normatīvo aktu prasībām

CVK 2021. gadā, organizējot iepirkumus Vēlēšanu vadības sistēmas (turpmāk – VVS) tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta pakalpojumu divu vēlēšanu nodrošināšanai, ir pieļāvusi nepamatoti un acīmredzami sadārdzināta pakalpojuma iegādi, līgumā¹ paredzētās aktivitātes – speciālistu nepārtraukta atbalsta nodrošināšana Covid-19 apstākļos – ietvaros nepamatoti apmaksājot komersanta darbinieku attālinātu darba vietu aprīkošanu ar profesionālas veikspējas tehniku komersanta pakalpojuma sniegšanas vajadzībām (saskaņā ar revidentu aplēsēm pakalpojuma sadārdzinājums 39 831 *euro*² apmērā).

Gada pārskats sniedz skaidru un patiesu priekšstatu.

Tomēr ir konstatēti normatīvo aktu pārkāpumi Vēlēšanu vadības sistēmas tehniskās pavadīšanas iegādē

Tādējādi nav ievērotas Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma³ noteiktās prasības rīcībai ar publiskas personas mantu.

(02.06.2022. Valsts kontroles padomes lēmuma (protokols Nr.33, 1.§). redakcijā)

Galvenais revīzijas jautājums⁴ – CVK budžeta izpildes analīze

Galvenie revīzijas jautājumi ir jautājumi, kas saskaņā ar revidenta profesionālo spriedumu ir kārtējā perioda finanšu pārskatu revīzijas kontekstā nozīmīgi jautājumi, par kuriem ziņo revidējamās vienības vadībai un kuriem revidents ir pastiprināti pievērsis uzmanību. Par galvenajiem revīzijas jautājumiem netiek sniegts atsevišķs atzinums.

Jautājums, kas pēc revidentu profesionālā sprieduma bija nozīmīgs, veicot finanšu revīziju par 2021. gada pārskatu, ir Centrālās vēlēšanu komisijas budžeta izpildes analīze par:

- kopējā piešķirtā budžeta izmaiņām un izpildi;
- Centrālās vēlēšanu komisijas pieeju, ziņojot par apstiprinātajiem mērķiem un sasniegtajiem rezultātiem rādītājiem.

Konstatēti iespējami uzlabojumi, informējot par CVK darbības rezultātiem un budžeta izlietojumu

Īstenojot Latvijas Republikas Valsts kontroles darbības stratēģijā 2022.-2025. gadam paredzēto, šajā revīzijā pastiprināti tika pievērsta uzmanība Centrālās vēlēšanu komisijas budžeta izpildes analīzei ar mērķi modelēt pieeju, lai nākamajā stratēģijas periodā Valsts kontrole varētu sniegt pārliecību par budžetā piešķirto līdzekļu izlietojumu atbilstoši piešķiršanas mērķim. Pieejas modelēšanas rezultāti tiks izmantoti tālākā revīzijas pieejas izstrādē Valsts kontrolē kopumā.

Centrālās vēlēšanu komisijas 2021. gada budžets sākotnēji tika apstiprināts 1 820 194 *euro* apmērā, gada laikā tika piešķirtas papildu apropriācijas un kopumā pieejamais budžets sasniedza 2 190 232 *euro*. Faktiski ieplānoto aktivitāšu īstenošanai ir izlietots 2 167 062 *euro* jeb 99% no kopumā piešķirtajiem budžeta līdzekļiem iestādes vispārējiem izdevumiem, kā arī 2021. gada 5. jūnija pašvaldību domes vēlēšanu un 2021. gada 11. septembra Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanu organizēšanai.

Tā kā Centrālās vēlēšanu komisijas budžeta izpildes pārskata par 2021. gadu skaidrojumos nav sniegta informācija par iestādes darbības rezultātiem, revidentu ieskatā Centrālajai vēlēšanu komisijai būtu jāņem vērā starptautiskā labā prakse⁵, kas iesaka gada pārskatos sniegt informāciju par darbības mērķiem un sasniegtajiem rezultātiem un jāizvērtē līdz šim īstenotā prakse, ko pieļauj tiesību akts⁶ un Valsts kases vadlīnijas⁷, informāciju par budžeta izpildes analīzi un gada laikā sasniegtajiem rādītājiem norādīt tikai gada publiskajā pārskatā. Atliekot ziņošanu par sasniegtajiem mērķiem un rezultātiem rādītājiem līdz 1. jūlijam, sabiedrībai tiek liegta iespēja savlaicīgi vērtēt Centrālās vēlēšanu komisijas darbības rezultātus.

Revīzijā novērotā atsevišķu rezultātīvo rādītāju neizpilde pret sākotnēji plānoto nepārsniedz 15%⁸ un Centrālās vēlēšanu komisija šīs novirzes ir pamatojusi, tostarp, (1) par 7% mazāk tika apmācīti vēlēšanu komisiju locekļi, nekā sākotnēji bija plānots, jo Administratīvi teritoriālās reformas ietekmē samazinājās pašvaldību skaits, (2) plānotais vēlēšanu provizorisks rezultātu publicēšanas maksimālais laiks pēc vēlēšanu

iecirķņu slēgšanas – 10 stundas – netika sasniegts, jo radās balsu skaitīšanas problēma vienā vēlēšanu iecirknī.

Kopumā Centrālās vēlēšanu komisijas definētie rezultāti un rezultatīvie rādītāji raksturo iestādes darbības jomu, tomēr tos varētu pilnveidot. Revīzijā diskusijās ar Centrālās vēlēšanu komisijas vadību panākta vienota izpratne, ka piedalīšanās dažādu līmeņu vēlēšanās, tautas nobalsošanā un referendumos ir svarīgs sabiedrības politiskās līdzdalības veids. Latvijā, tāpat kā vairumā pasaules demokrātisko valstu, ir satraucoša tendence līdzdalībai vēlēšanās samazināties. 2021. gadā Latvijā vēlēšanu līdzdalība vēlēšanās sasniedza zemāko rādītāju – pašvaldību domes vēlēšanās piedalījās tikai 34% balsstiesīgo pilsoņu. Vēlēšanu līdzdalību vēlēšanās ietekmē dažādi faktori, un tā nav tikai no Centrālās vēlēšanu komisijas rīcības tieši izrietoša. Turklāt Centrālās vēlēšanu komisija puda viedokli⁹, ka vēlēšanu aktivitātes veicināšana atbilstoši likumam “Par Centrālo vēlēšanu komisiju” neietilpst Centrālās vēlēšanu komisijas kompetencē. Atbildība par vēlēšanu politikas veidošanu un vēlēšanu aktivitātes veicināšanu nav uzdots arī nevienai citai institūcijai. Valsts kontroles ieskatā tomēr ir svarīgi noteikt atbildīgās iestādes, kas veidotu vēlēšanu politiku, analizētu vēlēšanu aktivitāti ietekmējošos faktorus un īstenotu mērķtiecīgas darbības vēlēšanu aktivitātes palielināšanai, tāpēc Valsts kontrole vērsīs Saeimas uzmanību uz to un aicinās apsvērt iespējamās risinājumus.

Ieteikumi

Revīzijā kopā ir sniegti četri ieteikumi, no tiem:

- ❖ trīs ieteikumi ir sniegti par VVS iegādes procesu. Tos ieviešot, tiks veicināta:
 1. CVK iekšējo procesu iepirkumu veikšanā pilnveidošana,
 2. VVS izstrādes plānošanas un izpildes uzraudzības pilnveidošana, nepieciešamo izmaiņu un saņemto nodevumu kvalitātes pārbaudes dokumentēšana, kā arī līdz šim saņemto VVS un tās tehniskās dokumentācijas kvalitātes un izmantojamības sistēmas attīstībai izvērtēšana,
 3. koncepcijas par VVS attīstību un darbības tehnisko atbalstu izstrādāšana.
- ❖ viens ieteikums ir sniegts par CVK budžeta izpildes analīzi un rezultatīvajiem rādītājiem. Tos ieviešot, tiks veicināta sabiedrības ātrāka informēšana par CVK darbības jomu un piešķirto budžeta līdzekļu izlietojumu.

CVK ir sniegti
četri ieteikumi

Valsts kontrole vērsīs Saeimas uzmanību un aicinās noteikt atbildīgās iestādes, kas veidotu vēlēšanu politiku, analizētu vēlēšanu aktivitāti ietekmējošos faktorus un īstenotu mērķtiecīgas darbības vēlēšanu aktivitātes palielināšanai.

Gada pārskata sagatavošana

1. Pārskata daļa – izdevumi

1.1. Izdevumi VVS pašvaldību vēlēšanu moduļa iegādei un izdevumi ārpakalpojumu tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta nodrošināšanai vēlēšanu norises laikā

CVK piešķirto finansējumu 386 034 *euro* apmērā 2021. gadā¹⁰ ir izlietojusi atbilstoši finansējuma piešķiršanas mērķim - izstrādāts un ieviests ekspluatācijā VVS pašvaldību vēlēšanu modulis, kas izmantots 2021. gada 5. jūnija pašvaldību domes vēlēšanu un 11. septembra Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanu nodrošināšanai. CVK arī 2021. gadā nav izdevies novērst risku, ka vēlēšanu process ilgstoši ir atkarīgs no viena komersanta sniegtajiem pakalpojumiem.

Iegādājoties VVS, CVK bija nepieciešams plānot un iegādāties ārpakalpojumu tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta nodrošināšanai pašvaldību domes vēlēšanu norises laikā. 2021. gadā, organizējot iepirkumus VVS tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta pakalpojumu iegādei divu vēlēšanu nodrošināšanai, CVK noslēdza trīs līgumus kopsummā par 630 849 *euro* (ieskaitot PVN) atkal ar to pašu komersantu, kas šāda veida pakalpojumu nomā nodrošināja, pirms CVK bija uzsākusi VVS iegādāties savā īpašumā.

Organizētās iepirkuma procedūras VVS tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta pakalpojuma iegādei atbilst Publisko iepirkumu likumā noteiktajām prasībām. Tomēr, vērtējot iepirkuma procedūru rezultātā noslēgto iepirkuma līgumu izpildi, secināms, ka CVK, neizvērtējot iespēju sākotnēji plānotā viena iepirkuma (*par VVS aktuālo izmaiņu realizāciju, tehnisko pavadīšanu un lietotāju atbalstu 2021. gada pašvaldības domes 5. jūnija vēlēšanās*) rezultātā slēgt vispārīgo vienošanos un sadalot iepirkumu divās daļās nepietiekamā finansējuma dēļ, ir radušās problēmas iepirkuma procedūru rezultātā noslēgto iepirkuma līgumu izpildes uzraudzībā. Vienlaikus revīzijā ir konstatēts, ka CVK vadība nav nodrošinājusi vienotu pieeju un uzraudzību iepirkumu organizēšanai gadījumos, kad tiek iegādātas preces un pakalpojumi, nepiemērojot Publisko iepirkumu likumā noteikto regulējumu.

Kopumā VVS sagatavošanas, tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta iegādes mērķis tika sasniegts, tas ir, pašvaldību vēlēšanas notika bez būtiskiem tehniskiem pārtraukumiem vai traucējumiem. Tomēr, vērtējot šim mērķim piešķirto budžeta līdzekļu 597 937 *euro* (ieskaitot

PVN) izlietojumu, ilgstoši novērojami¹¹ trūkumi plānošanā un resursu piesaistē un darbu izpildē. Novēlota vēlēšanu tehniskās pavadīšanas izmaksu apzināšana un nepieciešamo līdzekļu savlaicīga neiekļaušana budžetā ir rezultējusies sasteigtā līgumu noslēgšanā, īsos darbu izpildes termiņos un nodevumu pārbaudēs, kā arī revidenti ne visos gadījumos varēja izsekot plānotā un izpildītā darba apjomam vai kvalitātei. Uz līdzīgām nepilnībām Valsts kontrole ir norādījusi arī iepriekšējās revīzijās¹², tomēr minētie trūkumi joprojām nav novērsti.

Nav izsekojams pamatojums atsevišķu līgumos iekļauto darbu pasūtīšanai, kā arī neatkarīgi no plānotās lietotāju aktivitātes tiek paredzēts nemainīgs tehniskā atbalsta ekspertu skaits. Iemesls tam, iespējams, ir CVK nespēja noteikt vēlēšanu pavadīšanai minimāli nepieciešamo darbu apjomu un paļaušanās uz pakalpojuma sniedzēja piedāvāto darbu apjomu, kas balstīts uz ilgstošu sadarbības pieredzi. Vienlaikus CVK nav identificējusi un līgumā iekļāvusi visus nepieciešamos nodevumus. CVK arī pieļauta nepamatoti un acīmredzami sadārdzināta pakalpojuma iegāde, līgumā paredzētās aktivitātes – speciālistu nepārtraukta atbalsta nodrošināšana Covid-19 apstākļos – ietvaros nepamatoti apmaksājot komersanta darbinieku attālinātu darba vietu aprīkošanu ar profesionālas veikspējas tehniku komersanta pakalpojuma sniegšanas vajadzībām (saskaņā ar revidentu aplēsēm pieļauts pakalpojuma sadārdzinājums 39 831 *euro*¹³ apmērā). Tādējādi nav ievērotas normatīvajā regulējumā¹⁴ noteiktās prasības rīcībai ar publiskas personas mantu.

(02.06.2022. Valsts kontroles padomes lēmuma (protokols Nr.33, 1.§). redakcijā)

Attiecībā uz VVS pilnveidošanas darbiem secināts, ka sistēmā nepieciešamo izmaiņu apzināšana un citi plānošanas darbi nav izsekojami – nav sagatavota dokumentācija par nepieciešamajām izmaiņām programmnodrošinājumā, nav apzinātas katras izmaiņas izmaksas un to piegādes termiņi, lai veiktu to atbilstošu testēšanu. Tie varētu būt iemesli vēlāk vēlēšanās identificētajām sistēmas darbības kļūdām. Lai gan konstatētās kļūdas neatstāja ietekmi uz vēlēšanu gaitu, tomēr tās norāda uz nepietiekamo sagatavošanās darbu pirms vēlēšanām.

Tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta pakalpojumos ietvertu darbu raksturs un saturs liecina par risku, ka jau pirms VVS izstrādes uzsākšanas netika laicīgi identificētas un paredzētas visas sistēmas darbības nianšes un sagaidāmās vajadzības, kā rezultātā īsi pirms vēlēšanu norises to tehniskās pavadīšanas līgumu ietvaros par 180 580 *euro* (ieskaitot PVN) nepieciešams steidzami realizēt papildus sistēmas izmaiņas.

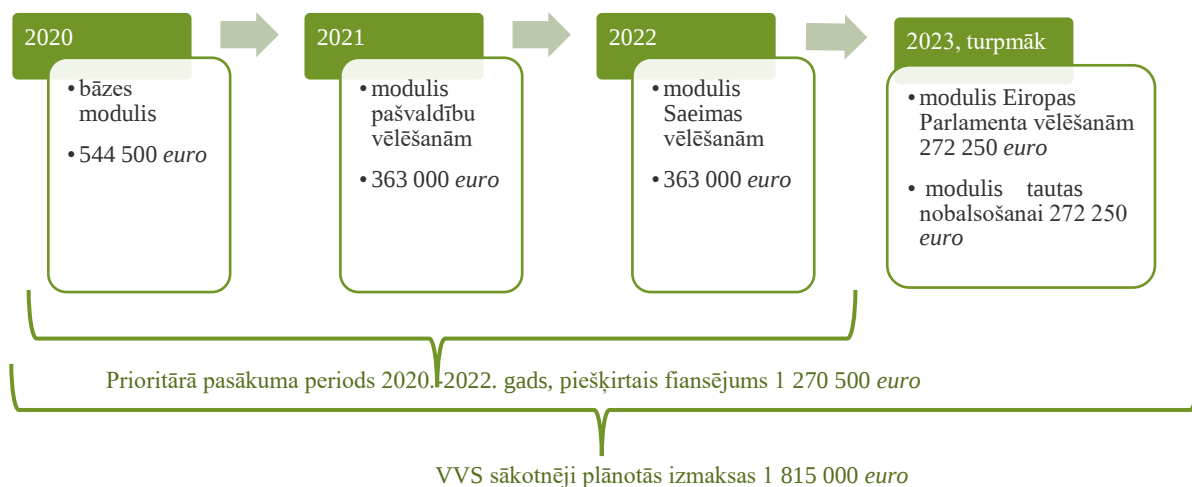
VVS attīstību plānots turpināt arī ar Saeimas vēlēšanu, Eiropas Parlamenta vēlēšanu un tautas nobalsošanas funkcionalitātes attīstību un ar to saistītās izmaksas būtiski pieaug katru gadu, bet visai attīstībai nepieciešamais finansējums nav apzināts, saplānots un nepieciešamie izstrādes un

tehniskā atbalsta līgumi vēl tiks slēgti, nav arī spēkā esošs sistēmas izmaiņu veikšanas atbalsta līgums, ilgstoši tiek novērotas dažādas nepilnības izstrādes un atbalsta līgumu plānošanā un izpildes kontrolē. Minētais norāda uz plašākas diskusijas nepieciešamību par VVS attīstības scenārijiem, vērtējot nepieciešamību pārskatīt un mainīt līdzšinējo pieeju, atbildību un kapacitāti VVS attīstībā, uzturēšanā un darbības nodrošināšanā vēlēšanu laikā.

Elektroniskās vēlēšanu administrēšanas lietojumprogrammas iegāde CVK īpašumā prioritārā pasākuma ietvaros CVK tika piešķirti papildu valsts budžeta līdzekļi 1 339 602 *euro* kopsummā terminētam periodam¹⁵, lai CVK: (1) iegādātos savā īpašumā elektronisko vēlēšanu administrēšanas lietojumprogrammu - VVS (1 270 500 *euro*); (2) tiktu palielināta atlīdzība IT darbiniekiem (ik gadu 23 034 *euro*), lai nodrošinātu lietojumprogrammas uzturēšanu un administrēšanu (69 102 *euro*).

Iesniedzot pieteikumu prioritārajam pasākumam, CVK norādīja, ka VVS nodrošinās kandidātu sarakstu iesniegšanu, vēlēšanu zīmju mašīnlasāmu maketu sagatavošanu, elektronisku vēlēšanu gaitas žurnālu, vēlēšanu aktivitātes publicēšanu, vēlēšanu iznākuma konstatēšanu, automatizētu balsu skaitīšanas protokola noformēšanu, vēlēšanu rezultātu centralizētu apkopošanu, arhivēšanu un vēlēšanu iznākuma publicēšanu. Prioritārā pasākuma mērķis, iegādājoties īpašumā lietojumprogrammu vēlēšanu administrēšanai, ir novērst risku, ka vēlēšanu process ilgstoši ir atkarīgs no viena komersanta sniegtajiem elektroniskajiem pakalpojumiem un ar to saistītajiem drošības riskiem. Tādējādi vienlaikus arī tiktu radīta iespēja precīzāk plānot nepieciešamos finanšu resursus vēlēšanu procesa nodrošināšanai.¹⁶

CVK ir atbildīga par Saeimas vēlēšanu, Eiropas Parlamenta vēlēšanu, Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu, kā arī par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanas sagatavošanu un vadīšanu.¹⁷ Lai nodrošinātu visu šo veidu vēlēšanas, paredzēts, ka VVS ietvers bāzes moduli un četrus atsevišķus moduļus dažādiem vēlēšanu procesiem (pašvaldību vēlēšanām, Saeimas vēlēšanām, Eiropas Parlamenta vēlēšanām un tautas nobalsošanai) un šīs lietojumprogrammas kopējās iegādes izmaksas būs 1 815 000 *euro*. Tā kā aptvertais lietojumprogrammas izstrādes un iegādes īpašumā periods ir ilgāks nekā trīs gadi, tad no prioritārā pasākuma piešķirtā finansējuma tika plānots segt VVS bāzes moduļa un divu vēlēšanu moduļu iegādes izmaksas. Savukārt, atlikušajiem diviem VVS moduļiem CVK finansējumu vēl nav pieprasījusi un tas nav apstiprināts¹⁸ (3.attēls).

3.attēls. VVS plānoto iegādes termiņu un izmaksu sadalījums pa gadiem

Revīzijā par 2020. gada pārskatu¹⁹ Valsts kontrole sniedza atzinumu, ka CVK prioritārā pasākuma “Elektroniskās vēlēšanu administrēšanas lietojumprogrammas iegāde CVK īpašumā” ietvaros 2020. gadam piešķirtais finansējums 567 534 *euro* apmērā, no kura 544 500 *euro* bija paredzēts VVS bāzes un pašvaldību moduļa iegādei, ir izlietots atbilstoši finansējuma piešķiršanas mērķim un iepirkums veikts atbilstoši normatīvajam aktam²⁰ un sasniedzot plānoto rezultātu.

Šajā revīzijā novērtēta VVS bāzes un pašvaldību vēlēšanu moduļa programmatūras piegādes otrās daļas atbilstība līgumā paredzētajām prasībām attiecībā uz iesniedzamajiem nodevumiem, to pieņemšanas, apmaksas kārtību un termiņu ievērošanu.

Vēlēšanu vadības sistēma

Lai nodrošinātu atbalstu dažādu vēlēšanu veidu organizēšanā (vēlēšanu procesa sagatavošana, nodrošināšana, dokumentēšana un vēlēšanu iznākuma publicēšana), 2020. gadā CVK noslēdza līgumu²¹ par kopējo summu 899 302 *euro* (ieskaitot PVN), lai iegādātos VVS pirmos modulī: bāzes un pašvaldību vēlēšanu moduli (turpmāk - IS programmatūra). Pēc pirmā nodevuma saņemšanas, 2020. gadā tika veikta līgumā atrunātās summas pirmā samaksa 536 303 *euro* apmērā.

Atbilstoši 2021. gadā piešķirtajam finansējumam 386 034 *euro* apmērā, VVS pašvaldību moduļa iegādei bija paredzēts izlietot 360 000 *euro* un 23 034 *euro* novirzīt atlīdzībai IT darbiniekiem.

Revīzijā konstatēts, ka:

- ❖ lai arī līgums²² paredzēja IS programmatūras pēdējo nodevumu izstrādāt un iesniegt ne vēlāk kā līdz 2021. gada 1. februārim, pēc IS programmatūras izstrādes darbu pieņemšanas un nodošanas otrā akta abpusējas parakstīšanas 2021. gada 17. februārī, tika segta līgumā paredzētā atlikusī summa 362 999 *euro* un CVK savā īpašumā ieguva VVS bāzes un pašvaldību vēlēšanu modulī;
- ❖ veikta samaksa IT darbiniekiem kopsummā 22 941 *euro* - tika palielināta alga datortīkla administratoram un IT vadītājam.

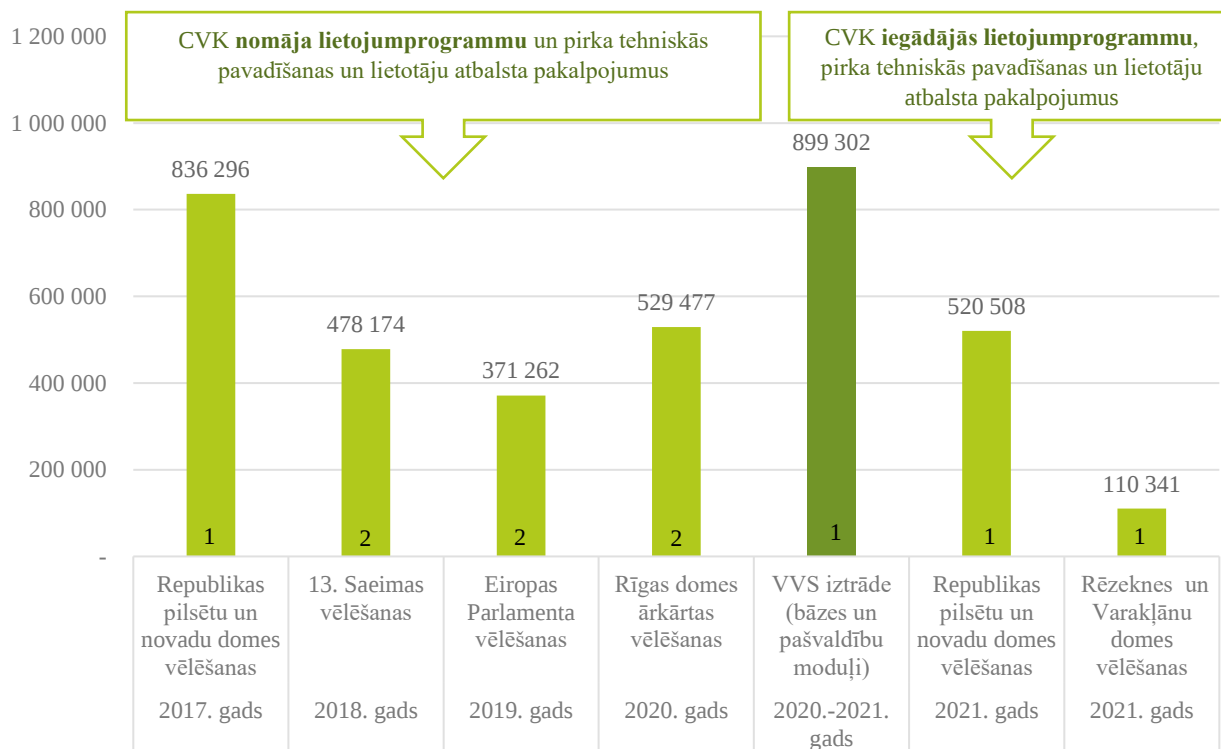
Prioritārā pasākuma “Elektroniskās vēlēšanu administrēšanas lietojumprogrammas iegāde CVK īpašumā” īstenošanai 2021. gadā tika izlietoti 385 940 *euro*, nelielā neizpilde (94 *euro*) no ieplānotā apjoma, saskaņā ar CVK sniegto skaidrojumu²³ saistīta ar darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas likmes samazinājumu 2021. gadā par 0,5 procentpunktiem atbilstoši normatīvajiem aktiem²⁴.

CVK prioritārajam pasākumam 2021. gadā paredzēto finansējumu 386 034 *euro* apmērā ir izlietojusi atbilstoši finansējuma piešķiršanas mērķim - izstrādāts un ieviests ekspluatācijā VVS pašvaldību vēlēšanu modulis, kas izmantots 2021. gadā notikušo divu pašvaldību vēlēšanu²⁵ nodrošināšanai.

Tomēr prioritārā pasākuma mērķis bija ne tikai iegādāties savā īpašumā lietojumprogrammu vēlēšanu administrēšanai, bet arī novērst risku, ka vēlēšanu process ilgstoši ir atkarīgs no viena komersanta sniegtajiem elektroniskajiem pakalpojumiem.

Līdz 2021. gada pašvaldību vēlēšanām CVK ilgstoši vēlēšanu norises nodrošināšanai izmantoja no SIA “SOAAR”²⁶ nomāto lietojumprogrammu, pērkot tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta pakalpojumu. Periodā no iepriekšējām 2017. gada 3. jūnijā notikušajām Republikas pilsētu un novadu domes

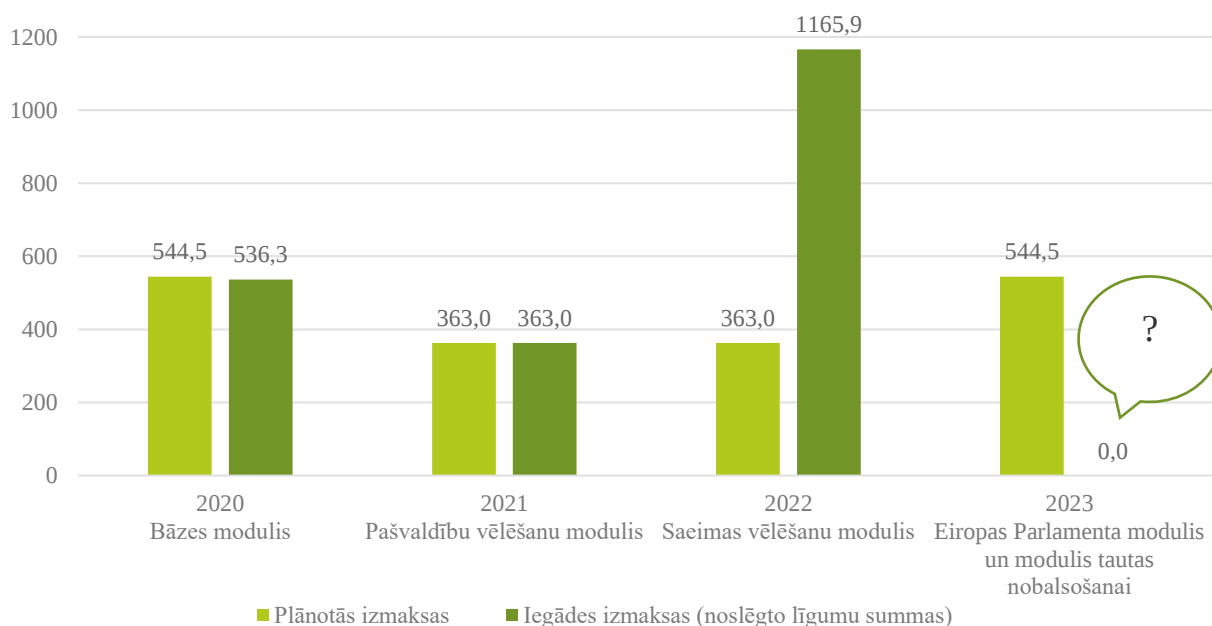
vēlēšanām līdz 2020. gadam, kad uzsākta VVS iegāde īpašumā, CVK ar šo komersantu bija noslēgusi septiņus pakalpojumu līgumus²⁷ kopsummā par 2 215 209 *euro* (4.attēls).

4.attēls. CVK ar SIA “SOAAR” noslēgto līgumu par vēlēšanu 2017. - 2021. gadam nodrošināšanu skaits un summa, *euro*

VVS bāzes moduļa un pašvaldību moduļa izstrādes un piegādes iepirkuma rezultātā²⁸ arī līgums par 899 302 *euro* (ieskaitot PVN)²⁹ tika noslēgts ar šo pašu komersantu, jo iepirkuma gaitā netika saņemti citu pretendentu piedāvājumi izstrādāt CVK nepieciešamo vēlēšanu lietojumprogrammu. Revīzijā konstatēts, ka arī 2022. gada sākumā CVK ir noslēgusi līgumu ar SIA “SOAAR”³⁰ VVS Saeimas vēlēšanu moduļa izstrādei. Pamatojot šā iepirkuma procedūras veida (sarunu procedūra) izvēli, CVK norāda³¹, ka SIA “SOAAR” ir vienīgais pretendents, kura rīcībā šobrīd ir Saeimas vēlēšanu procesa administrēšanai nepieciešamās programmatūras iestrādes, kas ļauj VVS pielāgot izmantošanai 2022. gada Saeimas vēlēšanās, un, tā kā SIA “SOAAR” ir izstrādājis 2021. gadā CVK īpašumā iegādāto VVS bāzes un pašvaldību moduli un nodrošinājis VVS tehnisko pavadīšanu 2021. gada pašvaldību vēlēšanās, komersants pārzina jaunākos nepieciešamos VVS iestrādājamās uzlabojumus.

Salīdzinot CVK plānoto un prioritārajā pasākumā 2021. gadam piešķirto finansējumu ar noslēgtā līguma par VVS Saeimas vēlēšanu moduļa izstrādi summu - 1 165 853 *euro*, vērojams būtisks izmaksu kāpums - vairāk nekā trīs reizes jeb par 802 853 *euro* (5.attēls). CVK šādu izmaksu kāpumu pamato³² ar Elektroniskajā deklarēšanas sistēmā (EIS) veikto novērtējumu līdzīgām IS iegādes izmaksām, kas 2022. gadā ir vairākas reizes augstākas nekā 2019. gadā, kad tika piešķirts finansējums attiecīgā moduļa iegādei.

5.attēls. VVS moduļu iegādes plānotās izmaksas prioritārā pasākuma pieteikumā un noslēgto līgumu summas, tūkst. euro

Vienlaikus CVK prognozē³³, ka arī VVS Eiropas Parlamenta vēlēšanu moduļa izmaksas būs augstākas, nekā tika plānots 2019. gadā, un būs nepieciešams papildu finansējums šī moduļa izstrādei 2023. gadā, papildu nepieciešamo finansējumu CVK plāno savlaicīgi apzināt un iesniegt pieprasījumu 2023. gada budžetā.

Tādējādi ir apstiprinājušās Valsts kontroles revīzijā par 2019. gada pārskatu³⁴ paustās bažas, ka, nepastāvot konkurencei un esot atkarībā no viena komersanta, nevar izslēgt arī iespējamu cenu diktāta efektu.

Iespējams, ka izmaksu kāpums nebūtu tik būtisks, ja sākotnēji³⁵ tiktu organizēts viens iepirkums un slēgta vispārīgā vienošanās par visu nepieciešamo VVS moduļu (gan bāzes, gan četru vēlēšanu moduļu) iegādi, paredzot plānotajā laikposmā no 2020. gada līdz 2023. gadam slēdzamos iepirkuma līgumus un paredzot noteikumus, saskaņā ar kuriem tie tiks slēgti (t.sk. tehnisko specifikāciju, līgumcenu). Piemērojot šādu pieeju – iepirkuma organizēšanu visas IS izstrādei – iespējams, arī citi tirgus dalībnieki būtu ieinteresēti piedalīties šādā iepirkumā un konkurences rezultātā VVS kopējās iegādes izmaksas, iespējams, būtu zemākas. Vienlaikus šīs izmaksas kļūtu arī prognozējamākas, attiecīgi CVK varētu savlaicīgāk un kvalitatīvāk plānot nepieciešamos budžeta līdzekļus.

CVK skaidroja³⁶, ka lēmums par VVS iegādi četros posmos pieņemts vairāku iemeslu dēļ: finansējuma nepieejamība un nepietiekamā CVK IT kapacitāte tehnisko specifikāciju izstrādei un sistēmas izstrādes uzraudzībai, tehnisko specifikāciju saistība ar vēlēšanu nosacījumiem, kas vēl nav zināmi normatīvo aktu izmaiņu dēļ.

Finansējuma plānošana

Valsts kontrole jau revīzijā par 2018. gada pārskatu³⁷ konstatēja nepilnības CVK budžeta līdzekļu plānošanā, iztrūkstot savlaicīgi un precīzi veiktiem aprēķiniem un prioritāro vajadzību definēšanai, un sniedza ieteikumu CVK pārskatīt vēlēšanu norisei nepieciešamā finansējuma aprēķināšanas, budžeta pieprasījumu sagatavošanas kārtību un nodrošināt attiecīgo uzlabojumu ieviešanu praksē. Ieviešot ieteikumu, CVK 2021. gada nogalē ir sagatavojusi³⁸ vadlīnijas pašvaldību vēlēšanu komisijām un vēlēšanu iecirkņu komisijām Saeimas vēlēšanās nepieciešamā finansējumu aprēķinam, bet pati iestāde savā praktiskajā darbībā, kas saistīta ar finanšu līdzekļu plānošanu, Valsts kontroles sniegto ieteikumu pēc būtības nav ieviesusi.

Arī šogad revīzijā konstatēts, ka CVK, 2020. gadā sagatavojot budžeta līdzekļu pieprasījumu 2021. gadam, nav atbilstoši novērtējusi un nav savlaicīgi pieprasījusi nepieciešamo finansējumu iestādei likumā³⁹ doto uzdevumu īstenošanai – organizēt vēlēšanas un tautas nobalsošanas.

Balstoties uz aplēsēm, ka finansējums būs nepieciešams tikai VVS lietotāju atbalstam un uzturēšanas izmaksas nebūs jāsedz, CVK sākotnēji 2021. gada budžeta programmā “03.00.00 Pašvaldību vēlēšanas” VVS tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta pakalpojuma iegādei bija ieplānojusi izlietot 112 035 *euro* (ieskaitot PVN). Revīzijā konstatēts, ka, sagatavojot budžeta pieprasījumu 2021. gada budžetam, papildu finansējums, lai nodrošinātu 2021. gada 5. jūnija pašvaldību domes vēlēšanu norisei nozīmīgās VVS tehnisko atbalstu, netika pieprasīts⁴⁰.

Veicot pakalpojuma izmaksu novērtējumu 2021. gada janvārī, salīdzinot pakalpojuma darbietilpību un izcenījumus par līdzīgas sarežģītības pakalpojumiem, un konstatējot, ka VVS atbalsta un tehniskās pavadīšanas pakalpojuma izmaksu novērtējums veido 520 508 *euro* (ieskaitot PVN), CVK, pārskatot esošo finansējumu (pārvirzīts un iekonomēts finansējums no citām vēlēšanu pozīcijām) pieprasīja⁴¹ Finanšu ministrijai papildus piešķirt iztrūkstošo finansējumu (332 808 *euro*), lai nodrošinātu 2021. gada 5. jūnija pašvaldības domes vēlēšanu norisi.

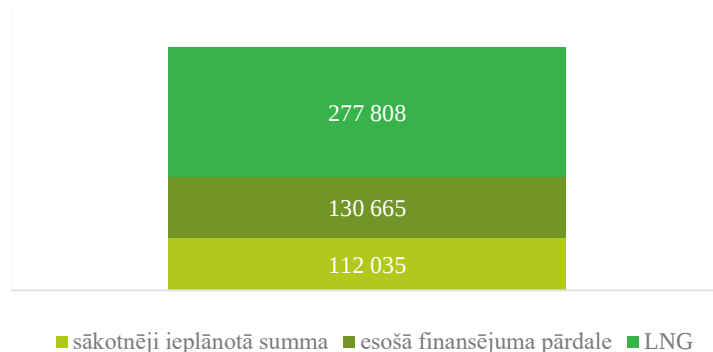
Finanšu ministrija⁴², norādot, ka CVK plānošanas process nav organizēts pārdomāti, jo laicīgi netiek izvērtēti nepieciešamie resursi, un iebilstot CVK vēstulē sniegtajam būtiskajam izmaksu pieauguma pamatojumam, aicināja Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju (VARAM) sniegt vērtējumu CVK norādītā darba apjoma un izmaksu atbilstībai informāciju un komunikāciju tehnoloģiju (turpmāk – IKT) pakalpojumu tirgus situācijai valstī.

VARAM skaidroja⁴³, ka atbalsta auditu CVK informācijas sistēmās, tomēr pilnvērtīgu auditu nav iespējams veikt pirms pašvaldību vēlēšanām. Lai neapdraudētu 2021. gada 5. jūnija pašvaldību vēlēšanu norisi, VARAM lūdza CVK sagatavot detalizētu informāciju, kas apliecina, ka līdzekļi ir nepieciešami tikai minimāli nepieciešamo IS pilnveidojumu īstenošanai (pārējo pilnveidojumu īstenošanu plānojot pēc audita pabeigšanas) un aicināja Finanšu ministriju atbalstīt līdzekļu piešķiršanu no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem. Vienlaikus VARAM norāda⁴⁴, ka CVK norādītās izmaksas pirmšķietami ir pamatotas un atbilst IKT pakalpojumu tirgus situācijai valstī.

Lai arī VARAM norādīja⁴⁵, ka katra institūcija ir atbildīga par savu IKT risinājumu racionālu pārvaldību, uzturēšanas un attīstības plānošanu, VARAM veica papildu pieprasītā budžeta finansējuma apmēra pamatojuma izvērtējumu un iesaistījās finansējuma pieprasījuma sagatavošanā. Ministru kabinets⁴⁶ tikai mēnesi pirms pašvaldību vēlēšanām lēma par papildu finansējuma piešķiršanu CVK⁴⁷ no valsts budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” (turpmāk – LNG), kas nepārsniedz 277 808 *euro*

(ieskaitot PVN), lai nodrošinātu 2021. gada 5. jūnija pašvaldību domes VVS tehnisko atbalstu. Vienlaikus Ministru kabinets uzdeva⁴⁸ VARAM pēc 2021. gada 5. jūnijā notikušajām pašvaldību domes vēlēšanām veikt CVK informācijas sistēmu auditu.

Revidentu ieskatā atbalstāms ir VARAM Audita departamenta sagatavotajā iekšējā audita ziņojumā⁴⁹ izteiktais priekšlikums CVK iniciēt nepieciešamību veidot starpinstitūciju darba grupu, kurai būtu jāizvērtē VVS attīstība, samērojot to ar VVS attīstības un tehniskā pavadījuma izmaksām.

6.attēls. CVK 2021. gada budžeta līdzekļi piešķirti 2021. gada 5. jūnija pašvaldību domes vēlēšanu VVS tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta pakalpojuma iegādei, euro

Tā kā pēdējo četru vēlēšanu⁵⁰ norises nodrošināšanai CVK nomātā tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta pakalpojuma (ieskaitot nomas maksu) vidējās izmaksas ir 553 802 euro vienām vēlēšanām, revidentu ieskatā CVK aplēses par četras reizes mazāku nepieciešamo 2021. gadā finansējumu VVS darbības nodrošināšanai bija neatbilstošas un neobjektīvas, ņemot vērā līdzvērtīga apjoma pakalpojuma izmaksas iepriekšējās vēlēšanās.

Vienlaikus pastāv no CVK neatkarīgas situācijas, kad iestādei papildus nepieciešams budžeta finansējums, kuru nav iespējams savlaicīgi novērtēt un pieprasīt.

Saistībā ar Satversmes tiesas 2021. gada 28. maija spriedumu⁵¹, ar kuru tika noteikts, ka Varakļānu novada pievienošana Rēzeknes novadam neatbilst Satversmei, 2021. gada 1. jūnijā tika pieņemts Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanu likums⁵² un CVK tika dots uzdevums⁵³ 2021. gada 11. septembrī nodrošināt Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanas.

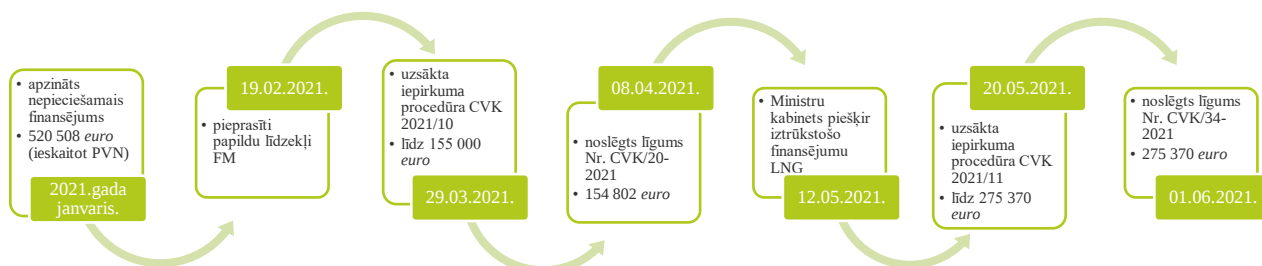
Šā uzdevuma izpildei 2021. gada 14. jūlijā CVK tika piešķirti⁵⁴ papildu līdzekļi no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem", kas nepārsniedz 123 420 euro (ieskaitot PVN), t.sk. 87 341 euro VVS pavadīšanai. Lai nodrošinātu vēlēšanas noteiktajos termiņos un kārtībā, CVK apzināja papildus nepieciešamo finansējumu 110 341 euro (ieskaitot PVN) apmērā arī VVS darbības nodrošināšanai un tehniskajam atbalstam.

Kopumā 2021. gadā no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" CVK tika piešķirti līdzekļi, kas nepārsniedz 401 228 euro, abu 2021. gadā notikušo, vēlēšanu nodrošināšanai, un 91% no šiem līdzekļiem jeb 365 149 euro bija paredzēti VVS tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta pakalpojuma iegādei, atlikusī summa bija paredzēta ar Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanu nodrošināšanu saistīto izdevumu segšanai.

Iepirkumu organizēšana un līgumu slēgšana

Problēmas ar nepieciešamā finansējuma VVS tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta pakalpojuma plānošanu ietekmēja arī šā pakalpojuma iegādes iepirkumu organizēšanu.

Revīzijā konstatēts, ka, lai gan CVK 2021. gada 5. jūnija pašvaldību domes vēlēšanu nodrošināšanai bija nepieciešams iegādāties vienotu kopumu - VVS tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta pakalpojumu, CVK nolēma⁵⁵ nosacīti sadalīt šo pakalpojumu divos secīgos posmos un organizēt divus atsevišķus iepirkumus atbilstoši uz iepirkuma uzsākšanas brīdi pieejamajam finansējumam.

7.attēls. CVK rīcība, iegādājoties VVS tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta pakalpojumu 2021. gada 5.jūnija pašvaldību domes vēlēšanu nodrošināšanai

Tā kā VVS tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta pakalpojuma paredzamās izmaksas 2021. gada pašvaldību domes vēlēšanu nodrošināšanai būtiski pārsniedza CVK pieejamo finansējumu 2021. gada budžeta programmā “03.00.00 Pašvaldību vēlēšanas” (pieejami 242 700 euro, papildus nepieciešams - 277 808 euro), tad CVK nepieciešamās VVS tehniskās pavadīšanas izmaksas sadalīja divās daļās (skatīt 1.tabulu). Katrai daļai tika organizēts atsevišķs iepirkums⁵⁶, un, atbilstoši tiem CVK noslēdza divus līgumus⁵⁷: Nr. CVK/20-2021 “Par VVS aktuālo izmaiņu realizāciju, kandidātu sarakstu un vēlēšanas zīmju sagatavošanas tehnisko pavadīšanu un lietotāju atbalstu 2021. gada pašvaldības domes vēlēšanās” un Nr. CVK/34-2021 “VVS aktuālo izmaiņu realizācija, balsošanas un balsu skaitīšanas tehniskā pavadīšana un lietotāju atbalsts 2021. gada pašvaldības domes vēlēšanās”.

1.tabula
CVK noslēgtie līgumi un finanšu līdzekļu izlietojums, iepērkot VVS tehniskās pavadīšanas pakalpojumu pašvaldību domes vēlēšanu nodrošināšanai 2021. gadā, euro

Vēlēšanas	Līguma numurs	Līguma summa	Budžeta programma 03.00.00 “Pašvaldību vēlēšanas”	Budžeta programma 99.00.00. “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem”	Līdzekļu izlietojums kopā	Starpība (neapstiprināto darbu apjoms no CVK puses)*
2021. gada 5. jūnija pašvaldību domes vēlēšanas	CVK/20 - 2021	187 310	176 904	-	176 904	-10 406
	CVK/34 -2021	333 198	86 327	224 365	310 692	-22 506
Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanas	CVK/43 -2022	110 341	23 000	87 341	110 341	-
		630 849	286 231	311 706	597 937	

*Plašāku analīzi par CVK neapstiprināto darbu apjomu skatīt ziņojuma nodaļā “Specifisku vēlēšanu pavadīšanas darbu plānošana un saskaņošana”

Revīzijā konstatēts, ka CVK izvēlētais iepirkuma procedūras veids abiem iepirkumiem CVK 2021/10 un CVK 2021/11 bija sarunu procedūra, piemērojot Publisko iepirkumu likuma nosacījumu⁵⁸, ka pakalpojumu var nodrošināt tikai konkrēts piegādātājs, jo nav konkurences tehnisku iemeslu dēļ un nav pamatotas alternatīvas vai aizstājēja. Uz sarunu procedūru tika uzaicināts viens pretendents - ilglaicīgais CVK sadarbības partneris SIA "SOAAR".

Sniedzot pamatojumu⁵⁹ sarunu procedūras piemērošanai ar SIA "SOAAR", CVK norāda, ka SIA "SOAAR" ir vienīgais pretendents, kas detalizēti pārzina valsts vēlēšanu organizēšanas informācijas sistēmas, vēlēšanu vadības procesus, vēlēšanu normatīvos aktus, kas ir atbilstoši kvalificēts darbam ar valsts kritisko infrastruktūru, spēj tik īsā laikā līdz 2021. gada pašvaldības pašvaldību domes vēlēšanām nodrošināt normatīvo aktu izmaiņu realizāciju vēlēšanu informācijas sistēmās, kā arī to ieviešanu produkcijā. Tā kā VVS moduļiem līdz 31.01.2022. ir spēkā garantija, ko bez maksas nodrošina konkrētais sistēmas izstrādātājs, tad cita pretendenta piesaistīšana izmaiņu realizācijai VVS anulēs šo garantiju.

Revīzijā nav konstatēts, ka iepirkumu CVK 2021/10 un CVK 2021/11 procesā būtu pieļautas atkāpes no Publisko iepirkumu likumā noteiktajām prasībām. Tomēr revidentu ieskatā viena pakalpojuma - VVS aktuālo izmaiņu realizācija, tehniskā pavadīšana un lietotāju atbalsts 2021. gada pašvaldības domes vēlēšanās - sadalīšana divos posmos un divu iepirkuma procedūru organizēšana nepietiekamā finansējuma dēļ nebija pietiekami izvērtēta, kas radīja problēmas iepirkumu procedūras rezultātā noslēgto iepirkuma līgumu nodevumu uzraudzībā.

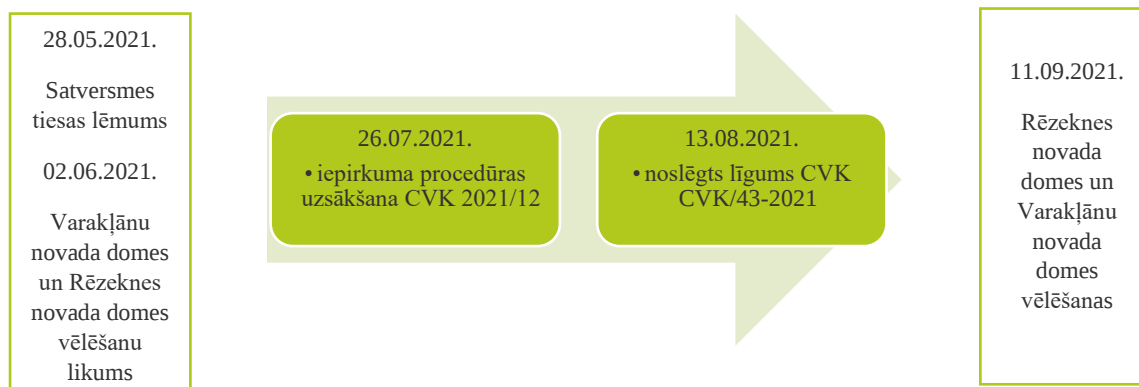
CVK, pirms tika uzsākta iepirkuma organizēšana⁶⁰, neizvērtēja normatīvajā aktā⁶¹ noteiktās iespējamās juridiskās sadarbības ar pakalpojuma izpildītāju formas piemērošanu (līgums vai vispārīgā vienošanās). CVK bija jāvērtē iespēja organizēt vienu iepirkuma procedūru par līguma vai vispārīgās vienošanās slēgšanas tiesību piešķiršanu, nosakot maksimāli pieļaujamo līgumcenu attiecīgi 430 370 euro bez PVN (520 508 euro ar PVN) un atrunājot samaksas kārtību jau pēc CVK budžetā nepieciešamo līdzekļu saņemšanas par vienotajā tehniskajā specifikācijā paredzētajiem un paveiktajiem darbiem.

Par nepietiekami pārvaldītu iepirkumu procesu iestādē liecina tas, ka CVK nevarēja revidentiem uzrādīt iestādes iekšējos dokumentus, kas reglamentē publisko iepirkumu veikšanas kārtību. CVK informēja⁶²: "(...) *noteikumi par publisko iepirkumu veikšanas kārtību diemžēl nekur nav atrodamī. Mainoties juristiem, pārvācoties uz citām telpām, ir pazuduši*". CVK apņēmas⁶³ līdz 2022. gada 29. aprīlim sagatavot CVK iekšējo noteikumu par publisko iepirkumu veikšanas kārtību jauno redakciju. Revīzijā konstatēts, ka no 2021. gadā noslēgtajiem 43 saimnieciskajiem līgumiem ar juridiskām personām (piemēram, autonoma, reklāmas pakalpojumi un izvietošana, pētījumu veikšana, juridiskā palīdzība u.tml.), nepiemērojot Publisko iepirkumu likumā noteikto regulējumu, tikai vienā gadījumā pirms darījuma noslēgšanas veikta tirgus izpēte.

CVK informēja⁶⁴, ka darījumiem par nelielām summām, kas nav saistīti ar vēlēšanu procesu, tirgus izpēti netiek veiktas, jo darbinieki paši pēc nepieciešamības izpēti cenas un salāgo vajadzības ar cenu un kvalitāti, šo pirkumu summas saskaņojot ar CVK vadītāju un Finanšu nodaļas vadītāju. CVK vadība⁶⁵ nav nodrošinājusi vienotu pieeju un uzraudzību iepirkumu organizēšanai, process nav reglamentēts, nav nodrošināta iekšējā kontrole.

Organizējot⁶⁶ iepirkumu, lai iegādātos pakalpojumu "Vēlēšanu vadības sistēmas tehniskā pavadīšana un lietotāju atbalsts 2021. gada Rēzeknes novada domes un Varakļānu novada domes vēlēšanās" (CVK 2021/12), CVK arī izvēlējās⁶⁷ piemērot sarunu procedūru arī ar SIA "SOAAR", jo pakalpojuma izpilde ir saistīta ar jau esošās sistēmas aktuālo izmaiņu veikšanu un nav citu tirgus dalībnieku, kas varētu tehniski

izstrādāt tik īsā laika periodā VVS, nodrošinot vienotu un savietojamu IT sistēmu datiem par pašvaldību vēlēšanām, kas noritēja 2021. gada 5. jūnijā un 2021. gada 11. septembrī (8.attēls).

8.attēls. VVS tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta 2021. gada Rēzeknes novada domes un Varakļānu novada domes vēlēšanās pakalpojuma iegādes gaita

CVK 2021. gadā organizētie iepirkumi VVS tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta pakalpojuma iegādei⁶⁸ atbilst Publisko iepirkumu likumā noteiktajām prasībām.

2021. gadā, organizējot iepirkumus VVS tehniskās pavadīšanas pakalpojumu divu vēlēšanu nodrošināšanai, CVK ir noslēgusi trīs līgumus kopsummā par 630 849 *euro* (ar PVN) atkal ar to pašu komersantu - SIA “SOAAR”, kas šāda veida pakalpojumu nomā nodrošināja pirms CVK bija uzsākusi iegādāties savā īpašumā VVS.

Tādējādi CVK 2021. gadā nav izdevies sasniegt prioritārā pasākuma papildu mērķi - iegūstot savā īpašumā lietojumprogrammu vēlēšanu administrēšanai, novērst risku, ka vēlēšanu process ilgstoši ir atkarīgs no viena komersanta sniegtajiem pakalpojumiem.

Līgumu plānošanas un izpildes nepilnības

Tā kā pašvaldību vēlēšanām 2021. gada 5. jūnijā sākotnēji viss nepieciešamais papildu finansējums netika piešķirts, CVK nolēma līgumus par tehnisko pavadīšanu un lietotāju atbalstu slēgt divās daļās (skatīt 2.tabulā pirmo un otro kolonnu) atbilstoši tajā brīdī pieejamajam finansējumam ar to pašu ilggadējo sadarbības partneri SIA “SOAAR”, rīkojot sarunu procedūru ar vienu uzaicināto dalībnieku. Arī attiecībā uz Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanām CVK noslēdza līgumu ar SIA “SOAAR” sarunu procedūru rezultātā (skatīt 2.tabulā trešo kolonnu).

2.tabula

CVK noslēgtie līgumi pašvaldību vēlēšanu nodrošināšanai

Vēlēšanu vadības sistēmā atbalstāmie vēlēšanu procesi			
Vēlēšanas	2021. gada pašvaldību domes vēlēšanas		2021. gada Rēzeknes novada domes un Varakļānu novada domes vēlēšanās
Vēlēšanu procesu norises datumi	❖ kandidātu sarakstu iesniegšana VVS norisinājās no 17.03.2021. līdz 06.04.2021. ❖ Iepriekšējā balsošana vēlēšanās norisinājās no 31.05.2021. līdz 04.06.2021 ❖ Galvenā vēlēšanu diena 05.06.2021.		❖ kandidātu sarakstu iesniegšana norisinājās jau no 19.07.2021. līdz 28.07.2021. ❖ iepriekšējā balsošana norisinājās no 06.09.2021. līdz 10.09.2021. ❖ galvenā vēlēšanu diena 11.09.2021.
Noslēgtie līgumi			
Līguma rekvizīti	08.04.2021. līgums Nr. CVK/20-2021	01.06.2021. līgums Nr. CVK/34-2021	13.08.2021. līgums Nr. CVK/43-2021
Līguma priekšmets	par VVS aktuālo izmaiņu realizāciju, kandidātu sarakstu un vēlēšanu zīmju sagatavošanas tehnisko pavadīšanu un lietotāju atbalstu	par VVS aktuālo izmaiņu realizāciju, balsošanas un balsu skaitīšanas tehnisko pavadīšanu un lietotāju atbalstu	par VVS tehnisko pavadīšanu un lietotāju atbalstu
Līgumos paredzētie darbi			
Priekšanalīze	Jā	Jā	
Izmaiņu realizācija sistēmā	Jā	Jā	Jā
Projekta un risku pārvaldība	Jā	Jā	Jā
Tehnisko resursu un sistēmas sagatavošana	Jā	Jā	Jā
Vēlēšanu zīmju automatizētas nolasīšanas sagatavošana	Jā		Jā
Sistēmas darbības monitorings	Jā	Jā	Jā
Apmācības un lietotāju atbalsts	Jā	Jā	Jā
Atbalsts juridiskos strīdos	Izvēles	Izvēles	Izvēles
Ģenerālmēģinājums		Jā	Jā
Tehniskās krīzes komunikācija	Jā	Jā	Izvēles
Sistēmas noņemšana		Jā	Jā
Pakalpojuma nepārtrauktība Covid-19 apstākļos	Jā	Jā	

Lai gan samaksa par tehnisko pavadīšanu un lietotāju atbalstu visos trijos noslēgtajos līgumos veikta atbilstoši līgumos paredzētajai kārtībai, pēc darbu pieņemšanas-nodošanas aktu sagatavošanas, revīzijas ietvaros konstatētas vairākas nepilnības līgumu izpildē:

- ❖ lai gan 5.jūnija vēlēšanu pavadīšanai ir noslēgti divi līgumi, tajos paredzētie nodevumi pamatā ir kopīgi (piemēram, monitoringa procedūru izstrāde, izmaiņu realizācija sistēmā, drošības testu veikšana u.c.) un nav nodalāms, kurš nodevums un kādā apjomā atbilstoši katra konkrētā līguma noteikumiem ir sniegts;
- ❖ visos līgumos vairāku darbu izpilde jau uzsākta pirms līgumu noslēgšanas (piemēram, sistēmas un tehnisko resursu sagatavošana, lietotāju atbalsts un apmācība kandidātu sarakstu iesniegšanas laikā u.c.), darbi pieņemti un samaksa veikta pēc līgumu noslēgšanas;
- ❖ vienā līgumā⁶⁹ maksāšanas nosacījumi atšķiras no līguma tāmē paredzētajiem darbiem (piemēram, maksā pēc kandidātu sarakstu un vēlēšanu zīmju sagatavošanas pabeigšanas, bet tāme paredz arī sistēmas izmaiņu veikšanu un apmācību) un no pieņemšanas-nodošanas aktiem nevar viennozīmīgi izsekot, kuri no līguma tāmē paredzētajiem veicamajiem darbiem maksāšanas brīdī ir paveikti un kuri nav. Līdz ar to nav iespējams viennozīmīgi pārbaudīt, vai CVK nemaksā avansā par vēl neizdarītu darbu apjomu;
- ❖ 5.jūnija vēlēšanu pavadīšanas divos līgumos daudzi kā nodevumi iesniegtie pārskati un procedūras ietver atsauci uz to izveidi pirms tam 2021.gada sākumā pabeigtā VVS izstrādes līguma ietvaros, lai gan tiek regulāri aktualizēti arī tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta līgumu darbības laikā, līdz ar to nav viennozīmīgi izsekojams, kura līguma ietvaros tie ir izveidoti un/vai aktualizēti un kādā apmērā (piemēram, datu rezerves kopēšanas politika);
- ❖ 5.jūnija vēlēšanu pavadīšanas divos līgumos vairākas nodevumos piegādājamās procedūras vai pārskatu gala versijas (piemēram, sistēmas monitoringa procedūra) tiek apstiprinātas tikai pēc kandidātu sarakstu iesniegšanas procesu pabeigšanas 2021. gada maijā vai pat pēc vēlēšanām 2021. gada jūnijā, lai gan līgumi paredzēja procedūras un kārtības izstrādāt pirms attiecīgo uzraudzības un tehniskās pavadīšanas darbu veikšanas vēlēšanās. Tātad sistēmas pavadīšanas un uzraudzības laikā šādas savstarpēji starp SIA "SOAAR" un CVK saskaņotas procedūras nepastāvēja, kas varēja ietekmēt procesu norisi atbilstoši CVK vajadzībām;
- ❖ lai gan neformāla komunikācija par neapmierinošu atsevišķu nodevumu kvalitāti 5.jūnija vēlēšanu pavadīšanas divos līgumos uzsākta jau laicīgi uzreiz pēc nodevumu pirmo versiju iesniegšanas vēl pirms vēlēšanu norises, oficiālas pretenzijas no CVK puses tiek izteiktas jau pēc paredzēto darbu izpildes termiņa beigām 2021. gada novembrī, kad CVK nesaskaņo pakalpojuma sniedzēja par 5.jūnija vēlēšanu pavadīšanu iesniegtos darbu pieņemšanas-nodošanas aktus par visu darbu izpildi pilnā apmērā.

Tāpat konstatēts, ka vēlēšanu laikā, kad VVS izmanto liels skaits lietotāju, to izvieta uz speciāli tam piemērotas drošas tehnikas LVRTC datu centros, savukārt pēc vēlēšanām ar pakalpojumu sniedzēja palīdzību sistēmas dati tiek arhivēti un sistēma tiek noņemta no šiem resursiem. Tomēr revīzijā konstatēts, ka starpvēlēšanu periodos CVK nav pilnvērtīgi atbilstošas savas IT infrastruktūras, kur sistēmu droši un atbilstoši glabāt darba režīmā. Tāpat CVK nav spēkā esoša līguma ar pakalpojumu sniedzēju, kurš starpvēlēšanu periodos varētu veikt funkcionalitātes izmaiņas VVS atbilstoši izmaiņām normatīvajos aktos, lai sistēma būtu vienmēr aktuāla un to jebkurā brīdī varētu sākt izmantot ārkārtas vēlēšanu nodrošināšanai.

Revīzijas ietvaros CVK norādīja⁷⁰, ka šīm vajadzībām CVK iesniedza prioritāro pasākumu pieteikumus, bet tie netika atbalstīti.

Tostarp CVK revīzijā skaidroja⁷¹:

Pirmie divi līgumi faktiski būtu jāuztver kā viens kopējs līgums, jo papildus pieprasītā finansējuma nepiešķiršanas dēļ, tas tika mākslīgi sadalīts divos līgumos atbilstoši tajā brīdī pieejamajam finansējuma apjomam. Līdz ar to, iespējams, darbi nav precīzi definēti starp šiem diviem līgumiem, visi nodevumi pamatā ir kopīgi abiem līgumiem un nodevumu iesniegšanas termiņus CVK lūdza ietvert projekta plānā. Tā kā kavējās papildus nepieciešamā finansējuma piešķiršana, CVK jau pirms līgumu noslēgšanas uzsāka neformālas sarunas ar pakalpojumu sniedzēju par konceptuāli veicamajiem darbiem, to apjomu un termiņiem, jo SOAAR no ilgstošās sadarbības pieredzes pārzina darbu secību un kurā brīdī tie pirms vēlēšanām jāsāk realizēt. CVK arī visos gadījumos nevar stingri novilkt līniju, kur beidzas VVS izstrādes līguma darbi un kur sākas tehniskā atbalsta līgumu darbi katrā no šiem līgumiem. Šāda pieeja tika izmantota, jo bija nepieciešams nodrošinātu galveno mērķi – vēlēšanu sekmīgu norisi. Ja darbu izpilde tiktu uzsākta tikai pēc finansējuma piešķiršanas un līgumu noslēgšanas, tad nebūtu iespējams laikus sistēmā veikt visas funkcionālās izmaiņas, sagatavot sistēmu darbībai vēlēšanās, kā arī veikt paredzēto sistēmas darbību uzraudzību un lietotāju atbalstu.

Sistēmas izstrādes darbu plānošana, piegāde un akcepttestēšana

Lai gan jaunas VVS izstrāde CVK vajadzībām pašvaldību vēlēšanu norisei tika pabeigta 2021. gada 17. februārī, visos trijos noslēgtajos tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta līgumos tiek paredzēta sistēmas pilnveidošana 180 580 euro (ieskaitot PVN) apmērā, kas veido 29% no visa tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta līgumu summas vai papildus 20% no kopējās VVS izveides vērtības. CVK revīzijā skaidroja⁷², ka nepietiekamas IT kompetences dēļ VVS izstrādei netika apzināts viss nepieciešamais finansējums, kā rezultātā izstrādes līguma ietvaros iepriekš neparedzamas likumdošanas izmaiņas vai drošības prasību izpildi bez papildu finansējuma nevarēja realizēt un izmaiņas bija nepieciešams realizēt vēlēšanu tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta līgumu ietvaros.

Tomēr sistēmas izmaiņu pasūtīšanā un izpildes kontrolē revīzijā konstatētas vairākas nepilnības (skatīt 3.tabulu).

3.tabula

Nepilnības sistēmas izstrādes un pilnveides darbos

Līguma prasības ⁷³	Revīzijā konstatēts	Labās prakses ieteikumi ⁷⁴
Programmēšanas darbi atbilstoši tehniskajai specifikācijai tiek sadalīti ciklos jeb iterācijās	Līgumu tehniskās specifikācijas neparedz konkrētu veicamo funkcionālo izmaiņu uzskaitījumu un aprakstu (vispārīgi paredz realizēt ar normatīvajiem aktiem vai vēlēšanas procesiem saistītas izmaiņas VVS). Revīzijā netika konstatēta arī cita dokumentācija, kurā varētu izsekot katrā no līgumiem pasūtītajām izmaiņām sistēmā. CVK un pakalpojuma sniedzēja sadarbībā netiek izmantots neviens no rīkiem strukturētai izmaiņu un kļūdu pieteikšanai, apstiprināšanai un izpildes kontrolei.	Prasībām sistēmas izmaiņām ir būtiska loma IKT attīstības projektu kontekstā – tās tiek izmantotas, lai aprakstītu sasniedzamo rezultātu un pēc tam pārbaudītu, ka šis rezultāts ir veiksmīgi sasniegts. Tādēļ prasības ir unikāli jāidentificē, skaidri jādokumentē, tās ir formāli jāsaņem.
Izpildītājs saskaņo ar CVK katras funkcionalitātes nepieciešamību un izpildes termiņus	Nodevumi, kas saistīti ar veikto priekšanalīzi, projekta plānošanu un gala atskaiti, ietver norādes par ieviesto pasta balsošanu un pilnveidotajiem auditācijas pierakstiem. Vienlaikus e-pastos pakalpojuma sniedzējs ir informējis CVK par produkcijā uzstādītām jaunām versijām, kas ietver daudz	

Līguma prasības ⁷³	Revīzijā konstatēts	Labās prakses ieteikumi ⁷⁴
	plašākus uzlabojumus, piemēram, pāreju uz divu faktoru autentifikāciju, ieviestu daudzlietotāju režīmu, izveidotiem skeneru dziņiem u.c. izmaiņām sistēmā.	Prasības ir neatņemama iepirkumu sastāvdaļa, un tās kalpo par kritēriju piegādes rezultātu pieņemšanai.
Katrs nodevums uzskatāms par izpildītu, ja CVK ir pārbaudījusi tā atbilstību tehniskās specifikācijas prasībām un sniegusi pozitīvu atbildi izpildītājam (izstrādes gadījumā veicot akcepttestēšanu un to attiecīgi dokumentējot)	Līguma izpildē netika nodrošināta atbilstoša nodevumu pieņemšana un pārbaude - līgumos paredzētā akcepttestēšana un tās dokumentēšana no CVK puses netika īstenota. Revīzijas ietvaros tika identificēts tikai viens izstrādātāja veikts akcepttestēšanas protokols par pasta balsošanas funkcionalitāti, bet ne par citām veiktajām sistēmas izmaiņām, kas tālāk atvieglo izmaiņu testēšanu CVK. Sistēmas pirmreizējā izmēģināšana jeb “ģenerālmēģinājums” notika īsi pirms 2021. gada pašvaldību vēlēšanām, līdz ar to funkcionālu vai tehnisku trūkumu gadījumā vairs nebija pietiekami daudz laika trūkumu novēršanai. Izstrādātājs sistēmas darbības uzraudzības atskaitēs⁷⁵ norādīja uz vairāk nekā tūkstošiem sistēmā konstatētām kļūdām, kas, revidentu ieskatā, liecina par to, ka sistēmas akcepttestēšana nav bijusi pilnīga un tajā nav identificētas visas pastāvošās sistēmas darbības kļūdas, it sevišķi attiecībā uz pēdējā brīža izmaiņām. Uz šo kļūdu risināšanas nepieciešamību atskaitē norāda arī pats izstrādātājs.	Pēc risinājuma izstrādes ir jāpārbauda iepriekš saskaņoto izmaiņu prasību izpilde. Iestādei laicīgi jānovērtē izstrādei un pārbaudēm nepieciešamie resursi (t.sk. savu darbinieku iesaiste prasību definēšanā, prototipu izskatīšanā un nodevumu testēšanā). Iterāciju caurskatē nevar aizstāt nodevumu akcepttestēšanu, pārbaudēm jābūt plānotām, kontrolētām un dokumentētām, identificētās kļūdas ir jāuzskaita vienkopus.
Pieņemšanas-nodošanas aktā tiek uzskaitīti visi akceptētie nodevumi	Pakalpojumu sniedzējs arī pieņemšanas-nodošanas aktos detalizēti neuzskaita veiktās funkcionālās izmaiņas sistēmā, savukārt CVK savā sagatavotajā pieņemšanas-nodošanas aktā vispārīgi norāda, ka ir saskaņotas un pieņemtas visas izmaiņas (piemēram, pasta balsošana, auditācijas uzlabojumi u.c.).	

Tā kā dažādos informācijas avotos norādītie darbi un to detalizācija atšķiras, revidenti nevar gūt pietiekamus pierādījumus, kādas tieši funkcionalitātes izmaiņas tika pasūtītas, par kādu summu katra izmaiņa tika pasūtīta katra līguma ietvaros, kādas prasības izmaiņām tika izvirzītas un vai šīs prasības izstrādes rezultātā arī tika izpildītas. Ņemot vērā neskaidri definētās pasūtītās VVS funkcionalitātes izmaiņas un papildinājumus, nav iespējams arī pārliecināties, vai tiešām ir veikti visi CVK pasūtītie sistēmas uzlabojumi un vai visi faktiski veiktie un sistēmā uzstādītie uzlabojumi tika arī pasūtīti un saskaņoti no CVK puses, kā arī vai par maksu veiktās izmaiņas sistēmā tomēr nav klasificējamās kā sistēmas darbības kļūdas, kas izstrādātājam būtu bez maksas jāizlabo iepriekš 2020. gadā noslēgtā VVS izstrādes līguma ietvaros (piemēram, daudzfaktoru autentifikācijas papildinājumi).

CVK skaidroja⁷⁶, ka:

Par pavadīšanas līgumos pasūtītajām sistēmas funkcionalitātes izmaiņām un papildinājumiem CVK diemžēl nav uzskaitē, jo praktiski visi pieprasījumi tika veikti čatā, telefonsarunās un tiešsaistes sanāksmēs – ja vienam pašam IT vadītājam jāatbild par IT, drošību un vēl projekta vadību, tad protokolēšana noteikti nav prioritāte. CVK var uzskaitīt vien atmiņā palikušās jomas, kur bija izmaiņu pieprasījumi: pasta balsošana, multifaktoru autentifikācijas papildinājumi, auditācijas papildinājumi un uzlabojumi, funkcionalitāte iecirkņos lietotās dator tehnikas un tīklu parametru ievākšanai, kā arī virkne ikdienas sarakstē pieprasītu lietu. Savukārt akcepttestēšanu veica tikai pats izstrādātājs un iesniedza CVK savu pārbaudes rezultātus. No CVK akcepttestēšanai vistuvāk pietuvināta bija ģenerālmēģinājuma norise, bet tā netiek dokumentēta – tajā vienkārši pārliecinās, ka viss sistēmā

strādā kā vajag. Lai gan prasības nodevumu pārbaudei šādi ir definētas līgumā, CVK pusē no biznesa jautājumiem akcepttestēšanas kompetence varētu būt vienam vai diviem darbiniekiem, tāpēc to nevarēja izdarīt, it sevišķi pārbaudes vēl papildus dokumentējot.

Jau CVK 2020. gada pārskata revīzijā⁷⁷ tika konstatēts, ka visi līgumā paredzētie darbi vai nodevumi līdz pieņemšanas-nodošanas akta parakstīšanai 2021. gada 17. februārī netika laikā izpildīti un izpilde turpinājās arī pēc gala pieņemšanas-nodošanas akta parakstīšanas, līdz ar to minētie dokumenti tika uzrādīti revidentiem tikai 2022. gadā veiktās revīzijas ietvaros. Tāpat CVK 2020. gada pārskata revīzijā revidenti nevarēja visos gadījumos izsekot, vai CVK ir pārliecinājusies par vēlēšanu nodrošināšanai svarīgas funkcionalitātes atbilstošu darbību un vai izpildītie darbi veikti līgumā paredzētajā apjomā. Līdz ar to CVK tika sniegts ieteikums pilnveidot iekšējās kontroles procesu, pārbaudot un dokumentējot visus līgumos paredzētos nodevumus, apkopojot nepilnības un uzraugot to novēršanu, kā arī iekļaujot pieņemšanas un nodošanas aktos visu līgumos paredzēto nodevumu uzskaitījumu.

Specifisku vēlēšanu pavadīšanas darbu plānošana un saskaņošana

CVK skaidrojums attiecībā uz nedokumentēto izmaiņu pasūtīšanas procesu norāda arī uz risku, ka sākotnēji sistēmas izstrādei definētās prasības⁷⁸ nav bijušas pilnīgas un kvalitatīvas, jo uzreiz pēc sistēmas izstrādes pabeigšanas izstrādātā sistēma tiek papildināta un mainīta. Piemēram, daudzfaktoru autentifikācijas risinājumi sākotnējā realizācijā nebija ieviesti atbilstoši vajadzībām un tika precizētas prasības un ieviestas papildu izmaiņas. Tāpat arī tikai pēc sistēmas izstrādes uzsākšanas CVK nolēma ieviest savu drošības informācijas un incidentu pārvaldības rīku, kas radīja nepieciešamību veikt izmaiņas arī VVS auditācijas pierakstu veidošanas un izplatīšanas kārtībā.

Revīzijā konstatēts, ka tikai pasta balsošanas funkcionalitāte tiešā veidā atbilst līgumā definētajam par funkcionalitātes papildināšanu saistībā ar pēdējā brīža izmaiņām normatīvajos aktos un vēlēšanu procesos. Tomēr jāņem vērā apstākļi, ka, lai gan normatīvā akta grozījumus tiešām pieņēma⁷⁹ 2020. gada 17. decembrī, kad VVS izstrāde jau bija uzsākusies un noritēja jau pirmo nodevumu iesniegšana, par šādām plānotajām izmaiņām bija zināms jau arī pirms VVS izstrādes uzsākšanas un ar to saistītās iepirkuma veikšanas un tehniskās specifikācijas saskaņošanas. Piemēram, Ministru kabinets likumprojektu “Grozījumi Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu likumā” grozījumu priekšlikumu tālākai iesniegšanai Saeimā atbalstīja 2020. gada 24. marta sēdē⁸⁰, bet Valsts sekretāru sanāksmē⁸¹ minēto grozījumu projekts tika izskatīts jau 2019. gada 19. septembrī⁸².

Tomēr CVK revīzijas ietvaros skaidroja⁸³, ka:

VVS tehniskajā specifikācijā netika iekļauta šādas funkcionalitātes izstrāde, jo tad, kad tika veidota šī līguma tehniskā specifikācija, vēl nebija zināms, vai šādas izmaiņas balsošanas kārtībā tiks ieviestas un atbalstītas Saeimā. Likumprojektu izstrādāja Tieslietu ministrija un to Ministru kabinetā vairākas reizes skatīja un nevarēja saskaņot. Tāpat arī Saeimā tas netika skatīts raiti un ātri. Savukārt 2020. gada nogalē un 2021. gada sākumā, kad tika strādāts pie VVS izstrādes, šis jautājums bija jau skaidrāks, tāpēc tika apspriests kā iespēja, ka šāda kārtība tomēr būs nepieciešama. CVK, tajā laikā, kad grozījumi tika izstrādāti, neanalizēja šo grozījumu ietekmi un izmaksas uz vēlēšanu IT risinājumiem, jo tolaik vēlēšanu IT sistēmas nomājām kā e-pakalpojumu un CVK plānos nebija iegādāties šīs sistēmas īpašumā, CVK rīcībā nebija arī sistēmanalītiķa ietekmes noteikšanai un nebija arī spēkā esoša līguma ar sistēmas izstrādātāju.

Vienlaicīgi pasta balsošanas prasību apstiprināšanas process norāda uz nepilnībām ar vēlēšanām saistītu normatīvo aktu izstrādē. Apstākļos, kad vēlēšanas notiek ar informācijas sistēmu būtisku atbalstu, jebkuru izmaiņu veikšana normatīvajos aktos būtu laikus jāparedz un jāanalizē to ietekme uz vēlēšanas atbalstošo sistēmu darbību, identificējot, vai un kāda apjoma izmaiņas līdz ar to būs jāveic arī šajās sistēmās, cik daudz laika tas prasīs un cik tas papildus izmaksās. Tā kā vēlēšanu procesos ir būtisks arī drošības aspekts, ir jāparedz šādu izmaiņu pabeigšanas iespējas vismaz trīs līdz sešus mēnešus pirms vēlēšanu procesu uzsākšanas (ne tikai pirms vēlēšanu dienas, bet vēlams arī pirms kandidātu sarakstu iesniegšanas, ko arī atbalsta šāda kopējā VVS), lai būtu iespējams veikt visas nepieciešamās drošības pārbaudes. Jebkura šāda sistēmas izmaiņa, ja tam nav paredzēts jau ikgadējs finansējums sistēmas uzturēšanas ietvaros, prasa arī laiku šāda papildu finansējuma pieprasīšanai, apstiprināšanai un tam sekojošo iepirkumu veikšanai. Ja šādi apstākļi un prasības netiek uzskatāmi un nepārprotami analizēti un norādīti, it sevišķi no CVK (par šiem procesiem galvenās atbildīgās iestādes) puses, pastāv risks, ka tas rezultējas sasteigtos finansējuma meklējuma, līgumu slēgšanas un izstrādes darbos, kas neatbilst ne labas pārvaldības, ne IT izstrādes labās prakses, ne atbilstošas drošības principiem.

Revīzijā konstatēts, ka tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalstu līgumos 2021. gada 5. jūnija vēlēšanu norisei nav izsekojams pamatojums atsevišķu darbu iekļaušanai līgumos (skatīt 4.tabulu) un nav izsekojams, vai daļa no pasūtītajiem un apmaksātajiem darbiem nav pasūtīti un apmaksāti divreiz.

4.tabula

IT pavadīšanas līgumos iekļauto darbu pārklāšanās un to pamatojuma trūkums

Tāmes pozīcija (ieskaitot PVN)	Darbu saturs	Revīzijā konstatētais
Priekšanalīzes (4104 euro)	Apzināt pastāvošās problēmas un līguma izpildes laikā iespējamās risinājumus	Bez priekšanalīzes revīzijā konstatēti arī citi darbi, kas daļēji pārklājas ar šo tāmes pozīciju. Katra līguma ietvaros tiek izdalīta arī projekta vadība (laika grafika izstrāde ar galvenajiem identificētajiem darbiem, komunikācija ar iesaistītajām iestādēm, dokumentēšana, sadarbība ar drošības iestādēm u.c.) un arī risku pārvaldība (risku apzināšana un novērtēšana, risku reģistra uzturēšana, risku mazināšanas pasākumu plānošana un realizācija, sadarbība ar drošības iestādēm u.c.), kam tiek atvēlēti vēl 92 202 euro.
Tehniskās krīzes komunikācijas vadība* (32 912 euro)	Nepieciešamo tehnisko datu apkošana un komunikācijas plāna izstrāde	Bez tehniskās krīzes vadības revīzijā konstatēti arī citi darbi, kas daļēji pārklājas ar šo tāmes pozīciju. Līgumā tiek paredzētas atsevišķas tāmes pozīcijas tehnisko resursu sagatavošanai (t.sk. serveru un sistēmu sagatavošana un darbības nepārtrauktības nodrošināšana, datu atjaunošanas procedūru ieviešana, operatīva komunikācija ar saistītajām iestādēm), sistēmu sagatavošanai un ieviešanai produkcijā, kā arī sistēmas darbības uzraudzībai, kam tiek atvēlēti vēl 58 660 euro.
Tehniskie pasākumi pakalpojuma nodrošināšanai Covid-19 apstākļos (56 266 euro)	Iesaistīto speciālistu un tehnisko resursu paplašināšana, kā arī procesu pārorganizēšana	Nav detalizēti skaidrots, kā šīs darbības atšķiras no izstrādātāja kā darba devēja ikdienā ierasti veicamajiem pienākumiem (līguma izpildītāja uzņemtais risks), lai tas ar saviem resursiem (darbaspēku un tā aprīkojumu) spētu izpildīt ar līgumu uzņemtās saistības nodrošināt pakalpojumu noteiktā kvalitātē.
Lietotāju tehniskais atbalsts (57 499 euro)	Piecu ekspertu līniju uzturēšana un nepārtraukta atbalsta sniegšanas VVS lietotājiem	Lai gan abos līgumos paredzēts vienāds atbalsta ekspertu skaits, tomēr būtiski atšķiras kandidātu sarakstu iesniegšanas laikā un vēlēšanu dienās saņemto zvanu un e-pasta vēstuļu skaits (kandidātu sarakstu iesniegšanas laikā tas ir aptuveni 5 reizes mazāks), līdz ar to nav izsekojams pamatojums kandidātu sarakstu iesniegšanas laikā piesaistīt tādu pašu ekspertu skaitu kā vēlēšanu dienās, kad tehniskais atbalsts nepieciešams daudz lielākam vienlaicīgu lietotāju skaitam. Jānorāda, ka papildus vēlēšanās septembrī atbalsta ekspertu skaits jau tika atbilstoši samazināts.

* Līgumu izpildes beigās CVK neakceptēja šī sākotnēji paredzētā nodevuma kvalitāti un neveica samaksu (skatīt 1.tabulu).

Revīzijas ietvaros prasot CVK detalizētāk paskaidrot šo līguma pozīciju būtību un nepieciešamību, CVK norādīja⁸⁴, ka sākotnēji CVK iebilda pret priekšanalīzes, krīzes komunikācijas un Covid-19 pasākumu tāmes pozīciju iekļaušanu līgumā, tomēr ierobežotā laika un sarežģīto diskusiju dēļ sarunas nevedās un netika panākta šāda vienošanās.

CVK apstrīdēšanas iesniegumā⁸⁵ norāda, ka ir novērtējusi attiecīgo līguma summas daļu kā adekvātu. Tomēr ne revīzijas laikā, ne revīzijas ziņojuma projekta saskaņošanas laikā CVK nav iesniegusi dokumentārus pierādījumus par veiktu izvērtējumu, kā arī nav informējusi par tāda esamību.

Savukārt Valsts kontroles padomes 02.06.2022. sēdes laikā CVK priekšsēdētāja informē, ka CVK nav atbilstošas kapacitātes, lai varētu detalizētāk izvērtēt katru tāmes pozīciju, prasīt pakalpojuma sniedzējam, ko tas plāno darīt un kas tieši pakalpojumā ietilpst. CVK vērtēja iesniegto tāmi tikai tādējādi, no kurām tāmes pozīcijām CVK var atteikties.

(02.06.2022. Valsts kontroles padomes lēmuma (protokols Nr.33, 1.§). redakcijā)

Ar līgumu ietvaros īstenotajiem pasākumiem pret Covid-19 pandēmiju identificēti arī citi trūkumi.

Ministru kabineta 2021. gada 12. maija rīkojuma⁸⁶ anotācijā par papildu finansējuma piešķiršanu no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem skaidrots, ka tāmes pozīcijas “Covid pandēmijas ietekmes uz pakalpojumu mazināšanas pasākumi” ietvaros tiks veikta pakalpojuma nodrošināšanā iesaistīto speciālistu paplašināšana un to iespējamo pašizolācijas darba vietu apgādāšana ar profesionālas veikspējas IT infrastruktūru, un uzskaitīta vēlēšanu procesa nodrošināšanā iesaistītiem speciālistiem nepieciešamā IT tehnika ar plānoto katras tehnikas veida izmaksu sadalījumu, kas atbilst aptuvenai jaunas IT tehnikas vērtībai, kā arī norādīti izdevumi par tehnikas sagatavošanu, instalēšanu un konfigurēšanu, kas ir jaunas tehnikas sagatavošanai lietošanas kārtībā nepieciešami darbi. Proti, no anotācijā ietvertajiem izdevumu pozīcijas aprēķiniem un skaidrojuma izriet, ka par vismaz⁸⁷ 41 927 euro (ieskaitot PVN) jāveic servera resursu paplašināšana, tīkla paplašināšana, jāiegādājas datorkomponentes, programmatūra, ātrgaitas skeneri, kā arī jāveic iegādāto iekārtu sagatavošanu un konfigurēšanu. Nepieciešamā valsts budžeta līdzekļu apmēra aprēķinā minētajai izdevumu pozīcijai nav norādīti citi darbi vai aktivitātes, piemēram, CVK vai komersanta rīcībā esošas tehnikas pārvešana uz speciālistu dzīvesvietām vai tehnikas noma vai tml. Minētais norāda uz to, ka jau sākotnēji CVK šajā izdevumu pozīcijā valsts budžeta līdzekļus pieprasīja IT teknikai. Valsts budžeta līdzekļu pieprasīšanai no programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” Ministru kabinetā iesniegtajā pakalpojuma pozīcijas skaidrojumā nav skaidri un nepārprotami norādīts, kāda rīcība plānota ar paplašinātajiem tehniskiem resursiem pēc vēlēšanu noslēgšanās.

(02.06.2022. Valsts kontroles padomes lēmuma (protokols Nr.33, 1.§). redakcijā)

Noslēgto līgumu ietvaros minētajai tāmes pozīcijai kā vienīgais nodevums paredzēta dokumentācija par tehniskajā pavadīšanā un lietotāju atbalstā iesaistītajiem cilvēkresursiem un to izvietojuma plāniem, kā arī par citiem Covid-19 risku mazināšanai veiktajiem pasākumiem. Ne līgumos, ne tehniskajās specifikācijās, ne pakalpojumu līmeņa vienošanās nav paredzēta paplašinātās datortehnikas piegāde un nodošana CVK kā viens no pakalpojuma izpildes nodevumiem. Pārējās līgumu tāmes pozīcijās citu pamatlīdzekļu iegāde netika paredzēta – tiek paredzēta pakalpojumu nodrošināšana, procedūru izstrāde, atskaišu iesniegšana utt.

Arī pakalpojuma sniedzējs savos nodevumos (dokumentētajās atskaitēs⁸⁸) norāda, ka ir pārorganizēts tehniskajā un lietotāju atbalstā iesaistīto speciālistu darbs maiņās un attālināti, izveidojot attālinātā darba vietas speciālistu dzīvesvietās. Atskaitē norādīts, ka komersanta speciālistu dzīvesvietās tika izveidotas attālinātas darbavietas un tās aprīkotas ar kopumā 18 komplektiem darbstaciju (datora komponentes,

monitori, perifērijas iekārtas, programmatūra utt.), ātrgaitas skeneriem, printeriem, papildinātas lokālās datu centra servera jaudas (iegādātas papildus servera komponentes un programmatūra), iegādāti mobilie tālruni ar statīviem un austiņām, veikta iekārtu uzstādīšana un pārbaude, kā arī tehnikas noņemšana un apkopšana pēc vēlēšanām. SIA "SOAAR" atskaitē arī norāda, ka pakalpojuma nodrošināšanai piesaistīti arī seši papildus speciālisti.

(02.06.2022. Valsts kontroles padomes lēmuma (protokols Nr.33, 1.§). redakcijā)

Revīzijas ietvaros CVK norādīja⁸⁹, ka tā nav pieņēmusi šo iegādāto tehniku savā īpašumā, un tas arī netika paredzēts līguma nosacījumos. Tehnika esot iegādāta tieši SIA "SOAAR" darbiniekiem, lai varētu nodrošināt nepārtrauktu pakalpojumu sniegšanu to dzīvesvietās.

Jānorāda, ka CVK ir tikai divi IT darbinieki, CVK plašākā skaitā neiesaistās vēlēšanu tehniskajā pavadīšanas un atbalstā, CVK neuztur savu vēlēšanās izmantoto printeru un skeneru testu kopu vai zvanu centra atbalsta speciālistus un ar to saistīto aprīkojumu. Līdz ar to vēlēšanu nodrošināšanai iegādātā IT tehnika šādā apjomā pašreizējos apstākļos CVK ikdienā nebūtu nepieciešama, kā arī nav zināma tās savienojamības iespējas ar jau esošo CVK citu tehnisko nodrošinājumu. Tieši šo ierobežojumu dēļ arī tiek pirktis ārējs pakalpojums par tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta nodrošināšanu vēlēšanās.

(02.06.2022. Valsts kontroles padomes lēmuma (protokols Nr.33, 1.§). redakcijā)

Lai gan minēto IT tehniku jau sākotnēji nebija paredzēts un nebija nepieciešamības iegādāties CVK vajadzībām, bet gan ārēja pakalpojuma nodrošināšanai, tomēr līgumos pakalpojuma tāmes pozīcijā "Covid pandēmijas ietekmes uz pakalpojumu mazināšanas pasākumi" iekļauta pilnas samaksas par IT tehnikas iegādi vērtība vismaz 41 927 euro (ieskaitot PVN) apmērā. Tādējādi CVK pieļāvis minētās pakalpojuma tāmes pozīcijas cenas ievērojamu sadārdzinājumu, ko aizliedz normatīvais regulējums – publiskai personai aizliegts pasūtīt pakalpojumus vai darbus par acīmredzami paaugstinātu cenu⁹⁰, turklāt publiskai personai ir pienākums⁹¹ ar finanšu līdzekļiem un mantu rīkoties tā, lai mērķi sasniegtu ar mazāko finanšu līdzekļu un mantas izlietojumu, kā arī atbilstoši normatīvajā aktā⁹² noteiktajai kārtībai.

(02.06.2022. Valsts kontroles padomes lēmuma (protokols Nr.33, 1.§). redakcijā)

Nav vērtēta iespēja papildu nepieciešamo tehniku nomāt uz paredzēto īso pakalpojumu sniegšanas laiku (piemēram, kā tas tiek darīts ar viedierīcēm priekš vēlētāju reģistrēšanas iecirkņos) vai arī segt tikai amortizācijas izdevumus par tehnikas izmantošanas laiku vēlēšanu tehniskajai pavadīšanai un lietotāju atbalstam. Līgumos paredzētie tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta pakalpojumi, kuri Covid - 19 pandēmijas apstākļos jānodrošina bez pārtraukuma, bija veicami aptuveni trīs mēnešu garumā (no kandidātu sarakstu iesniegšanas uzsākšanas līdz vēlēšanu dienai un balsu skaitīšanai, šo procesu datumus skatīt 2.tabulā). Tehnikas amortizācija trīs pakalpojuma sniegšanas mēnešos pēc revidentu aplēsēm sastādītu tikai aptuveni 2096 euro⁹³, ņemot vērā, ka IT teknikai parasti tiek noteikts piecu gadu lietderīgās izmantošanas laiks, līdz ar to, samaksā par pakalpojumu iekļaujot arī pilnu samaksas vērtību par IT tehnikas iegādi, saskaņā ar revidentu aplēsēm pieļauts pakalpojuma sadārdzinājums 39 831 euro⁹⁴ apmērā.

(02.06.2022. Valsts kontroles padomes lēmuma (protokols Nr.33, 1.§). redakcijā)

Rīcība ar vēlēšanu atbalsta pakalpojuma sniegšanai izmantoto profesionālas veiktspējas tehniku komersanta darbinieku pašizolācijas darba vietu apgādāšanai, kam tika lūgti un piešķirti valsts budžeta līdzekļi, pēc vēlēšanu noslēgšanās līgumā nebija paredzēta.

(02.06.2022. Valsts kontroles padomes lēmuma (protokols Nr.33, 1.§). redakcijā)

Par konstatēto saistībā ar nepamatoti un acīmredzami sadārdzināta pakalpojuma iegādi, līgumā⁹⁵ paredzētās aktivitātes – speciālistu nepārtraukta atbalsta nodrošināšana Covid-19 apstākļos – ietvaros apmaksājot komersanta darbinieku attālinātu darba vietu aprīkošanu ar profesionālas veiktspējas tehniku komersanta pakalpojuma sniegšanas vajadzībām, revīzijas departaments, sniegs priekšlikumu Valsts kontroles padomei lemt par nelikumīgas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu saskaņā ar Valsts kontroles likumā⁹⁶ noteikto kārtību.

(02.06.2022. Valsts kontroles padomes lēmuma (protokols Nr.33, 1.§). redakcijā)

Ieteikumi

Pilnveidot CVK iekšējo procesu pārvaldību iepirkumu veikšanā, lai nodrošinātu, ka, iegādājoties preces un pakalpojumus iepirkumā, kuram nav jāpiemēro Publisko iepirkumu likumā noteiktais regulējums, CVK tiktu ievērota vienota procedūra.

CVK sadarbībā ar VARAM un drošības iestādēm aktualizēt Ministru kabinetā un Saeimā jautājumu par vēlēšanu vadības sistēmas attīstību, kas ietver gan redzējumu par sistēmas funkcionālo attīstību, gan par optimālāko risinājumu sistēmas pārvaldīšanai un uzturēšanai, diskusiju rezultātā izstrādājot koncepciju par vēlēšanu vadības sistēmas attīstību un darbības tehnisko atbalstu.

CVK pilnveidot (pašu spēkiem vai piesaistot ārpalpojumu) vēlēšanu vadības sistēmas izstrādes plānošanas un izpildes uzraudzību, nepieciešamo izmaiņu un saņemto nodevumu kvalitātes pārbaudes dokumentēšanu, kā arī izvērtēt līdz šim jau saņemto vēlēšanu vadības sistēmu un tās tehniskās dokumentācijas kvalitāti un izmantojamību sistēmas attīstībai.

1.2. Izdevumi un atbalsts Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanai

Finanšu revīzijā “Par Latvijas Republikas 2021. gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem” ir noteikts, ka Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanai, seku mazināšanai un novēršanai piešķirto līdzekļu pieprasījumu pamatotība un faktiskais izlietojums ir galvenais revīzijas jautājums 701. starptautiskā revīzijas standarta “Ziņošana par galvenajiem revīzijas jautājumiem neatkarīga revidenta ziņojumā”⁹⁷ izpratnē. Tas nozīmē, ka arī finanšu revīzijās par ministriju un centrālo valsts iestāžu 2021. gada pārskata sagatavošanas pareizību šis jautājums pēc revidentu profesionālā sprieduma ir nozīmīgs un revidenti tam pastiprināti pievērš uzmanību. Par galvenajiem revīzijas jautājumiem netiek sniegts atsevišķs atzinums.

Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšana, seku mazināšana un novēršana ir prasījusi ievērojamus valsts budžeta līdzekļus. 2021. gadā Ministru kabinets ir pieņēmis lēmumus par valsts budžeta līdzekļu piešķirumu un pārdali pamatfunkciju īstenošanai 2 415 407 384⁹⁸ euro apmērā.

CVK 2021. gadā saistībā ar Covid-19 radītās krīzes pārvarēšanu, seku mazināšanu un novēršanu Ministru kabinets⁹⁹ ir piešķīris papildu līdzekļus 277 808 euro apmērā. Revīzijā, veicot pārskata posteņu pārbaudes, veikta šo līdzekļu izlietojuma pārbaude (skatīt 5.tabulu) un ir gūta pārliecība, ka piešķirtais finansējums ir izlietots atbilstoši piešķiršanas mērķim.

Plašāku analīzi par CVK finansējuma izlietojumu skatīt ziņojuma sadaļā *Izdevumi VVS pašvaldību vēlēšanu moduļa iegādei un izdevumi ārpakalpojumu tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta nodrošināšanai vēlēšanu norises laikā.*

5.tabula

CVK 2021. gadā papildus piešķirtie, izlietotie un no tiem pārbaudītie līdzekļi Covid-19 pandēmijas pārvarēšanai, tās seku novēršanai un mazināšanai

Datums, kad Ministru kabinets lēmis par finansējuma piešķiršanu	Atbalsta pasākums jeb piešķiruma mērķis, kam paredzēts izlietot	Atbalsta veids (atbalsts iedzīvotājiem / atbalsts tautsaimniecībai / izdevumi epidemioloģiskās situācijas risināšanai)	Ar Ministru kabineta rīkojumu piešķirtā summa 2021. gadā, euro	Ar Finanšu ministrijas rīkojumiem piešķirtā summa 2021. gadā, euro	Faktiski izlietotā summa 2021. gadā, euro	Summa, par kuru revīzijā gūta pārlicība, euro
Pasākumi, kas pārbaudīti pārskata posteņu pārbaūžu ietvaros un pārbaudot ieteikumu ieviešanu						
12.05.2021. 100	Nodrošināt 05.06.2021. pašvaldību domes vēlēšanu VVS tehnisko atbalstu	Izdevumi epidemioloģiskās situācijas risināšanai	277 808	224 364	224 364	224 364

2. Galvenais revīzijas jautājums¹⁰¹ – CVK budžeta izpildes analīze

Kopš ir stājies spēkā 701.starptautiskais revīzijas standarts (turpmāk – SRS) “Ziņošana par galvenajiem revīzijas jautājumiem neatkarīga revidenta ziņojumā” un attiecīgi Starptautiskās Augstāko revīzijas iestāžu organizācijas (INTOSAI) izstrādātais augstāko revīzijas iestāžu starptautiskais standarts (ISSAI) 1701 “701.SRS Praktiskās piemērošanas vadlīnijas”, publiskā sektora revidenti ir jāizvērtē nepieciešamība iekļaut galvenos revīzijas jautājumus revīzijas atzinumā par finanšu pārskatiem. Iepriekš minētie standarti paredz, ka, lai uzlabotu revīzijas atzinuma informatīvo vērtību un nodrošinātu lielāku caurskatāmību saistībā ar veikto revīziju, revidents revīzijas gaitā var identificēt t.s. galvenos revīzijas jautājumus un ziņot par šiem jautājumiem, raksturojot tos revīzijas atzinumā. Par galvenajiem revīzijas jautājumiem netiek sniegts atsevišķs atzinums. Savukārt jautājumi, kuru ietekmē tiek modificēts atzinums, netiek aprakstīti atzinuma “Ziņošana par revīzijas jautājumu atbilstoši augstāko revīzijas iestāžu starptautiskajam standartam (ISSAI)” sadaļā, bet gan atzinuma pamatojuma rindkopā.

Minēto standartu izpratnē galvenie revīzijas jautājumi ir jautājumi, kas saskaņā ar revidenta profesionālo spriedumu ir kārtējā perioda finanšu pārskatu revīzijas kontekstā nozīmīgi jautājumi, par kuriem ir ziņots revidējamās vienības vadībai un kuriem revidents ir pastiprināti pievērsis uzmanību.

Jautājums, kas pēc revidentu profesionālā sprieduma bija nozīmīgs, veicot finanšu revīziju par 2021. gada pārskatu, ir CVK budžeta izpildes analīze par:

- ❖ kopējā piešķirtā budžeta izmaiņām un izpildi;
- ❖ CVK pieeju, ziņojot par apstiprinātajiem mērķiem un sasniegtajiem rezultātīvajiem rādītājiem.

Īstenojot Latvijas Republikas Valsts kontroles darbības stratēģijā 2022.-2025.gadam paredzēto, šajā revīzijā pastiprināti tika pievērsta uzmanība CVK budžeta izpildes analīzei ar mērķi modelēt pieeju, lai nākamajā stratēģijas periodā Valsts kontrole varētu sniegt pārliecību par budžetā piešķirto līdzekļu izlietojumu atbilstoši piešķiršanas mērķim. Pieejas modelēšanas rezultāti tiks izmantoti tālākā revīzijas pieejas izstrādē Valsts kontrolē kopumā.

CVK 2021. gada budžets sākotnēji tika apstiprināts 1 820 194 *euro* apmērā, gada laikā tika piešķirtas papildu apropriācijas un kopumā pieejamais budžets sasniedza 2 190 232 *euro*, bet faktiski ieplānoto aktivitāšu īstenošanai ir izlietots 2 167 062 *euro* jeb 99% no kopumā piešķirtajiem budžeta līdzekļiem. CVK ir organizējusi šī finansējuma izlietojuma uzraudzību tā, lai nodrošinātu 2021. gadā plānoto mērķu un rezultātu sasniegšanu.

Lai arī vēlēšanu procesi notiek cikliski, tomēr pastāv arī novirzes no vēlēšanu cikliem, kas rezultējas ar iepriekš neieplānojamu vēlēšanu pasākumu organizēšanu un lielā mērā ietekmē CVK budžeta veidošanas praksi. Tādējādi daļa līdzekļu neplānotu vai steidzamu pasākumu norisei 2019.-2021. gadā no valsts budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” tika pieprasīta pamatoti. Savukārt, daļa līdzekļu - pieprasījums 2021. gadam, lai nodrošinātu 2021. gada 5. jūnija pašvaldību domes VVS tehniskā atbalsta iegādi¹⁰², nebija paredzēts un ieplānots CVK budžetā iestādes plānošanas trūkumu dēļ.

Tā kā CVK budžeta izpildes pārskata par 2021. gadu skaidrojumos nav sniegta informācija par iestādes darbības rezultātiem, revidentu ieskatā CVK būtu jāņem vērā starptautiskā labā prakse¹⁰³, kas iesaka gada pārskatos sniegt informāciju par darbības mērķiem un sasniegtajiem rezultātiem un jāizvērtē līdz šim īstenotā prakse, ko pieļauj tiesību akts¹⁰⁴ un Valsts kases vadlīnijas¹⁰⁵, informāciju par budžeta izpildes analīzi un gada laikā sasniegtajiem rādītājiem norādīt tikai Publiskajā pārskatā. Atliekot ziņošanu par sasniegtajiem mērķiem un rezultatīvajiem rādītājiem līdz 1.jūlijam, sabiedrībai tiek liegta iespēja savlaicīgi vērtēt CVK darbības rezultātus.

Vērtējot 2021. gadā izlietotā finansējuma atbilstību piešķiršanas mērķim, būtiskas neatbilstības netika konstatētas. Lai gan vērojama atsevišķu rezultatīvo rādītāju neizpilde pret sākotnēji plānoto, tā nepārsniedz 15%¹⁰⁶ un CVK šīs novirzes ir pamatojis, piemēram, (1) par 7% mazāk tika apmācīti vēlēšanu komisiju locekļi, nekā sākotnēji bija plānots, jo Administratīvi teritoriālās reformas ietekmē samazinājās pašvaldību skaits, (2) plānotais vēlēšanu provizorisko rezultātu publicēšanas maksimālais laiks pēc vēlēšanu iecirkņu slēgšanas - 10 stundas - netika sasniegts, jo radās balsu skaitīšanas problēma vienā vēlēšanu iecirknī. Tādējādi var secināt, ka CVK 2021. gadā piešķirtos budžeta līdzekļus 2 167 062 *euro* apmērā ir izlietojusi plānotajiem mērķiem un ir sasniegusi 2021. gadā plānotos rezultātus.

Kopumā CVK definētie rezultāti un rezultatīvie rādītāji raksturo CVK darbību. Taču, tos varētu pilnveidot. Revidentu ieskatā, CVK neizmanto tās rīcībā esošo pētījumos iegūto informāciju par sabiedrības attieksmi par vēlēšanu organizēšanu un CVK sagatavoto informatīvo materiālu atpazīstamību. Resultatīvo rādītāju tvērumā iekļaujot iedzīvotāju attieksmes novērtējuma un tā izmaiņu raksturojošus rezultatīvos rādītājus, vispusīgāk tiktu atklāti CVK darbības rezultāti sabiedrības informēšanas nodrošināšanā.

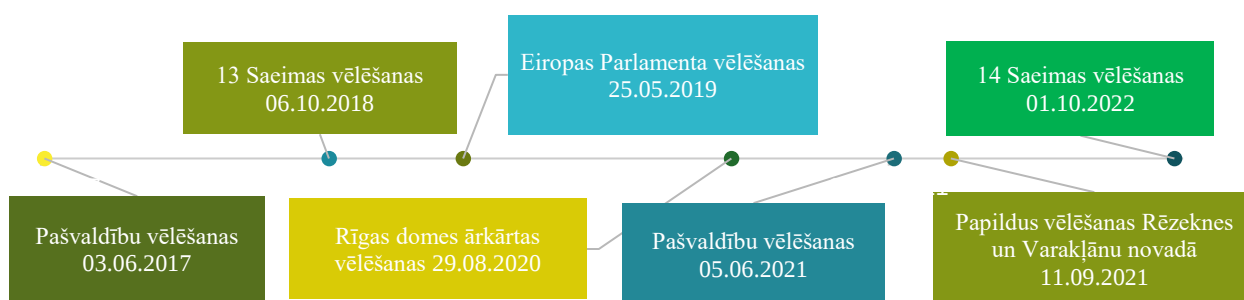
Piedalīšanās dažādu līmeņu vēlēšanās, tautas nobalsošanās un referendumos ir viens no sabiedrības politiskās līdzdalības veidiem un konstitucionālās cilvēka pamattiesības demokrātiskas valsts pārvaldībā. Latvijā, tāpat kā vairumā pasaules demokrātisko valstu, līdzdalība vēlēšanās samazinās, 2021. gadā sasniedzot zemāko rādītāju – tikai 34% balsstiesīgo pilsoņu piedalījās pašvaldību domes vēlēšanās.

Vēlētāju līdzdalību vēlēšanās ietekmē dažādi faktori un tā nav tikai no CVK rīcības tieši izrietoša. Turklāt CVK pauda viedokli¹⁰⁷, ka vēlētāju aktivitātes veicināšana atbilstoši likumam “Par Centrālo vēlēšanu komisiju” neietilpst CVK kompetencē. Valsts kontroles ieskatā ir svarīgi noteikt atbildīgās iestādes, kas analizētu vēlētāju aktivitāti ietekmējošos faktorus un īstenotu mērķtiecīgas darbības vēlētāju aktivitātes palielināšanai, tāpēc Valsts kontrole vērsīs Saeimas uzmanību uz to un aicinās apsvērt atbildīgās iestādes noteikšanu.

CVK budžeta vadība

CVK ir pastāvīgi darbojošās valsts institūcija¹⁰⁸, kura nodrošina Saeimas vēlēšanu¹⁰⁹, Eiropas Parlamenta vēlēšanu¹¹⁰, Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu¹¹¹, kā arī tautas nobalsošanas un likumu ierosināšanas¹¹² sagatavošanu un vadīšanu.

Vēlēšanas notiek cikliski (9.attēls) – Saeimas vēlēšanas un pašvaldību vēlēšanas notiek reizi četros gados, Eiropas Parlamenta vēlēšanas notiek reizi piecos gados.

9.attēls CVK organizētās vēlēšanas hronoloģiskā secībā

Tomēr ir iespējamas arī novirzes no vēlēšanu cikla, kad jāorganizē neplānotas vēlēšanas, piemēram, Rīgas domes ārkārtas vēlēšanas 2020. gada 29. augustā¹¹³, Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanas 2021. gada 11. septembrī¹¹⁴. Izmaiņas vēlēšanu organizēšanā ievieš arī normatīvo aktu grozījumi, piemēram, Saeima 2019. gada 23. maijā grozīja Eiropas Parlamenta vēlēšanu likumu¹¹⁵, par četrām stundām pagarinot balsošanas laiku dienā pirms vispārējām vēlēšanām, t.i., vēlēšanu iecirkņi darbojās desmit stundas.

Likums nosaka¹¹⁶, ka iestādes vadītājs ir atbildīgs par budžeta līdzekļu efektīvu un ekonomisku izlietošanu atbilstoši paredzētajiem mērķiem. CVK vadītājs ir atbildīgs par to, ka katru gadu tiek izstrādāts un iesniegts Finanšu ministrijai budžeta līdzekļu pieprasījums vidējam termiņam saskaņā ar normatīvajos aktos¹¹⁷ noteiktajām prasībām.

Satversme¹¹⁸ nosaka, ka valsts pārvaldes iestādes ir padotas Ministru kabinetam. CVK ir pastāvīga iestāde¹¹⁹, kurai ar likumu “Par Centrālo vēlēšanu komisiju” ir noteikta autonoma kompetence un kurai nav augstākas iestādes. CVK finansējumu savu funkciju īstenošanai saņem no valsts budžeta līdzekļiem.¹²⁰ Normatīvais akts¹²¹ CVK neparedz līdzīgi kā citām neatkarīgajām iestādēm, tādas pašas tiesības iesniegt ar budžetu saistītos jautājumus un aizstāvēt savu pieprasījumu Ministru kabinetā, turklāt Ministru kabinetam, neatbalstot vai grozot neatkarīgās iestādes budžeta pieprasījumu, tas ir jāpamato. Tāpat normatīvais akts¹²² nosaka, ka gadskārtējā valsts budžeta likuma projektā (budžeta likumprojektu pakete) tiek ietverti neatkarīgo iestāžu budžeta pieprasījumi ar paskaidrojumiem, kā arī Ministru kabineta pamatojums gadījumos, ja līdzekļi netiek piešķirti.

Lai risinātu šo jautājumu, CVK atbilstoši apstiprinātajam darba plānam¹²³ 2021. gadam, iesniedza¹²⁴ Latvijas Republikas Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijai priekšlikumu grozīt Likumu par budžetu un

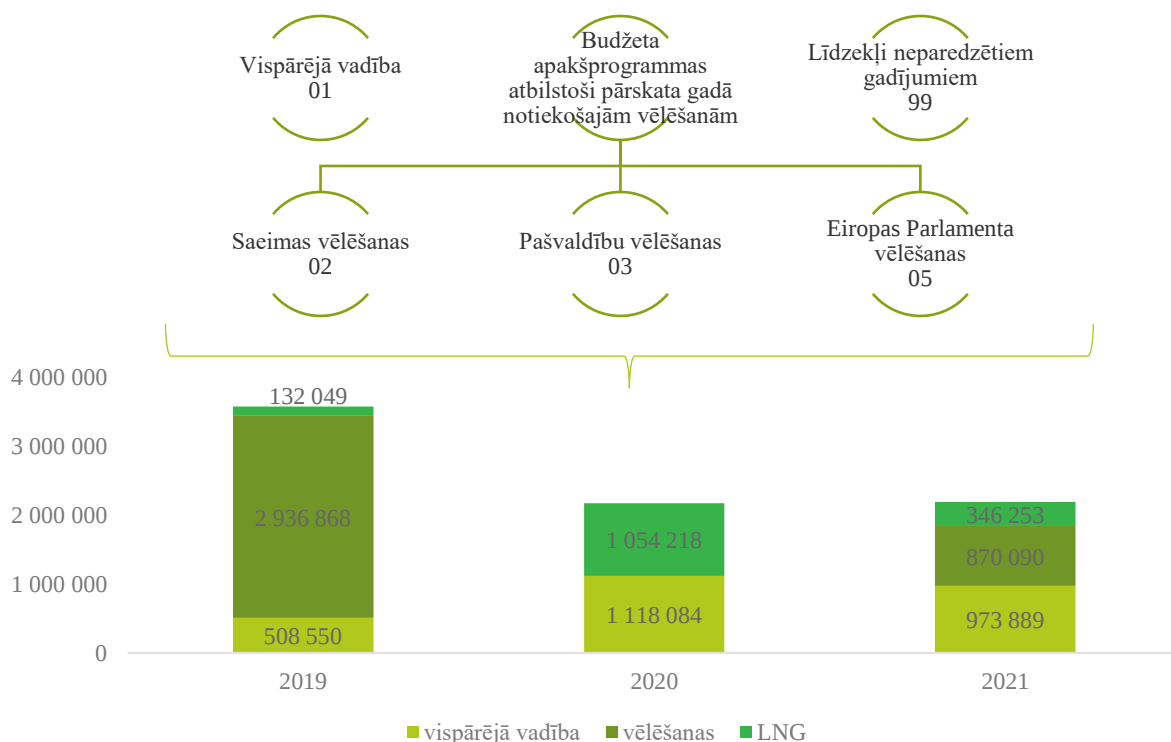
finanšu vadību, nosakot CVK tādas pašas tiesības kā pārējām neatkarīgām iestādēm. Saskaņā ar CVK sniegto informāciju, tālāka rīcība nav sekojusi.

Revīzijā konstatēts, ka CVK nav izstrādāts iekšējais tiesību akts par budžeta vadību. Budžeta plānošana, izpilde un atskaitīšanās tiek veikta, pamatojoties uz spēkā esošiem ārējiem normatīvajiem aktiem¹²⁵.

Pamatojoties uz normatīvajiem aktiem¹²⁶, CVK analizē budžeta programmās un apakšprogrammās plānoto resursu un izdevumu izpildi un sagatavo paskaidrojumu par valsts budžeta izdevumu izpildi 12 mēnešos, rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izpildi un prioritāro pasākumu izpildi pārskata gadā. Informācija par valsts budžeta izpildes analīzi par 12 mēnešiem jāiesniedz Finanšu ministrijai līdz pārskata periodam sekojošā gada 25. februārim. Revīzijā konstatēts, ka CVK atskaiti par 2021. gadu Finanšu ministrijai iesniedza 2022. gada 15. martā.

Vēlēšanu cikliskums ietekmē arī CVK budžeta izdevumu apmēru, un atkarībā no kārtējā gadā plānotajām vēlēšanām CVK budžeta izdevumi var būt būtiski atšķirīgi no iepriekšējā gada. Finansējums konkrētām vēlēšanām attiecīgajos gados tiek iekļauts jau vidēja termiņa budžetā CVK bāzes izdevumos.

Finansējums CVK normatīvajā aktā¹²⁷ paredzēto veicamo uzdevumu izpildei valsts budžetā tiek plānots vairākās budžeta apakšprogrammās (10.attēls): pamata funkciju nodrošināšanai (01.00.00. Vispārējā vadība) un attiecīgajās budžeta apakšprogrammās atbilstoši konkrētajā pārskata periodā notiekošajām vēlēšanām. Saeimas un Eiropas Parlamenta vēlēšanās vēlēšanu komisiju izdevumi tiek segti no valsts budžeta līdzekļiem¹²⁸, savukārt pašvaldību vēlēšanās – no attiecīgās pašvaldības budžeta līdzekļiem¹²⁹. Tautas nobalsošanu un parakstu vākšanu nodrošināšanai nepieciešamie izdevumi tiek segti no budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem”¹³⁰, no šīs programmas tiek segti arī citi CVK iztrūkstošā finansējuma pieprasījumi, kuru piešķiršanu ir atbalstījis Ministru kabinets.

10.attēls. CVK finansējuma avotu sadalījums pa budžeta apakšprogrammām 2019.-2021. gadā, euro

Laikā, kad CVK jāorganizē parakstu vākšanas un neplānotu vēlēšanu procesi, CVK veic nepieciešamā finansējuma aprēķinu un finansējuma pieprasījums līdzekļu piešķiršanai no budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” tiek nosūtīts Ministru kabinetam, aicinot steidzami lemt par finansējuma piešķiršanu.

Analizējot CVK iepriekšējo trīs gadu kopējā budžeta izdevumu izmaiņas, konstatēts, ka kopējie katra gada budžeta izdevumi, salīdzinot ar sākotnējo vērtētā gada budžetu, nav mainīties vai arī pieaugums ir 1 – 3 % robežās, ja neņem vērā finansējumu no budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem”. Savukārt budžeta kopā ar izmaiņām, kur t.sk. ir finansējums no budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem”, pieaugums, salīdzinot ar sākotnējo budžetu, ir daudz ievērojamāks – līdz pat 97 % 2020. gadā (skatīt 6.tabulu).

6.tabula

CVK budžeta ar izmaiņām atšķirības salīdzinot ar sākotnējo budžetu 2019.-2021. gadā.

Gads	Sākotnējais budžets*, euro	Budžets kopā ar izmaiņām (bez finansējuma no LNG**), euro	Budžets kopā ar izmaiņām (t.sk. finansējums no LNG), euro	Budžeta kopā ar izmaiņām (bez finansējuma no LNG) pieaugums, salīdzinot ar sākotnējo budžetu, %	Budžeta kopā ar izmaiņām (t.sk. finansējums no LNG) pieaugums, salīdzinot ar sākotnējo budžetu, %
1	2	3	4	5=3/2*100-100	6=4/2*100-100
2019	3 502 831	3 502 831	3 634 880	0%	4%
2020	1 113 195	1 141 870	2 196 618	3%	97%
2021	1 820 194	1 843 979	2 190 232	1%	20%

* sākotnēji apstiprinātais budžets likumā “Par valsts budžetu 2021. gadam”

** LNG - budžeta programma “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem”

Vērtējot papildu piešķirumu no budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” pamatotību, konstatēts, ka iepriekšējos trīs gados lielākā daļa ir tādi pieprasījumi, kurus objektīvi nav bijis iespējams iekļaut sākotnējos CVK budžeta izdevumos:

- ❖ pieprasījums 2019. gadā, lai nodrošinātu Eiropas Parlamenta vēlēšanu steidzamā pasākuma norisi – par četrām stundām tika pagarināts balsošanas laiks dienā pirms vispārējām vēlēšanām¹³¹;
- ❖ pieprasījums 2020. gadā, lai nodrošinātu Rīgas domes ārkārtas vēlēšanu un parakstu vākšanas organizēšanu¹³²;
- ❖ pieprasījums 2021. gadā, lai nodrošinātu neplānotās Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanas¹³³.

Taču revīzijā konstatēts arī tāds gadījums, kas revidentu ieskatā bija paredzams un ieplānojams sākotnējos CVK budžeta izdevumos – pieprasījums 2021. gadā, lai nodrošinātu 2021. gada 5. jūnija pašvaldību domes vēlēšanu VVS tehniskā atbalsta iegādi¹³⁴. Plašāku analīzi par CVK finansējuma plānošanu VVS nodrošināšanai skatīt ziņojuma sadaļā 1.1.1. *Izdevumi VVS pašvaldību vēlēšanu moduļa iegādei un izdevumi ārpakalpojumu tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta nodrošināšanai vēlēšanu norises laikā.*

Analizējot CVK kopējā budžeta ar izmaiņām izpildi iepriekšējos trīs gados, konstatēts, ka CVK 2019.-2021. gadā ieplānoto aktivitāšu īstenošanai ik gadu ir izlietojusi 98-99% no kopumā piešķirtajiem budžeta līdzekļiem (skatīt 7.tabulu un 10.attēlu).

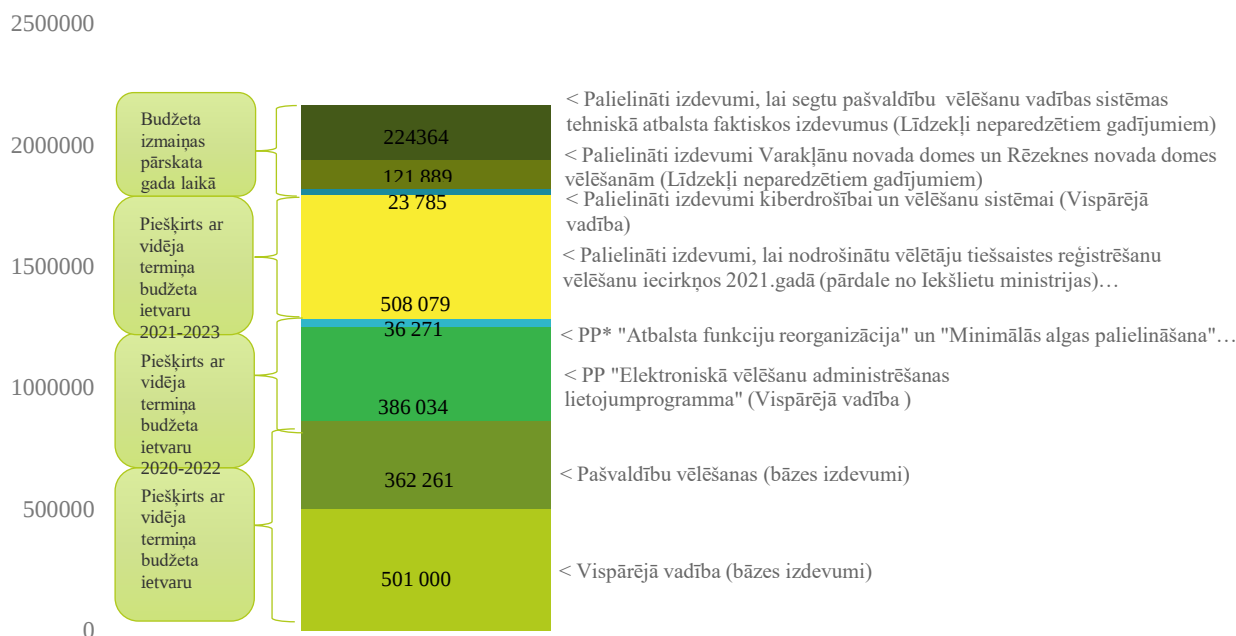
CVK 2019.-2021. gada budžeta izpilde pret kopumā piešķirtajiem budžeta līdzekļiem ar izmaiņām

Gads	Budžeta apakšprogrammas						
	Vispārējā vadība, euro	Eiropas Parlamenta vēlēšanas, euro	Pašvaldību vēlēšanas, euro	LNG*, euro	Budžets kopā ar izmaiņām, euro	Budžeta izpilde, euro	Budžeta izpilde pret budžetu kopā ar izmaiņām, %
1	2	3	4	5	6=2+3+4+5	7	8=7/6*100
2019	513 800	2 989 031		132 049	3 634 880	3 577 467	98%
2020	1 141 870			1 054 748	2 196 618	2 172 302	99%
2021	973 889		870 090	346 253	2 190 232	2 167 062	99%

* LNG - budžeta programma "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"

CVK budžeta izpildes analīze 2021. gadā

CVK budžets 2021. gadam pirmo reizi tiek apstiprināts 2018. gadā ar likumu "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2019., 2020. un 2021. gadam", paredzot bāzes izdevumus budžeta programmā "Vispārējā vadība" 501 000 euro un "Pašvaldību vēlēšanas" 362 261 euro apmērā. Nākamajos gados, Saeimai lemjot par vidēja termiņa budžetu un gadskārtējo valsts budžetu, CVK pakāpeniski tiek piešķirti papildu līdzekļi, tostarp trim prioritārajiem pasākumiem par kopējo summu 422 305 euro – "Elektroniskā vēlēšanu administrēšanas lietojumprogramma", "Atbalsta funkciju reorganizācija" un "Minimālās algas palielināšana". Būtiski papildu līdzekļi 508 079 euro apmērā CVK tiek piešķirti, pieņemot likumu "Par valsts budžetu 2021. gadam", kad tiek palielināti izdevumi, lai nodrošinātu pašvaldību vēlēšanās vēlēšanu tiešsaistes reģistrēšanu vēlēšanu iecirkņos, pārdalot līdzekļus no Iekšlietu ministrijas¹³⁵ (11.attēls). Arī pārskata gadā CVK tiek palielināta apropriācija Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanu nodrošināšanai, kā arī lai segtu 2021. gada 5. jūnija pašvaldību VVS tehniskā atbalsta faktiskos izdevumus.

11.attēls. CVK 2021. gada budžeta pakāpeniska veidošanās vidēja termiņa budžeta ietvara likumos un pārskata gada laikā¹³⁶

Revīzijā konstatēts, ka sākotnēji apstiprinātais CVK 2021. gada budžets 1 820 194 *euro* gada laikā tika palielināts par 20%, kopumā sasniedzot 2 190 232 *euro*. Apropriācija tika palielināta Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanu nodrošināšanai, kā arī lai segtu 2021. gada 5. jūnija pašvaldību VVS tehniskā atbalsta faktiskos izdevumus.

Faktiski ieplānoto aktivitāšu īstenošanai CVK 2021. gadā ir izlietojusi 2 167 062 *euro* jeb 99% no kopumā piešķirtajiem budžeta līdzekļiem (skatīt 8.tabulu).

8.tabula

2021. gada budžeta izdevumu izpilde pa budžeta programmām

Budžeta programma	Sākotnējais budžets*, <i>euro</i>	Budžets kopā ar izmaiņām, <i>euro</i>	2021		
			Izpilde, <i>euro</i>	Budžeta kopā ar izmaiņām pieaugums, salīdzinot ar sākotnējo budžetu, %	Budžeta izpilde pret budžetu kopā ar izmaiņām, %
1	2	3	4	5=3/2*100-100	6=4/3*100
Vispārējā vadība	950 104	973 889	959 500	3%	99%
Pašvaldību vēlēšanas	870 090	870 090	861 310	0%	99%
LNG**	0	346 253	346 252	-	100%
	1 820 194	2 190 232	2 167 062	20%	99%

* sākotnēji apstiprinātais budžets likumā "Par valsts budžetu 2021. gadam"

** LNG - budžeta programma "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"

Normatīvā akta¹³⁷ prasības nosaka, ka, ja pārskata periodā faktiskās izpildes procentuālā novirze no kārtējam gadam plānotās rādītāja vērtības pārsniedz 15 % (gan pozitīvā, gan negatīvā izteiksmē), iestādei jāskaidro noviržu iemesli, izdarītais un priekšlikumi, lai sasniegtu plānoto vērtību, kā arī jānorāda ārējie faktori, kas ietekmējuši rādītāju izpildi.

Tā kā CVK budžeta izpilde visās trijās budžeta programmās pret budžetu kopā ar izmaiņām ir tuvu 100%, Finanšu ministrijai iesniegtajā 2021. gada valsts budžeta izpildes analīzes veidlapā tā norāda, ka "Pārskata perioda plāna programmas neizpilde nepārsniedz 15 procentus un ir mazāka par 20 000 *euro*".

Institūciju pienākums definēt mērķus, darbības rezultātus un rezultatīvos rādītājus

Ministrijas un citas centrālās valsts iestādes katru gadu izstrādā un iesniedz Finanšu ministrijai budžeta līdzekļu pieprasījumu vidējam termiņam saskaņā ar normatīvajos aktos¹³⁸ noteiktajām prasībām. Budžeta pieprasījumam pievienotajā paskaidrojumā¹³⁹ "Paskaidrojums par ministrijas (citas centrālās valsts iestādes) valsts pamatbudžeta līdzekļu pieprasījumu vidējam termiņam", tiek sniegts publiski pieejams skaidrojums par plānotiem izdevumiem un to kopējā apjoma izmaiņām, kā arī norādīti nepieciešamā finansējuma mērķi, sagaidāmie darbības rezultāti un sasniedzamie rezultatīvie rādītāji:

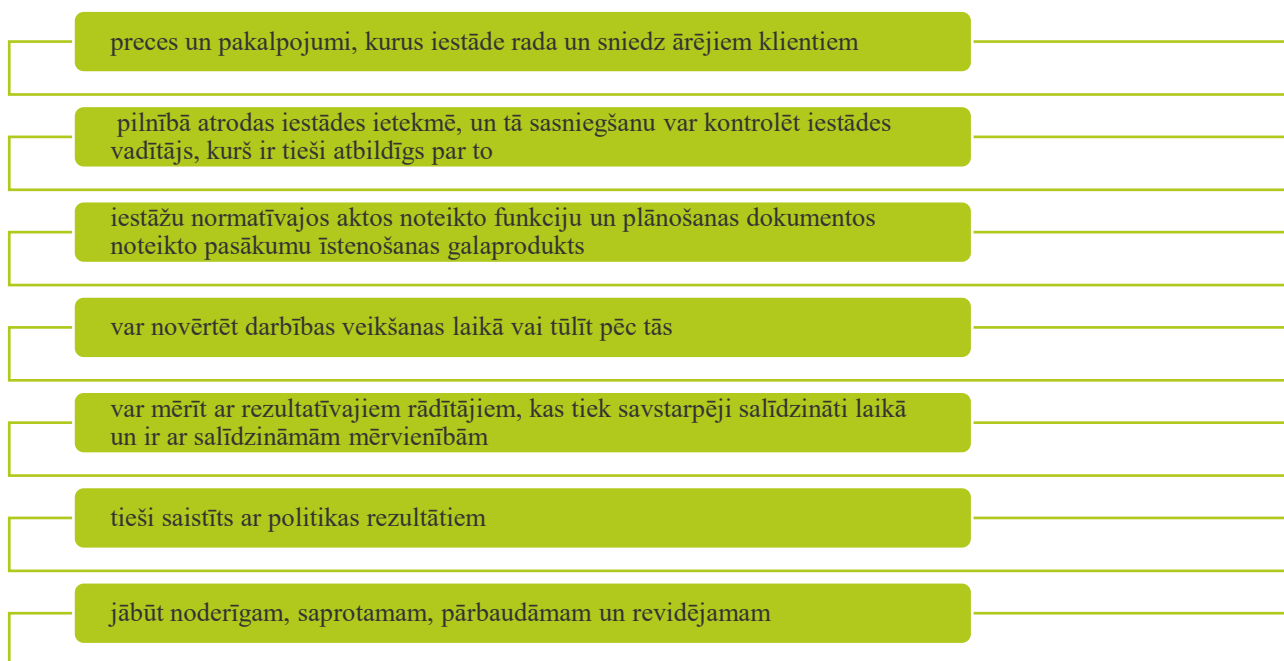
- ❖ budžeta programmu (apakšprogrammu) sadaļā (tabula "Darbības rezultāti un to rezultatīvie rādītāji no n-1 līdz n+3 gadam");
- ❖ politikas un resursu vadības kartēs;
- ❖ prioritāro pasākumu tabulā "Prioritārajiem pasākumiem papildus piešķirtais finansējums no n+1 līdz n+3 gadam".

Definējot mērķus, darbības rezultātus un rezultatīvos rādītājus, iestādēm jāievēro rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izstrādes metodikā noteiktās prasības¹⁴⁰.

Rezultāts un tā rezultatīvais rādītājs atspoguļo labumu, ko valsts un sabiedrība iegūst, izlietojot ieguldījumu. Rezultātus un rezultatīvos rādītājus izmanto, lai novērtētu:

- ❖ sabiedrībai būtisku mērķu sasniegšanu pārskata periodā;
- ❖ budžeta līdzekļu izlietošanas pamatojumu un efektivitāti, ja valsts budžeta programmai iespējams noteikt un uzskaitīt vienu vai vairākas konkrētas galaproduktu vienības.¹⁴¹

Darbības rezultātu plānošanas nolūks ir gan iestādes darba rezultātu apjoma, gan mērķtiecīguma un efektivitātes atspoguļošana. Darbības rezultāts atspoguļo saikni starp iestādes darbību, ieguldījumiem, politikas rezultātu izmaiņām un to sasniegšanu¹⁴² un to raksturo noteiktas pazīmes (12.attēls).

12.attēls. Darbības rezultāta pazīmes¹⁴³

Darbības rezultātiem un rezultatīvajiem rādītājiem pēc iespējas jābūt sasaistītiem ar attīstības plānošanas dokumentos plānotajiem darbības rezultātiem un to rezultatīvajiem rādītājiem. Ja attiecīgajai darbības jomai nav specifisku attīstības plānošanas dokumentu vai normatīvo aktu, kuros definēti politikas rezultatīvie rādītāji, tad tiek formulēti tikai darbības rezultatīvie rādītāji.¹⁴⁴ Tomēr, ja nepastāv politikas rezultatīvie rādītāji, kas raksturotu sabiedrības ieguvumu no veiktajām investīcijām attiecīgajā jomā un joma ir palikusi neraksturota ar politikas rezultatīvo rādītāju vai ir raksturota ar darbības rezultatīvo rādītāju, tad Pārresoru koordinācijas centrs iesaka¹⁴⁵ radīt kompozītindeksu vai iegūt datus un radīt politikas rezultatīvo rādītāju, lai spētu raksturot iznākumu no veiktajiem izdevumiem vai investīcijām.

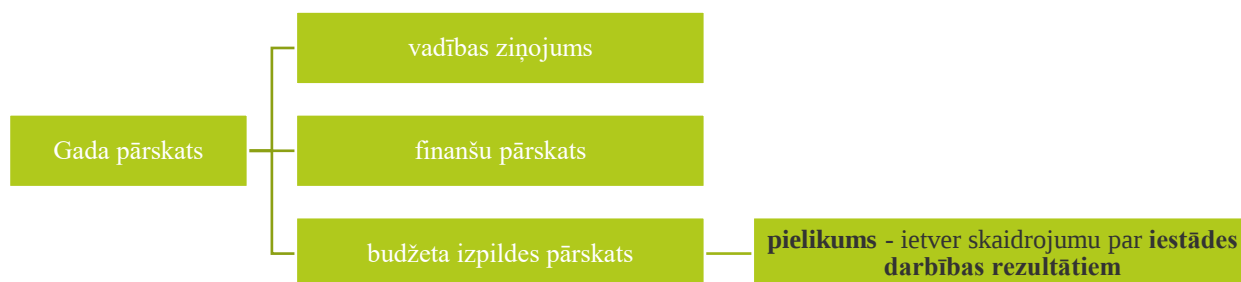
Tādējādi, tiek veidota saikne starp iestādei piešķirto valsts budžeta finansējumu (nodokļu maksātāju nauda) sadalījumā pa budžeta programmām (apakšprogrammām) un to, ko ar šiem līdzekļiem plānots sasniegt (darbības rezultāti), kā tas tiks izmērīts (rezultatīvie rādītāji), lai nodrošinātu attīstības plānošanas dokumentos (politikas plānošanas dokumenti, iestādes stratēģija) izvirzīto mērķu un plānoto rezultātu un to rezultatīvo rādītāju sasniegšanu.

Vienkopus informācija par visu iestāžu katrai pamatbudžeta vai speciālā budžeta programmai (apakšprogrammai) norādītajiem mērķiem, galvenajām aktivitātēm un izpildītājiem, darbības rezultātiem un to rezultatīvajiem rādītājiem, finansiālajiem rādītājiem un kopējo izdevumu izmaiņām, par prioritārajiem pasākumiem un to īstenošanas rezultātā sagaidāmajiem darbības rezultātiem un to rezultatīvajiem rādītājiem, optimizācijas pasākumiem ir iekļauta gadskārtējā valsts budžeta likuma paskaidrojumos¹⁴⁶.

Institūciju pienākums sniegt informāciju par pārskata gadā paveikto un darbības rezultātiem

Atbilstoši starptautiskajai labajai praksei¹⁴⁷ par labu budžeta izpildes plānošanu, pārvaldību un uzraudzību liecina budžeta izpildes pārskatu kvalitatīva sagatavošana. Tas nodrošina budžeta izpildes pārskatu pielietojamību, gatavojot nākamo gadu budžetus. Tikpat nozīmīga budžeta procesa sastāvdaļa ir regulāra informācija par darbības rezultātiem – budžeta izpildes un mērķu sasniegšanas progresu, ietverot to budžeta izpildes pārskatā. Darbības rezultāti, to novērtēšana, arī lietderības izvērtējums ir nepieciešams, lai lēmējvaru (Saeimu) un sabiedrību informētu par budžeta līdzekļu izlietošanu, tai skaitā sniegtu informāciju ne tikai par to, cik tiek tērēts, bet arī - kādu labumu sabiedrība gūst, t.i., kādi pakalpojumi faktiski tiek sniegti, to kvalitāte un efektivitāte.

Normatīvais regulējums¹⁴⁸ paredz, ka iestāde, sagatavojot gada pārskatu kā vienotu kopumu (13.attēls), ietver tajā vadības ziņojumu, finanšu pārskatu un budžeta izpildes pārskatu.

13.attēls. Gada pārskata sastāvdaļas

Budžeta izpildes pārskata pielikumā iestādei jāsniedz informācija par budžeta izpildi, skaidrojumu sagatavojot brīvā formā. Skaidrojumā atbilstoši iestādes vadītāja viedoklim jāiekļauj pārskata lietotājam noderīga informācija par iestādes budžeta izpildes analīzi vai sasniegtajiem darbības rezultātiem un to rezultatīvajiem rādītājiem, vai arī jānorāda, kur publiski ir pieejama šī informācija.¹⁴⁹ Tādējādi iestādes vadītājs lemj, vai informāciju par iestādes darbības rezultātiem iekļaut gada pārskata pielikuma skaidrojumos vai arī sniegt to citā publiski pieejamā dokumentā.

Valsts kases izstrādātās Budžeta izpildes pārskata sagatavošanas vadlīnijas¹⁵⁰ piedāvā divas iespējas, kā iestādei rīkoties, sagatavojot budžeta izpildes pārskatu elektroniskā veidā, izmantojot Valsts kases ePārskatu sistēmu, un sniedzot informāciju par budžeta izpildes rādītājiem un to salīdzinājumu skaidrojumā:

- ❖ var norādīt, ka iestādes pārskata gada budžeta izpilde analizēta un sasniegtie darbības rezultāti būs ietverti gada publiskajā pārskatā, līdz pārskata gadam sekojošā gada 1.jūlijam, norādot kur gada publiskais pārskats būs pieejams iestādes tīmekļvietnē, un ka ar to iespējams iepazīties arī uz vietas iestādē;

- ❖ var ietvert to informāciju par budžeta izpildes rādītājiem un to salīdzinājumu, kas sagatavota un iesniegta Finanšu ministrijai saskaņā ar normatīvajā aktā norādīto.¹⁵¹

Iestādes gada pārskatu Valsts kasē iesniedz līdz pārskata gadam sekojošā saimnieciskā gada 1.maijam, savukārt, gada publiskais pārskats jā sagatavo līdz pārskata gadam sekojošā gada 1.jūlijam, un mēneša laikā pēc sagatavošanas tas jāpublicē iestādes tīmekļvietnē.¹⁵² Tādējādi, ja iestādes vadītājs nolemj sniegt informāciju par iestādes darbības mērķiem un rezultātiem iepriekšējā gadā publiskajā gada pārskatā, tad šī informācija sabiedrībai kļūst pieejama vēlākais 1.augustā, t.i., trīs mēnešu vēlāk nekā tad, ja tas būtu ietverts gada pārskatā, kas publiski pieejams Valsts kases tīmekļvietnē¹⁵³. Turklāt jāņem vērā, ka iestāde šo informāciju sagatavo daudz agrāk, lai sniegtu Finanšu ministrijai valsts budžeta izpildes analīzes sagatavošanai.

Ievērojot Ministru kabineta instrukcijā noteikto kārtību¹⁵⁴, iestādes līdz pārskata periodam sekojošā gada 25. februārim sagatavo un iesniedz Finanšu ministrijai informāciju par gada laikā budžeta programmās un apakšprogrammās plānoto resursu un izdevumu izpildi, arī rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izpildi, izpildes novirzēm no plānotajām rezultatīvo rādītāju vērtībām, kas pārsniedz 15% (gan pozitīvā, gan negatīvā nozīmē), un novērtējumu par izpildes ietekmi uz programmas (apakšprogrammas) mērķa sasniegšanu.

CVK darbības rezultātu analīze

Revīzijā, analizējot CVK 2021. gada darbības rezultātus, tika analizēta CVK sniegtā¹⁵⁵ informācija par valsts budžeta izpildes analīzi Finanšu ministrijai, jo CVK gada pārskatā budžeta izpildes skaidrojumos ir norādījusi, ka CVK 2021. gada budžeta izpilde tiks analizēta, un sasniegtie darbības rezultāti būs norādīti gada publiskajā pārskatā līdz pārskata gadam sekojošā gada 1. jūlijam, un būs pieejami iestādes tīmekļvietnē. Līdzīgi CVK ir rīkojusies arī iepriekšējos gados - gada pārskata paskaidrojumos nesniedzot informāciju par budžeta izpildes analīzi un sasniegtajiem darbības rezultātiem.

Atbilstoši starptautiskajai labajai praksei¹⁵⁶ gada pārskatos jāsniedz informācija par darbības mērķiem un sasniegto, t.i. ziņojumā par budžeta izpildi jāietver gan finanšu izlietojums, gan darbības rezultātu pārskats. Revidentu ieskatā CVK būtu jāizvērtē līdz šim īstenotā prakse informāciju par budžeta izpildes analīzi un gada laikā sasniegtajiem rādītājiem sniegt tikai gada publiskajā pārskatā, jo atliekot ziņošanu par sasniegtajiem mērķiem un rezultatīvajiem rādītājiem līdz vasaras vidum, sabiedrībai tiek liegta iespēja savlaicīgi vērtēt CVK darbības rezultātus.

Saskaņā ar valsts budžeta 2021. gadam paskaidrojumos sniegto informāciju¹⁵⁷ CVK iestādes darbības rezultāts ir Saeimas, Eiropas Parlamenta, Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu, kā arī tautas nobalsošanas un likumu ierosināšanas sagatavošana un vadīšana un CVK mērķi 2021. gadā ir: (1) likuma "Par Centrālo vēlēšanu komisiju" izpilde un (2) Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu likuma izpilde. Šo mērķu īstenošanas galvenās aktivitātes:

- ❖ nodrošināt Republikas pilsētu un novadu vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likuma, Saeimas vēlēšanu likuma, Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu likuma, likuma "Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu" un Vēlētāju reģistra likuma izpildi, kā arī šo likumu vienveidīgu un pareizu piemērošanu un precīzas izpildes kontroli;

- ❖ nodrošināt sūdzību, iesniegumu un jebkādu ar vēlēšanu un tautas nobalsošanas vai likumu ierosināšanas sagatavošanu un vadīšanu saistītu jautājumu izskatīšanu;
- ❖ nodrošināt vēlēšanu aplokšņu iegādi, vēlēšanu administrēšanas sistēmas uzturēšanu, darbību, lietotāju apmācību;
- ❖ nodrošināt vēlēšanu tiešsaistes reģistrāciju vēlēšanu iecirkņos;
- ❖ informēt sabiedrību par CVK darbību, pieņemtajiem lēmumiem un vēlēšanu, tautas nobalsošanas un likumu ierosināšanas kārtību.

Revīzijā konstatēts, ka:

- ❖ iestādes darbības rezultāts izriet no CVK stratēģijā 2019. – 2023. gadam¹⁵⁸ definētā darbības virziena - *CVK ir neatkarīga valsts institūcija, kuras darbībā svarīgākais ir brīvu, tiešu, aizklātu un vienlīdzīgu vēlēšanu, tautas nobalsošanu un parakstu vākšanu organizēšana un vadīšana, kā arī tiesību aktos noteiktās kompetences ietvaros – piedalīšanās likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu nodrošināšanā. Plānotās aktivitātes saskan ar stratēģijā ietvertajiem galvenajiem uzdevumiem.*
- ❖ CVK noteiktie darbības rezultāti atbilst normatīvajā aktā¹⁵⁹ norādītajām pazīmēm (12.attēls).
- ❖ CVK ieplānoto aktivitāšu īstenošanai no 2021. gadā piešķirtajiem budžeta līdzekļiem 2 190 232 euro trīs programmās (Vispārējā valdība, Pašvaldību vēlēšanas, Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem) 2 167 062 euro (skatīt 8.tabulu) izlietots šādiem pasākumiem¹⁶⁰:
 - 2021. gada pašvaldību vēlēšanu sarīkošana, t. sk. atliktās vēlēšanas Rēzeknes un Varakļānu novados 2021. gada 11. septembrī;
 - VVS moduļu izstrāde un ieviešana;
 - 2022. gada Saeimas vēlēšanu sagatavošana.

Darbības rezultātu raksturo rezultatīvie rādītāji, kas atspoguļo iestādes darbību pārskata periodā. Atbilstoši metodikai¹⁶¹ CVK ir definējusi sešus ieguvuma rādītājus, kas atspoguļo iestādes funkciju izpildes apjomu. Kopumā CVK definētie rādītāji raksturo CVK darbību, tomēr tos varētu pilnveidot.

9. tabula

CVK rezultatīvo rādītāju izpilde 2021. gadā

Rezultatīvais rādītājs	Rezultāta rādītāja plānotā vērtība* (vienības)	Rezultāta izpilde** (vienības)	Rezultāta izpildes novirze no plānotās vērtības %	Novērtējums
Organizētās vēlēšanas (skaits)	1	1	0%	
Parakstu vākšanas sistēmas nodrošinātie pieslēgumi (skaits)	1070	1070	0%	
Darbam vēlēšanu komisijās atbilstoši sagatavoti vēlēšanu komisiju locekļi (skaits)	6404	5964	-7%	
Vēlēšanu rezultātu publicēšanas maksimālais laiks pēc lēmuma pieņemšanas (dienas)	3	1	200%	
Vēlēšanu provizorisko rezultātu publicēšanas maksimālais laiks pēc vēlēšanu iecirkņu slēgšanas (stundas)	10	10,5	-5%	

Sagatavotas publikācijas un reklāmas materiāli mājaslapai, presei un sociālajiem tīkliem (skaits)	420	1004	139%	
---	-----	------	------	---

* budžeta paskaidrojumos sniegtā vērtība,

** informāciju par valsts budžeta izpildes analīzi Finanšu ministrijai

Vērtējot rezultatīvo rādītāju izpildi 2021. gadā (skatīt 9.tabulu), revīzijā konstatēts, ka:

- ❖ divi rādītāji ir izpildīti pilnā apmērā, nav novirzes no plānotās vērtības. Vienlaikus CVK norāda, ka noorganizētas vienas vēlēšanas - 2021. gada 5. jūnija pašvaldību domes vēlēšanas;

Revidentu ieskatā būtu vērtējams, vai 2021. gada 11. septembrī notikušās Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanas nebūtu uzskatāmas par atsevišķi norādāmu vērtību. Tā kā šīs vēlēšanas organizētas, pamatojoties uz speciālo likumu¹⁶², to nodrošināšanai piešķirts papildu finansējums no budžeta programmas “Līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem”¹⁶³ un CVK veikusi papildu darbības un pasākumus, piemēram, VVS tehniskās pavadīšanas un lietotāju atbalsta pakalpojuma iegāde, papildu komunikācija plašsaziņas līdzekļos u.tml.
- ❖ tā kā Administratīvi teritoriālās reformas ietekmē samazinājās pašvaldību vēlēšanu komisiju skaits, tad CVK nebija nepieciešams sagatavot sākotnēji plānoto skaitu vēlēšanu komisiju locekļu darbam vēlēšanu komisijās un tika apmācīti par 7% mazāk vēlēšanu komisiju locekļi, nekā sākotnēji bija plānots;
- ❖ saistībā ar prioritārā pasākuma – Elektroniskās vēlēšanu administrēšanas lietojumprogrammas iegāde¹⁶⁴ - īstenošanu 2021. gadā tika iekļauti divi jauni CVK raksturojoši darbības rezultatīvie rādītāji:
 - “Vēlēšanu rezultātu publicēšanas maksimālais laiks pēc lēmuma pieņemšanas (dienas)”, kura plānotais rezultāts būtiski pārsniegts (200%), kas liecina par sākotnēji nepamatoti zemu novērtējumu tam, cik ilgā laikā, izmantojot IT risinājumu, ir iespējams publicēt informāciju tīmekļvietnē¹⁶⁵ un vai šādaī darbībai ir nepieciešamas vairākas dienas;
 - “Vēlēšanu provizorisko rezultātu publicēšanas maksimālais laiks pēc vēlēšanu iecirkņu slēgšanas”, kura sākotnēji plānotais laiks (10 stundas) nav izpildījies. CVK sniedza¹⁶⁶ skaidrojumu, ka šī rādītāja neizpilde saistīta ar balsu skaitīšanas problēmām vienā vēlēšanu iecirknī, tādējādi pēdējais protokols iesniegts 32 minūtes vēlāk.
- ❖ būtiski pārsniegts rezultatīvais rādītājs, kas saistīts ar sabiedrības informēšanu par CVK darbību, pašvaldību vēlēšanu kārtību un vēlēšanu rezultātiem – par 139% vairāk sagatavotas publikācijas un reklāmas materiāli tīmekļvietnei, presei un sociālajiem tīkliem. Publikāciju skaita kāpumu visu veidu masu informācijas līdzekļos (reklāmu materiāli audio, video, plakāti, infografikas, sociālo mediju publikācijas, informācija CVK tīmekļvietnē) CVK pamato¹⁶⁷ ar nepieciešamību informēt par pašvaldību vēlēšanām, t.sk. Rēzeknes un Varakļānu novados un atgādināt par Covid-19 ierobežošanas pasākumu ievērošanu.

Revidentu ieskatā būtu vērtējams, vai likumā “Par Centrālo vēlēšanu komisiju”¹⁶⁸ noteiktā pienākuma un CVK stratēģijā¹⁶⁹ ietvertā uzdevuma “informēt un izglītēt vēlētajus un Latvijas iedzīvotājus par vēlēšanu, tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu kārtību un norisi” izpildi var mērīt tikai ar publikāciju skaitu. CVK regulāri pirms un pēc vēlēšanām veic pētījumus¹⁷⁰, kuros cita starpā tiek noskaidrots viedoklis par iedzīvotāju uzskatiem par vēlēšanu organizēšanu (piemēram, pēc 2021. gada pašvaldību domes vēlēšanām 62% no aptaujas respondentiem piekrita tam, ka informācija par vēlēšanu norisi un balsošanas kārtību bija plaši pieejama / zināma, bet nepiekrita – 18%)¹⁷¹, par CVK reklāmas par balsošanas kārtību atpazīstamību

(CVK sagatavoto reklāmu par balsošanas kārtību ir pamanījuši 64% respondentu, 30% pētījuma dalībnieku atzina, ka tādu reklāmu nav pamanījuši). Lai sniegtu plašāku un jēgpilnāku informāciju par CVK darbību informēšanas nodrošināšanā, būtu jāvērtē iespēja iedzīvotāju attieksmes novērtējumu noteikt kā rezultatīvo rādītāju (analītisko). Šāda veida rādītāja izmaiņas ilgākā periodā būtu noderīgākas secinājumu izdarīšanai un turpmāku lēmumu pieņemšanai, nekā gada laikā nodrošināto publikāciju skaits.

Saistībā ar vēlēšanu norisi plaši tiek apspriesta un analizēta vēlēšanu aktivitāte vēlēšanās. Tendence, ka vēlēšanu aktivitāte vēlēšanās katru reizi samazinās (no balsstiesīgajiem pilsoņiem: 63,1% – 10. Saeimas vēlēšanās 2010. gadā, 58,9% – 12. Saeimas vēlēšanās 2014. gadā, 54,6% – 13. Saeimas vēlēšanās 2018. gadā), turpinājās arī 2021. gada pašvaldību domes vēlēšanās, kurās piedalījās tikai 34% balsstiesīgo pilsoņu.¹⁷²

Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblējas 1948. gada 10. decembrī pieņemtās Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas 21. pantā noteikts, ka “tautas gribai ir jābūt valdības varas pamatam: šai gribai ir jābūt izteiktai periodiskās un nefalsificētās vēlēšanās, kam jānotiek uz vispārēju un vienlīdzīgu vēlēšanu tiesību pamata, aizklāti balsojot vai arī citās līdzvērtīgās formās, kas nodrošina vēlēšanu brīvas gribas izpaudumu”. Tātad demokrātija pamatojas uz cilvēku brīvi paustu gribu, nosakot valsts politisko, ekonomisko, sociālo un kultūras sistēmu. Viena no pašām svarīgākajām pilsoņu politiskās gribas izpausmes formām ir piedalīšanās parlamenta vēlēšanās.¹⁷³

Saeimas Analītiskais dienests savā apskatā ir norādījis, ka “ja vēlēšanu aktivitāte turpinās samazināties līdzšinējā tempā, pastāv risks, ka var zust vēlēšanu kā demokrātiskas pārvaldības pamatinstrumenta nozīme. Vēlēšanu aktivitāte ir arī nozīmīgs parlamenta leģitimitātes un autoritātes nodrošināšanas instruments – jo lielāka ir vēlēšanu aktivitāte, jo augstāka ir parlamenta leģitimitāte un lielāka autoritāte attiecībā ar citām valsts varas institūcijām”.¹⁷⁴ Arī Latvijas Universitātes pētījumā ir sniegti ieteikumi vēlēšanu līdzdalības kāpināšanai, t.sk. par vēlēšanu administrēšanas uzlabošanu.¹⁷⁵

Vēlēšanu līdzdalību vēlēšanās ietekmē dažādi faktori, un tā nav tikai no CVK rīcības tieši izrietoša. Turklāt CVK pauda viedokli¹⁷⁶, ka vēlēšanu aktivitātes veicināšana atbilstoši likumam “Par Centrālo vēlēšanu komisiju” neietilpst CVK kompetencē. Atbildība par vēlēšanu politikas veidošanu un vēlēšanu aktivitātes veicināšanu nav uzdots arī nevienai citai institūcijai. Valsts kontroles ieskatā tomēr ir svarīgi noteikt atbildīgās iestādes, kas veidotu vēlēšanu politiku, analizētu vēlēšanu aktivitāti ietekmējošos faktorus un īstenotu mērķtiecīgas darbības vēlēšanu aktivitātes palielināšanai, tāpēc Valsts kontrole vēršīs Saeimas uzmanību uz to un aicinās apsvērt iespējamās risinājumus.

Ieteikumi

CVK izvērtēt iespēju informāciju par budžeta izpildes analīzi un gada laikā sasniegtajiem rādītājiem ietvert budžeta izpildes pārskata skaidrojumos, tādējādi nodrošinot sabiedrībai informāciju par CVK darbības rezultātiem un piešķirto budžeta līdzekļu izlietojumu ātrāku pieejamību un savlaicīgāku iespēju vērtēt CVK gada laikā paveikto.

Revīzijas raksturojums

Revīzijas mērķis

Revīzijas mērķis ir:

- pārbaudīt gada pārskatu – vai 2021. gada pārskats visos būtiskajos aspektos sniedz skaidru un patiesu priekšstatu par CVK finansiālo stāvokli, tā izmaiņām un CVK darbības finansiālajiem rezultātiem un naudas plūsmu gadā, kas noslēdzās 2020. gada 31. decembrī, un vai tas ir sagatavots atbilstoši Latvijas Republikā spēkā esošo normatīvo aktu prasībām;
- sniegt 2021. gada budžeta izpildes analīzi par:
 - o kopējā budžeta izmaiņām un izpildi;
 - o CVK pieeju ziņot par apstiprinātajiem mērķiem un sasniegtajiem rezultātiem rādītājiem.

Revidējamās vienības un revidentu atbildība

CVK vadība ir atbildīga:

- par gada pārskata sagatavošanu atbilstoši Ministru kabineta 2018. gada 19. jūnija noteikumiem Nr. 344 “Gada pārskata sagatavošanas kārtība” un tajā sniegtās informācijas patiesu uzrādīšanu saskaņā ar normatīvo aktu prasībām. Šī atbildība paredz izveidot, ieviest un uzturēt tādu iekšējās kontroles sistēmu, kura nodrošina gada pārskata sagatavošanu bez krāpšanas un kļūdu izraisītām neatbilstībām, kā arī izvēlēties un lietot piemērotu grāmatvedības politiku un, sagatavojot gada pārskatu, izvērtēt CVK spēju turpināt darbību, ņemot vērā visu pieejamo informāciju par turpmākajiem iestādes plāniem, kas aptver vismaz 12 mēnešus pēc bilances datuma;
- par to, lai nodrošinātu, ka finansējuma izlietojums un CVK rīcība atbilst tiesību aktiem, kas uz tiem attiecas.

Valsts kontrole ir atbildīga par revīzijas vadību, pārraudzību, veikšanu, ziņojuma sagatavošanu un Valsts kontroles atzinuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem, pietiekamiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem. Revīzija veikta saskaņā ar starptautiskajiem publiskā sektora revīzijas standartiem.

Saskaņā ar šiem standartiem revīzijas grupa ievēro ētikas prasības un revīziju:

- par gada pārskata sagatavošanu plāno un veic, lai iegūtu pietiekamu pārliecību, ka finanšu pārskatos nav būtisku kļūdu un neatbilstību un vadības ziņojumā iekļautā informācija nav būtiski atšķirīga no finanšu pārskatā iekļautās informācijas vai revīzijas laikā iegūtās citas informācijas vai arī kādā citā veidā tā nav būtiski sagrozīta;
- par budžeta izpildes analīzes jautājumiem plāno un veic, lai iegūtu pietiekamu pārliecību, ka finansējuma izlietojums un CVK rīcība atbilst tiesību aktiem, kas uz tiem attiecas.

Revīzijas pamatojums, apjoms un kritēriji

Finanšu revīzija “Par Centrālās vēlēšanu komisijas 2021. gada pārskata sagatavošanas pareizību” ir veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles likuma 3. panta 2. punktu un Valsts kontroles Revīzijas un metodoloģijas departamenta 2021. gada 1. decembra revīzijas grafiku Nr. 2.4.1-36/2021.

Revīzijas laikā Valsts kontrole veica pārbaudes procedūras par gada pārskata sagatavošanas un darījumu atbilstību Latvijas Republikā spēkā esošo normatīvo aktu prasībām. Revīzijā, izdarot profesionālus spriedumus un saglabājot profesionālo skepsi, revīzijas grupa:

- identificēja un novērtēja risku, ka finanšu pārskatos varētu būt būtiskas krāpšanas vai kļūdu izraisītas neatbilstības, izstrādāja un veica revīzijas procedūras, kuru mērķis ir mazināt šos riskus, kā arī ieguva revīzijas pierādījumus, kas sniedz pietiekamu un atbilstošu pamatojumu Valsts kontroles atzinumam;
- guva izpratni par revīzijai būtiskām revidējamās vienības iekšējām kontrolēm, lai izstrādātu un piemērotu pastāvošiem apstākļiem atbilstošas revīzijas procedūras, nevis lai sniegtu atzinumu par iekšējās kontroles sistēmas darbības efektivitāti;
- izvērtēja izmantoto grāmatvedības uzskaites politiku atbilstību un grāmatvedības aplēšu un ar tām saistīto vadības uzrādīto skaidrojumu pamatotību;
- izvērtēja vispārējo finanšu pārskatu struktūru un saturu, ieskaitot atklāto informāciju un skaidrojumus pielikumā, tostarp veica pārskata sakarību un pārskata datu atbilstības grāmatvedības uzskaites datiem pārbaudi, novērtēja vadības piemērotā darbības turpināšanas principa atbilstību un vērtēja, vai finanšu pārskati sniedz patiesu priekšstatu par pārskatā atklātajiem darījumiem un notikumiem;
- iepazinās ar vadības ziņojumu un izvērtēja, vai tajā iekļautā informācija nav būtiski atšķirīga no finanšu pārskatā iekļautās informācijas vai revīzijas laikā iegūtās citas informācijas vai arī kādā citā veidā tā nav būtiski sagrozīta.

Revīzijas laikā izlases veidā pārbaudītās CVK pārskata daļas uzrādītas 1. pielikumā.

Revīzija nodrošināja pietiekamu pamatu revīzijas ziņojuma sagatavošanai.

Sektora vadītāja p.i., vecākā valsts revidente

Dzintra Tripane

Departamenta direktore

Ilze Bādere

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI
PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Pielikums. Revīzijā izlases veidā pārbaudītās CVK pārskata daļas

Iestāde	Pārskata daļas
CVK	○ darījumu posteņi (tajā skaitā, veicot darījumu posteņu pārbaudi, iegūta pārlicība par bilances posteņi <i>Saistības</i> (konts 5000) un <i>Prasības</i> (konts 2300)): ▪ atlīdzība (EKK 1000); ▪ pakalpojumi (EKK 2200); ▪ pamatkapitāla veidošana (EKK 5000); ○ bilances posteņi: ▪ nākamo periodu izdevumi un avansi par pakalpojumiem un projektiem (konts 2400); ▪ pārskata gada budžeta izpildes rezultāts (konts 3520); ○ konsolidācijas un sakarību pārbaudes: ▪ gada pārskata sakarību pārbaude.

Atsauces

- ¹ CVK un SIA "SOAAR" 01.06.2021. līgums Nr.CVK/34-2021 "Par vēlēšanu vadības sistēmas aktuālo izmaiņu realizāciju, balsošanas un balsu skaitīšanas tehnisko pavadīšanu un lietotāju atbalstu 2021. gada pašvaldības domes vēlēšanās".
- ² Kā starpība starp līgumu ietvaros iegādātas IKT tehnikas pilnu vērtību vismaz 41 927 *euro* apjomā un aplēsi par vēlēšanu vajadzībām attiecināmo IKT tehnikas amortizācijas vērtību 2096 *euro* apjomā: 41 927 – 2096 = 39 831
- ³ Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 2.panta pirmā daļa, 3., 8.pants.
- ⁴ Saskaņā ar 701. starptautisko revīzijas standartu "Ziņošana par galvenajiem revīzijas jautājumiem neatkarīga revidenta ziņojumā", ko finanšu revīziju jomā izmanto arī Starptautiskā Augstāko revīzijas iestāžu organizācija (INTOSAI) un kas atbilstoši Valsts kontroles likuma 1. panta trešajai daļai ir saistošs Valsts kontrolei.
- ⁵ OECD Good Practices for Performance Budgeting, 2019, <http://www.oecd.org/gov/oecd-good-practices-for-performance-budgeting-c90b0305-en.htm> (resurss skatīts 28.03.2022.).
- ⁶ Ministru kabineta 19.06.2018 noteikumu Nr.344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība" 129.2.apakšpunkts.
- ⁷ Valsts kases Budžeta izpildes pārskata sagatavošanas vadlīnijas.
- ⁸ Saskaņā ar Ministru kabineta 2018. gada 10. aprīļa instrukcijas Nr. 2 "Instrukcija par valsts budžeta izpildes analīzi". 18.12.punktu, resori sniedz papildu skaidrojumus par izpildes/novērtējuma novirzi, ja pārskata periodā faktiskās izpildes procentuālā novirze no kārtējam gadam plānotās rādītāja vērtības pārsniedz 15 procentus.
- ⁹ Centrālās vēlēšanu komisijas 27.04.2022. vēstule Nr.01-01.7/77c "Par revīzijas "Par Centrālās vēlēšanu komisijas 2021. gada pārskata sagatavošanas pareizību" ziņojuma projektu".
- ¹⁰ Prioritārā pasākuma "Elektroniskās vēlēšanu administrēšanas lietojumprogrammas iegāde CVK īpašumā" ietvaros.
- ¹¹ Valsts kontroles revīzija Nr.2.4.1-46/2018 „Par Centrālās vēlēšanu komisijas 2018.gada pārskata sagatavošanas pareizību”.
- ¹² Valsts kontroles revīzija Nr.2.4.1-46/2018 „Par Centrālās vēlēšanu komisijas 2018.gada pārskata sagatavošanas pareizību”, Valsts kontroles revīzija Nr.2.4.1-45/2019 “Par Centrālās vēlēšanu komisijas 2019.gada pārskata sagatavošanas pareizību”, Valsts kontroles revīzija Nr.2.4.1-47/2020 „Par CVK 2020. gada pārskata sagatavošanas pareizību”.
- ¹³ Kā starpība starp līgumu ietvaros iegādātas IKT tehnikas pilnu vērtību vismaz 41 927 *euro* apjomā un aplēsi par vēlēšanu vajadzībām attiecināmo IKT tehnikas amortizācijas vērtību 2096 *euro* apjomā: 41 927 – 2096 = 39 831
- ¹⁴ Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 2.panta pirmā daļa, 3., 8.pants.
- ¹⁵ Likums "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2020., 2021. un 2022.gadam", likums "Par valsts budžetu 2020.gadam", Ministru kabineta 17.09.2019. sēdes prot. Nr.42, 34.§ 2.punkts.
- ¹⁶ CVK 18.07.2019. vēstule Nr.02-01.7/180e adresēta Finanšu ministrijai un Pārresoru koordinācijas centram
- ¹⁷ Likuma "Par Centrālo vēlēšanu komisiju" 1.pants.
- ¹⁸ CVK 30.06.2021. vēstule Nr. 02-01.7/171e Finanšu ministrijai, Pārresoru koordinācijas centram, Likums "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024. gadam", likums "Par valsts budžetu 2022.gadam", Valsts budžeta likuma paskaidrojumi 35. Centrālā vēlēšanu komisija, <https://www.fm.gov.lv/lv/media/10175/download> (resurss skatīts 28.03.2022.)
- ¹⁹ Revīzija Nr.2.4.1-47/2020 "Par Centrālās vēlēšanu komisijas 2020.gada pārskata sagatavošanas pareizību"
- ²⁰ Publisko iepirkumu likums.
- ²¹ CVK un SIA "SOAAR" 05.08.2020. līgums Nr.160 "Par vēlēšanu vadības sistēmas bāzes un pašvaldību vēlēšanu moduļa izstrādi".
- ²² CVK un SIA "SOAAR" 05.08.2020. līgums Nr.160 "Par vēlēšanu vadības sistēmas bāzes un pašvaldību vēlēšanu moduļa izstrādi".
- ²³ CVK 15.03.2022. vēstule Nr. 02-01.7/47e Finanšu ministrijai par Valsts budžeta izpildes analīzi.
- ²⁴ Likums "Par valsts sociālo apdrošināšanu" un Ministru kabineta 17.12.2020. noteikumi Nr.786 "Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes sadalījumu pa valsts sociālās apdrošināšanas veidiem".
- ²⁵ 05.06.2021. pašvaldību domes vēlēšanas, 11.09.2021. Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanas.
- ²⁶ SIA "SOAAR" reģistrācijas Nr. 45403018166, juridiskā adrese: "Mazplānlejas", Salas pag., Jēkabpils nov., LV-5230.
- ²⁷ 24.07.2020. līgums Nr.147, 16.04.2020. līgums Nr.131, 15.04.2019. līgums Nr. CVK/141-2019, 14.01.2019. līgums Nr. CVK/01-2019, 05.01.2018. līgums Nr. CVK/01-2018, 15.08.2018. līgums Nr. CVK/26-2018, 07.06.2016. līgums Nr. CVK/2016-09
- ²⁸ CVK 31.05.2020. izsludinātā konkursa procedūra ar sarunām Nr.CVK2020/3 "Vēlēšanu vadības sistēmas bāzes un pašvaldību vēlēšanu moduļa izstrāde", <https://pvs.iub.gov.lv/show/618887> (resurss skatīts 28.03.2022.) un Paziņojumi, <https://info.iub.gov.lv/lv/meklet/cn/centr%C4%81%C4%81%20v%C4%93%C4%93%C5%A1anu%20komisija/adv/1/> (resurss skatīts 28.03.2022.), CVK sarunu procedūra Nr.CVK2020/5 "Vēlēšanu vadības sistēmas bāzes un pašvaldību vēlēšanu moduļa izstrāde", <https://pvs.iub.gov.lv/show/626419> (resurss skatīts 28.03.2022.) un Paziņojumi, <https://info.iub.gov.lv/lv/meklet/cn/centr%C4%81%C4%81%20v%C4%93%C4%93%C5%A1anu%20komisija/adv/1/> (resurss skatīts 28.03.2022.)
- ²⁹ CVK un SIA "SOAAR" 05.08.2020. līgums Nr.160 "Par vēlēšanu vadības sistēmas bāzes un pašvaldību vēlēšanu moduļa izstrādi".
- ³⁰ CVK un SIA "SOAAR" 24.02.2022. līgums Nr. CVK/4-2022 "Par Vēlēšanu vadības sistēmas Saeimas vēlēšanu moduļa izstrādi".
- ³¹ Sarunu procedūras "Vēlēšanu vadības sistēmas Saeimas vēlēšanu moduļa izstrāde" (identifikācijas Nr. CVK 2021/14) 24.02.2022. ziņojums, <https://www.eis.gov.lv/EKES/Supplier/Procurement/74682> (resurss skatīts 28.03.2022.).
- ³² CVK 04.11.2021. vēstule Nr. 02-01.7/243e Ministru kabinetam un Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijai.
- ³³ CVK 10.02.2022. vēstule Nr. 02-01.7/18e Valsts kontrolei Par ieteikumu ieviešanu.
- ³⁴ Valsts kontroles revīzija Nr.2.4.1-45/2019 "Par Centrālās vēlēšanu komisijas 2019.gada pārskata sagatavošanas pareizību".
- ³⁵ CVK 31.05.2020. izsludinātā konkursa procedūra ar sarunām Nr.CVK2020/3 "Vēlēšanu vadības sistēmas bāzes un pašvaldību vēlēšanu moduļa izstrāde", <https://pvs.iub.gov.lv/show/618887> (resurss skatīts 28.03.2022.) un Paziņojumi, <https://info.iub.gov.lv/lv/meklet/cn/centr%C4%81%C4%81%20v%C4%93%C4%93%C5%A1anu%20komisija/adv/1/> (resurss skatīts 28.03.2022.)
- ³⁶ CVK 18.03.2021. e-pasta vēstule Valsts kontrolei.
- ³⁷ Valsts kontroles revīzija Nr.2.4.1-46/2018 „Par Centrālās vēlēšanu komisijas 2018.gada pārskata sagatavošanas pareizību”.
- ³⁸ CKV 29.12.2021. vadlīnijas Vēlēšanu iecirkņa apriņķojums, vēlēšanu komisijas locekļu un darbinieku skaits, plānoto darba stundu skaits Saeimas vēlēšanās"
- ³⁹ Likuma "Par Centrālo vēlēšanu komisiju" 4. un 6.pants.

- ⁴⁰ CVK 14.05.2020. vēstule Nr.02-01.7/108e Finanšu ministrijai Par papildu nepieciešamo finansējumu 2021. – 2023.g. valsts pamatbudžetā, CVK 08.07.2020 vēstule Nr.02-01.7/138e Finanšu ministrijai Prioritāro pasākumu pieteikumi, CVK 22.07.2020. vēstule Nr.02-01.7/151e Finanšu ministrijai Par 2021.gada budžeta bāzes izdevumu precizēšanu.
- ⁴¹ CVK 19.02.2021. vēstule Nr. 02-01.7/18e Finanšu ministrijai Par papildu finansējumu 05.06.2021. pašvaldības domes vēlēšanām.
- ⁴² Finanšu ministrijas 24.03.2021 vēstule Nr.3.2-4/2-3/1666 CVK un VARAM.
- ⁴³ VARAM 26.04.2021. vēstule Nr.1-132/4083 "Par 2021.gada 5.jūnija pašvaldības domes vēlēšanām nepieciešamo papildus finansējumu".
- ⁴⁴ VARAM 12.03.2021. vēstule Nr.1-132/2577 "Par viedokļa sniegšanu par vēlēšanu vadības sistēmas tehniskās pavadīšanas izmaksām".
- ⁴⁵ VARAM 26.04.2021. vēstule Nr.1-132/4083 Finanšu ministrijai un CVK Par 05.06.2021. pašvaldības domes vēlēšanām nepieciešamo papildu finansējumu.
- ⁴⁶ Ministru kabineta 12.05.2021. rīkojums Nr.308 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"".
- ⁴⁷ Ministru kabineta 12.05.2021. rīkojuma Nr.308 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"" 1.punkts.
- ⁴⁸ Ministru kabineta 12.05.2021. rīkojuma Nr. 308 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"" 3.punkts.
- ⁴⁹ VARAM Audita departamenta 30.11.2021. Ziņojums par CVK informācijas sistēmas darbību un tās finansējuma izlietojumu (Audita lieta Nr. AA/16-2021/14/IT).
- ⁵⁰ Republikas pilsētu un novadu domes vēlēšanas, 13. Saeimas vēlēšanas, Eiropas Parlamenta vēlēšanas, Rīgas domes ārkārtas vēlēšanas
- ⁵¹ Satversmes tiesas 28.05.2021. spriedums lietā Nr. 2020-43-0106.
- ⁵² Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanu likums (likumi.lv)
- ⁵³ Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanu likums. Latvijas Vēstnesis, 105A, 02.06.2021.
- ⁵⁴ Ministru kabineta 14.07.2021. rīkojums Nr. 510 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem""
- ⁵⁵ CVK 29.03.2021 rīkojuma Nr.17 Pamatojums sarunu procedūrai (pielikums Nr.2).
- ⁵⁶ CVK sarunu procedūra Nr. CVK 2021/10, <https://pvs.iub.gov.lv/show/651793> CVK 2021/11, CVK sarunu procedūra Nr. CVK 2021/11, <https://pvs.iub.gov.lv/show/658222> (resursi skatīti 28.03.2022.)
- ⁵⁷ CVK un SIA "SOAAR" 08.04.2021. līgums Nr. CVK/20-2021, CVK un SIA "SOAAR" 01.06.2021. līgums Nr. CVK/34-2021
- ⁵⁸ Publisko iepirkumu likuma 8.panta pirmās daļas 6.punkts, septītās daļas 2. punkta "b" apakšpunktu un astoto daļa.
- ⁵⁹ CVK 29.03.2021 rīkojuma Nr.17 Pamatojums sarunu procedūrai (pielikums Nr.2), CVK Iepirkumu komisijas 25.05.2021. sēdes protokols CVK 2021/11-0.
- ⁶⁰ CVK 26.07.2021. rīkojums Nr.37 par iepirkuma uzsākšanu.
- ⁶¹ Publisko iepirkumu likuma 1.pants.
- ⁶² CVK 04.03.2021. e-pasta vēstule Valsts kontrolei.
- ⁶³ CVK 10.03.2022. e-pasta vēstule Valsts kontrolei.
- ⁶⁴ CVK 07.03.2022., 10.03.2022. e-pasta vēstule Valsts kontrolei.
- ⁶⁵ Likuma "Par Centrālās vēlēšanu komisiju" 18.panta 8.daļa (nosaka, ka "CVK priekšsēdētājs: ...rīkojas ar Centrālās vēlēšanu komisijas naudas līdzekļiem), Valsts pārvaldes iekārtas likuma 3.panta trešā daļa, 17.panta otrās daļas 6.punkts.
- ⁶⁶ CVK 20.05.2021. rīkojumu Nr. 30 par iepirkuma uzsākšanu.
- ⁶⁷ CVK Iepirkumu komisijas 03.08.2021. sēdes protokols CVK 2021/12-01.
- ⁶⁸ CVK sarunu procedūra Nr. CVK 2021/10, <https://pvs.iub.gov.lv/show/651793> CVK 2021/11, CVK sarunu procedūra Nr. CVK 2021/11, <https://pvs.iub.gov.lv/show/658222>, CVK sarunu procedūra Nr. CVK 2021/12, <https://pvs.iub.gov.lv/show/666644> (resursi skatīti 28.03.2022.)
- ⁶⁹ CVK un SIA SOAAR līguma Nr.CVK/20-2021 no 08.04.2021 "Par vēlēšanu vadības sistēmas aktuālo izmaiņu realizāciju, kandidātu sarakstu un vēlēšanu zīmju sagatavošanas tehnisko pavadīšanu un lietotāju atbalstu 2021.gada pašvaldības domes vēlēšanās".
- ⁷⁰ CVK 27.04.2022. vēstule Nr.01-01.7/77c "Par revīzijas "Par Centrālās vēlēšanu komisijas 2021.gada pārskata sagatavošanas pareizību" ziņojuma projektu".
- ⁷¹ CVK pārstāvju 24.02.2022. intervijā ar Valsts kontroli mutiski sniegtā informācija.
- ⁷² CVK 27.04.2022. vēstule Nr.01-01.7/77c "Par revīzijas "Par Centrālās vēlēšanu komisijas 2021.gada pārskata sagatavošanas pareizību" ziņojuma projektu"
- ⁷³ CVK un SIA SOAAR līguma Nr.CVK/20-2021 no 08.04.2021 "Par vēlēšanu vadības sistēmas aktuālo izmaiņu realizāciju, kandidātu sarakstu un vēlēšanu zīmju sagatavošanas tehnisko pavadīšanu un lietotāju atbalstu 2021. gada pašvaldības domes vēlēšanās", CVK un SIA SOAAR līgums Nr.CVK/34-2021 no 01.06.2021 "Par vēlēšanu vadības sistēmas aktuālo izmaiņu realizāciju, balsošanas un balsu skaitīšanas tehnisko pavadīšanu un lietotāju atbalstu 2021. gada pašvaldības domes vēlēšanās", CVK un SIA SOAAR līguma Nr.CVK/43-2021 no 13.08.2021. "Par vēlēšanu vadības sistēmas tehnisko pavadīšanu un lietotāju atbalstu 2021. gada Rēzeknes novada domes un Varakļānu novada domes vēlēšanās" 4.1.1., 4.3., 4.7.punkts.
- ⁷⁴ IKT arhitektūras vadlīnijas - IT risinājumu sadarbības specifificēšanas vadlīnija (VARAM, 2017), https://www.varam.gov.lv/sites/varam/files/content/files/pielikums_nr_2a.docx (resurss skatīts 14.03.2022.); IKT arhitektūras vadlīnijas – IT risinājumu sadarbības izstrādes vadlīnijas (VARAM, 2017), https://www.varam.gov.lv/sites/varam/files/content/files/pielikums_nr_4a.docx; Labās prakses vadlīnijas iepirkumiem IT jomā (LIKTA, 2012), pieejams internetā, <https://www.iub.gov.lv/lv/media/502/download> (resursi skatīts 14.03.2022.).
- ⁷⁵ SIA SOAAR "Monitoringa atskaite. Vēlēšanu vadības sistēmas aktuālo izmaiņu realizāciju, kandidātu sarakstu un vēlēšanu zīmju sagatavošanas tehnisko pavadīšanu un lietotāju atbalstu 2021. gada pašvaldības domes vēlēšanās." (atskaite satur IP informāciju), 2021.gads.
- ⁷⁶ CVK 04.03.2022. e-pasts "Par IT dokumentiem"; CVK pārstāvju 24.02.2022. intervijā ar Valsts kontroli mutiski sniegtā informācija.
- ⁷⁷ LR Valsts kontroles revīzijas Nr.2.4.1-47/2020 "Par Centrālās vēlēšanu komisijas 2020.gada pārskata sagatavošanas pareizību" ziņojuma 12.-19.lpp. (Par Centrālās vēlēšanu komisijas 2020.gada pārskata sagatavošanas pareizību | Valsts Kontrole (lrvk.gov.lv))
- ⁷⁸ CVK un SIA SOAAR 05.08.2020. līguma Nr.160 "Par vēlēšanu vadības sistēmas bāzes un pašvaldību vēlēšanu moduļu izstrādi" Pielikums Nr.1 "Tehniskā specifikācija".
- ⁷⁹ 17.12.2020. likums "Grozījumi Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu likumā". <https://likumi.lv/ta/id/319869>.
- ⁸⁰ MK 24.03.2020. sēdes Nr.17 protokola 15.§ "Likumprojekts "Grozījumi Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu likumā"" 1.punkts
- ⁸¹ Valsts sekretāru sanāksmes 19.09.2019. sēdes Nr.35 protokola 36.§ "Likumprojekts "Grozījumi Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu likumā"" un 23.01.2020. sēdes Nr.4 protokola 22.§ "Likumprojekts "Grozījumi Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu likumā"" 1.punkts.
- ⁸² Latvijas Republikas Ministru Kabinets: Tiesību aktu projekti (līdz 08.09.2021) (mk.gov.lv)
- ⁸³ CVK 16.03.2022. e-pastā "Papildus informācija VK revīzijas ietvaros par IT nodevumiem" sniegtā informācija.
- ⁸⁴ CVK pārstāvju 24.02.2022. intervijā ar Valsts kontroli mutiski sniegtā informācija.
- ⁸⁵ Centrālās vēlēšanu komisijas 2022.gada 16.maija apstiprināšanas iesniegums Nr. 02-01.7/87e par Valsts kontroles 2022.gada 29.aprīļa lēmuma Nr.2.4.1-36/2021/LEM/31 "Par revīzijas ziņojuma un ziņošanas par ieteikumu ieviešanu laika grafika apstiprināšanu un par atzinuma sniegšanu" un 2022.gada 29.aprīļa lēmuma Nr.2.4.1-36/2021/SAR/5 "Revīzija Nr. 2.4.1-36/2021 "Par Centrālās vēlēšanu komisijas 2021. gada pārskata sagatavošanas pareizību" konstatēto Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma pārkāpumu saraksts" atcelšanu.

- ⁸⁶ Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" (likumi.lv)
- ⁸⁷ Ministru kabineta rīkojuma anotācijā par CVK papildus piešķirto finansējumu no "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" ietvertajā tāmes skaidrojumā norādīta iegādājamās IKT tehnikas vērtība 41 927 euro (ieskaitot PVN) tāmes pozīcijā "Covid -19 pandēmijas ietekmes uz pakalpojumu mazināšanas pasākumi". Tā kā šis papildus finansējums attiecināms tikai uz 01.06.2021. noslēgto līgumu Nr. CVK/34-2021, tad kopumā iegādātas IKT tehnikas vērtība varētu būt arī lielāka, ņemot vērā, ka arī 08.04.2021. noslēgtajā līgumā Nr. CVK/20-2021 ir ietverta šāda pati tāmes pozīcija, par kuru revīzijas veikšanas laikā nebija pieejams šāds detalizēts pozīcijas un tajā paredzētās iegādājamās IKT datortehnikas vērtības atšifrējums.
- ⁸⁸ SIA SOAAR 09.04.2021. atskaite Nr.210409-15 "Tehniskie pasākumi Pakalpojuma bezpārtraukuma nodrošināšanai Covid-19 pandēmijas uzliesmojuma apstākļos KSG, KSP, VZM vēlēšanu procesiem" (līguma Nr.CVK/20-2021 no 08.04.2021. ietvaros); SIA SOAAR 01.06.2021. atskaite Nr.210601-5 "Tehniskie pasākumi Pakalpojuma bezpārtraukuma nodrošināšanai Covid-19 pandēmijas uzliesmojuma apstākļos SS, DVL, PUB vēlēšanu procesiem" (līguma Nr.CVK/34-2021 no 01.06.2021. ietvaros).
- ⁸⁹ CVK pārstāvju 24.02.2022. intervijā ar Valsts kontroli mutiski sniegtā informācija.
- ⁹⁰ Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 8.pantā.
- ⁹¹ Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 3.panta 1.punkts.
- ⁹² Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 2.panta pirmā daļa. <https://likumi.lv/ta/id/36190>
- ⁹³ Revīzijā identificētās iegādātas IKT tehnikas vērtība vismaz 41 927 euro (ieskaitot PVN) dalīts ar 60 mēnešiem (IKT tehnikas standarta lietderīgās kalpošanas laiks ir 5 gadu jeb 60 mēneši), rezultātu reizinot ar 3 mēnešiem (noslēgto līgumu ietvaros uz 5.jūnija vēlēšanām attiecināto laika periodu aptuveni trīs mēnešu garumā no kandidātu sarakstu iesniegšanas uzsākšanas 2021.gada marta vidus līdz 2021.gada jūnija vidum, kad beidzas vēlēšanas un balsu skaitīšanas process): $(41\,927 / 60) \times 3 = 2096$
- ⁹⁴ Kā starpība starp līgumu ietvaros iegādātas IKT tehnikas pilnu vērtību vismaz 41 927 euro apjomā un aplēsi par vēlēšanu vajadzībām attiecināmo IKT tehnikas amortizācijas vērtību 2096 euro apjomā: $41\,927 - 2096 = 39\,831$
- ⁹⁵ CVK un SIA "SOAAR" 01.06.2021. līgums Nr.CVK/34-2021 "Par vēlēšanu vadības sistēmas aktuālo izmaiņu realizāciju, balsošanas un balsu skaitīšanas tehnisko pavadīšanu un lietotāju atbalstu 2021. gada pašvaldības domes vēlēšanās".
- ⁹⁶ Valsts kontroles likum 69.pants. <https://likumi.lv/ta/id/62538>
- ⁹⁷ Starptautiskos revīzijas standartus finanšu revīziju jomā izmanto arī Starptautiskā Augstāko revīzijas iestāžu organizācija (INTOSAI), kā arī tie saskaņā ar Valsts kontroles likuma 1. panta trešo daļu ir saistoši Valsts kontrolei, kas veic revīzijas atbilstoši starptautiskajiem publiskā sektora revīzijas standartiem.
- ⁹⁸ Valsts kontroles aplēse, kas balstīta uz Ministru kabineta lēmumiem par Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanai, seku mazināšanai un novēršanai piešķirtajiem līdzekļiem.
- ⁹⁹ Ministru kabineta 2021. gada 12. maija rīkojums Nr. 308 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"", <https://likumi.lv/ta/id/323138> (resurss skatīts 30.03.2022.)
- ¹⁰⁰ Ministru kabineta 2021. gada 12. maija rīkojums Nr. 308 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"", <https://likumi.lv/ta/id/323138> (resurss skatīts 30.03.2022.)
- ¹⁰¹ Saskaņā ar 701. starptautisko revīzijas standartu "Ziņošana par galvenajiem revīzijas jautājumiem neatkarīga revidenta ziņojumā", ko finanšu revīziju jomā izmanto arī Starptautiskā Augstāko revīzijas iestāžu organizācija (INTOSAI) un kas atbilstoši Valsts kontroles likuma 1. panta trešajai daļai ir saistošs Valsts kontrolei.
- ¹⁰² Finanšu ministrijas 09.12.2021. rīkojums Nr.831 par līdzekļu piešķiršanu CVK (saskaņā ar Ministru kabineta 12.05.2021. rīkojumu Nr.308 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"" saistībā ar Covid-19 seku novēršanu.
- ¹⁰³ OECD Good Practices for Performance Budgeting, 2019, <http://www.oecd.org/gov/oecd-good-practices-for-performance-budgeting-c90b0305-en.htm> (resurss skatīts 28.03.2022.)
- ¹⁰⁴ Ministru kabineta 19.06.2018 noteikumu Nr.344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība" 129.2.apakšpunkts.
- ¹⁰⁵ Valsts kases Budžeta izpildes pārskata sagatavošanas vadlīnijas.
- ¹⁰⁶ Saskaņā ar Ministru kabineta 2018. gada 10. aprīļa instrukcijas Nr. 2 "Instrukcija par valsts budžeta izpildes analīzi". 18.12.punktu, resori sniedz papildu skaidrojumus par izpildes/novērtējuma novirzi, ja pārskata periodā faktiskās izpildes procentuālā novirze no kārtējam gadam plānotās rādītāja vērtības pārsniedz 15 procentus.
- ¹⁰⁷ CVK 27.04.2022. vēstule Nr.01-01.7/77c "Par revīzijas "Par Centrālās vēlēšanu komisijas 2021.gada pārskata sagatavošanas pareizību" ziņojuma projektu".
- ¹⁰⁸ Likuma "Par Centrālo vēlēšanu komisiju" 1.pants, <https://likumi.lv/ta/id/57703> (resurss skatīts 04.01.2022.)
- ¹⁰⁹ Saeimas vēlēšanu likums, <https://likumi.lv/ta/id/35261-saeimas-velesanu-likums> (resurss skatīts 04.01.2022.)
- ¹¹⁰ Eiropas Parlamenta vēlēšanu likums, <https://likumi.lv/ta/id/84185-eiropas-parlamenta-velesanu-likums> (resurss skatīts 04.01.2022.)
- ¹¹¹ Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu likums, <https://likumi.lv/ta/id/57839-republikas-pilsetas-domes-un-novada-domes-velesanu-likums> (resurss skatīts 04.01.2022.)
- ¹¹² Likums "Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu", <https://likumi.lv/ta/id/58065> (resurss skatīts 04.01.2022.)
- ¹¹³ Rīgas domes atļaušanas likuma 5.panta pirmā daļa un šī likuma anotācija, <https://likumi.lv/ta/id/312759-rigas-domes-atlaisanas-likums> (resurss skatīts 20.12.2021.), 2020.gada 29.augusta Rīgas domes vēlēšanas, <https://rd2020.cvk.lv/pub/velesanu-rezultati> (resurss skatīts 20.12.2021.).
- ¹¹⁴ 01.06.2021. likums "Grozījumi Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā". <https://likumi.lv/ta/id/323631> (resurss skatīts 14.02.2022.).
- ¹¹⁵ 2019. gada 23. maija likums "Grozījums Eiropas Parlamenta vēlēšanu likumā". <https://likumi.lv/ta/id/307072> (resurss skatīts 30.03.2022.)
- ¹¹⁶ Likuma par budžetu un finanšu vadību, 46.panta pirmā daļa.
- ¹¹⁷ Likums par budžetu un finanšu vadību, 16.¹ pants, 17.panta pirmā daļa, 18.pants, 19.pants, Ministru kabineta 31.07.2012. noteikumi Nr.523 "Noteikumi par budžeta pieprasījumu izstrādāšanas un iesniegšanas pamatprincipiem" (resurss skatīts 30.03.2022.)
- ¹¹⁸ Latvijas Republikas Satversmes 58.pants. <https://likumi.lv/ta/id/57980> (resurss skatīts 30.03.2022.)
- ¹¹⁹ Likuma "Par Centrālo vēlēšanu komisiju" 1.pants, <https://likumi.lv/ta/id/57703> (resurss skatīts 04.01.2022.)
- ¹²⁰ Saeimas vēlēšanu likuma 53.panta pirmā daļa, Eiropas Parlamenta vēlēšanu likuma 52.pants, Pašvaldības vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likuma 3.panta pirmā daļa. (resurss skatīts 30.03.2022.)
- ¹²¹ Likuma par budžetu un finanšu vadību 16.¹ panta trešo daļu, 16.² panta astoto daļu, 19. panta piekto daļu, 20. panta 4.¹ daļu, 21.panta piektās daļas 6.punktu. (resurss skatīts 30.03.2022.)
- ¹²² Likuma par budžetu un finanšu vadību 21.panta otrās daļas 10.punkts. (resurss skatīts 30.03.2022.)
- ¹²³ CVK 2021.gada 29.janvārī apstiprinātā darba plāna 2021.gadam 42.punkts.
- ¹²⁴ CVK 28.09.2021. vēstule Nr.02-01.7/215e Latvijas Republikas Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijai par likumprojektu.
- ¹²⁵ Likums "Par Centrālo vēlēšanu komisiju", kā arī Saeimas vēlēšanu likums, Pašvaldības domes vēlēšanu likums, Eiropas Parlamenta vēlēšanu likums, likums "Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu", Vēlētāju reģistra likums un Pašvaldības vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likums, Likums par budžetu un finanšu vadību, Ministru kabineta 10.04.2018. instrukcija Nr.2 (resurss skatīts 30.03.2022.)

- ¹²⁶ Likuma par budžetu un finanšu vadību 2.panta trešā daļa un Ministru kabineta 10.04.2018. instrukcija Nr.2 "Instrukcija par valsts budžeta izpildes analīzi". <https://likumi.lv/ta/id/298289> (resurss skatīts 30.03.2022.).
- ¹²⁷ Likuma "Par Centrālo vēlēšanu komisiju" 6.pants. (resurss skatīts 14.02.2022.).
- ¹²⁸ Saeimas vēlēšanu likuma 53.pants, Eiropas Parlamenta vēlēšanu likuma 52.pants. (resurss skatīts 14.02.2022.).
- ¹²⁹ Pašvaldības domes vēlēšanu likuma 49.pants. <https://likumi.lv/ta/id/57839> (resurss skatīts 14.02.2022.).
- ¹³⁰ Likums par budžetu un finanšu vadību. <https://likumi.lv/ta/id/58057>. Ministru kabineta 2018. gada 17. jūlija noteikumi Nr. 421 "Kārtība, kādā veic gadskārtējā valsts budžeta likumā noteiktās apropriācijas izmaiņas". <https://likumi.lv/ta/id/300437> (resurss skatīts 30.03.2022.).
- ¹³¹ Saeima 2019. gada 23. maijā pieņēma likumu "Grozījums Eiropas Parlamenta vēlēšanu likumā". <https://likumi.lv/ta/id/307072>.
- ¹³² Rīgas domes atļaušanas likuma 5.panta pirmā daļa un šī likuma anotācija, <https://likumi.lv/ta/id/312759-rigas-domes-atlaisanas-likums> (resurss skatīts 20.12.2021.), 2020.gada 29.augusta Rīgas domes vēlēšanas, <https://rd2020.cvk.lv/pub/velesanu-rezultati> (resurss skatīts 20.12.2021.).
- ¹³³ Finanšu ministrijas 26.10.2021. rīkojums Nr.647 par līdzekļu piešķiršanu CVK (saskaņā ar Ministru kabineta 14.07.2021. rīkojumu Nr. 510 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem").
- ¹³⁴ Finanšu ministrijas 09.12.2021. rīkojums Nr.831 par līdzekļu piešķiršanu CVK (saskaņā ar Ministru kabineta 12.05.2021. rīkojumu Nr.308 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" saistībā ar Covid-19 seku novēršanu.
- ¹³⁵ Likuma "Par valsts budžetu 2019.gadam" Centrālās vēlēšanu komisijas budžeta paskaidrojumi, likuma "Par valsts budžetu 2020.gadam" Centrālās vēlēšanu komisijas budžeta paskaidrojumi, komisijas budžeta paskaidrojumi, likuma "Par valsts budžetu 2021.gadam" Centrālās vēlēšanu komisijas budžeta paskaidrojumi, <https://www.fm.gov.lv/lv/valsts-budzeta-izstrade> (resurss skatīts 30.03.2022.).
- ¹³⁶ Likuma "Par valsts budžetu 2019.gadam" Centrālās vēlēšanu komisijas budžeta paskaidrojumi, likuma "Par valsts budžetu 2020.gadam" Centrālās vēlēšanu komisijas budžeta paskaidrojumi, likuma "Par valsts budžetu 2021.gadam" Centrālās vēlēšanu komisijas budžeta paskaidrojumi, <https://www.fm.gov.lv/lv/valsts-budzeta-izstrade> (resurss skatīts 30.03.2022.).
- ¹³⁷ Ministru kabineta 10.04.2018. instrukcija Nr. 2 "Instrukcija par valsts budžeta izpildes analīzi". <https://likumi.lv/ta/id/298289> (resurss skatīts 30.03.2022.).
- ¹³⁸ Likuma par budžetu un finanšu vadību 16.¹ pants, 17.panta pirmā daļa, 18.pants, 19.pants, Ministru kabineta 31.07.2012. noteikumi Nr.523 "Noteikumi par budžeta pieprasījumu izstrādāšanas un iesniegšanas pamatprincipiem".
- ¹³⁹ Ministru kabineta 31.07.2012. noteikumu Nr. 523 "Noteikumi par budžeta pieprasījumu izstrādāšanas un iesniegšanas pamatprincipiem" 74.punkts.
- ¹⁴⁰ Ministru kabineta 17.11.2009. instrukcija Nr. 16 "Ministriju un citu centrālo valsts iestāžu rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izstrādes un novērtēšanas metodika".
- ¹⁴¹ Ministru kabineta 17.11.2009. instrukcijas Nr.16 "Ministriju un citu centrālo valsts iestāžu rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izstrādes un novērtēšanas metodika" 14.punkts.
- ¹⁴² Ministru kabineta 17.11.2009. instrukcijas Nr. 16 "Ministriju un citu centrālo valsts iestāžu rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izstrādes un novērtēšanas metodika" 36.punkts.
- ¹⁴³ Ministru kabineta 17.11.2009. instrukcijas Nr. 16 "Ministriju un citu centrālo valsts iestāžu rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izstrādes un novērtēšanas metodika" 37.punkts.
- ¹⁴⁴ Ministru kabineta 31.07.2012. noteikumu Nr. 523 "Noteikumi par budžeta pieprasījumu izstrādāšanas un iesniegšanas pamatprincipiem" 74.6.2., 74.14.apakšpunkts.
- ¹⁴⁵ Informatīvais ziņojums "Par valsts budžeta izdevumu pārskatīšanas rezultātiem un priekšlikumi par šo rezultātu izmantošanu likumprojekta "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024. gadam" un likumprojekta "Par valsts budžetu 2022. gadam" izstrādes procesā" pieņemts zināšanai ar Ministru kabineta 24.08.2021. sēdes protokola Nr.57 53.§.
- ¹⁴⁶ Likuma par budžetu un finanšu vadību 21.pants, Ministru kabineta 31.07.2012. noteikumu Nr. 523 "Noteikumi par budžeta pieprasījumu izstrādāšanas un iesniegšanas pamatprincipiem" 44., 45.punkts.
- ¹⁴⁷ Public Governance and Territorial Development Directorate, Recommendation of the Council on Budgetary Governance, OECD publication, 18.February 2015, 7. un 8.principi, <https://www.oecd.org/gov/budgeting/Recommendation-of-the-Council-on-Budgetary-Governance.pdf> (resurss skatīts 28.03.2022.).
- ¹⁴⁸ Ministru kabineta 2018. gada 19. jūnija noteikumi Nr. 344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība".
- ¹⁴⁹ Ministru kabineta 19.06.2018 noteikumu Nr. 344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība" 4., 5. un 129.punkts.
- ¹⁵⁰ Valsts kases Budžeta izpildes pārskata sagatavošanas vadlīnijas, https://www.kase.gov.lv/sites/default/files/public/PD/Metodika/Rokasgr%C4%81matas/Budzeta_izpilde_vadlinijas.pdf (resurss skatīts 28.03.2022.).
- ¹⁵¹ Ministru kabineta.04.2018. instrukcija Nr. 2 "Instrukcija par valsts budžeta izpildes analīzi".
- ¹⁵² Likuma par budžetu un finanšu vadību 14.panta trešā daļa, 30.panta trešā daļa.
- ¹⁵³ Valsts kase. Ministriju un centrālo valsts iestāžu pārskati, <https://www.kase.gov.lv/parskati/ministriju-un-centralo-valsts-iestazu-parskati> (resurss skatīts 28.03.2022.).
- ¹⁵⁴ Ministru kabineta 10.04.2018. instrukcijas Nr.2 "Instrukcija par valsts budžeta izpildes analīzi".
- ¹⁵⁵ CVK 15.03.2022. vēstule Nr. 02-01.7/47e Finanšu ministrijai.
- ¹⁵⁶ OECD Good Practices for Performance Budgeting, 2019, <http://www.oecd.org/gov/oecd-good-practices-for-performance-budgeting-c90b0305-en.htm> (resurss skatīts 28.03.2022.).
- ¹⁵⁷ CVK - Darbības virziena un resursu vadības karte Likuma "Par valsts budžetu 2021.gadam" paskaidrojumi, 5.3.nodaļa Valsts budžeta izdevumi <https://www.fm.gov.lv/lv/media/2999/download> (resurss skatīts 28.03.2022.).
- ¹⁵⁸ CVK stratēģija 2019. – 2023.gadam, apstiprināta 19.05.2019.
- ¹⁵⁹ Ministru kabineta 17.11.2009. instrukcijas Nr.16 "Ministriju un citu centrālo valsts iestāžu rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izstrādes un novērtēšanas metodika" 37.punkts.
- ¹⁶⁰ CVK 15.03.2022. vēstule Nr. 02-01.7/47e Finanšu ministrijai 1.pielikums Paskaidrojums par valsts budžeta izdevumu izpildi 2021.gadā.
- ¹⁶¹ Ministru kabineta 17.11.2009. instrukcijas Nr.16 "Ministriju un citu centrālo valsts iestāžu rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izstrādes un novērtēšanas metodika" 39.punkts.
- ¹⁶² Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanu likums.
- ¹⁶³ Ministru kabineta 14.07.2021. rīkojums Nr. 510 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem".
- ¹⁶⁴ Likums "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2020., 2021. un 2022.gadam", likums "Par valsts budžetu 2020.gadam", Ministru kabineta 17.09.2019. sēdes protokola Nr.42, 34.§ 2.punkts.
- ¹⁶⁵ 05.06.2021. pašvaldību vēlēšanu rezultāti, <https://pv2021.cvk.lv/pub/velesanu-rezultati>, Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanu rezultāti, <https://vrd2021.cvk.lv/pub/velesanu-rezultati> (resurss skatīts 28.03.2022.).
- ¹⁶⁶ CVK 16.03.2022. e-pasta Valsts kontrolei.
- ¹⁶⁷ CVK 16.03.2022. e-pasta Valsts kontrolei.
- ¹⁶⁸ Likums "Par Centrālo vēlēšanu komisiju", 6. panta 7² punkts, 14.pants.
- ¹⁶⁹ CVK stratēģija 2019. – 2023.gadam, apstiprināta 19.05.2019.

¹⁷⁰ CVK informācija par pētījumiem tīmekļvietnē <https://www.cvk.lv/par-cvk/petijumi> (resurss skatīts 28.03.2022.).

¹⁷¹ Vēlētāju attieksmju pētījums 2021. Pēcvēlēšanu aptauja, https://www.cvk.lv/uploads/files/P%C4%93t%C4%ABjumi/Veletaju_attieksmju_petijums_CVK_072021.pdf (resurss skatīts 28.03.2022.).

¹⁷² CVK 18.10.2021. vēstule Nr. 02-01.7/231e Saeimai.

¹⁷³ Satversmes tiesas 2002. gada 23. septembra spriedums "Par Saeimas vēlēšanu likuma 38. panta pirmās daļas otrā teikuma atbilstību Satversmes 6., 8., 91. un 116. pantam".

¹⁷⁴ Saeimas Analītiskā dienesta apskats, 2021.aprīlis, Vēlēšanu politikas veidošanas principi Baltijas jūras reģiona valstīs, https://www.saeima.lv/petijumi/Velesanu_politikas_veidosanas_principi_Baltijas_juras_regiona_valstis.pdf (resurss skatīts 28.03.2022.).

¹⁷⁵ Latvijas Universitāte, Vēlētāju aktivitātes samazināšanās cēloņu un to ietekmējošo faktoru izvērtējums. 1.posms, 2022, http://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/title_file/Veletaju%20lidzdalibas%20petijums%20LU_PETIJUMS.pdf (resurss skatīts 28.03.2022.).

¹⁷⁶ CVK 27.04.2022. vēstule Nr.01-01.7/77c "Par revīzijas "Par Centrālās vēlēšanu komisijas 2021.gada pārskata sagatavošanas pareizību" ziņojuma projektu".